I

(Leģislatīvi akti)

REGULAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2021/947

(2021. gada 9. jūnijs),

ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē", groza un atceļ Lēmumu Nr. 466/2014/ES un atceļ Regulu (ES) 2017/1601 un Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 480/2009

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 209. un 212. pantu un 322. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([1]),

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ([2]),

ņemot vērā Revīzijas palātas atzinumu ([3]),

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ([4]),

tā kā:

(1) Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta "Eiropa pasaulē" ("Instruments"), kas ir programma daudzgadu finanšu shēmas nolūkiem, vispārīgajam mērķim vajadzētu būt atbalstīt un veicināt Savienības vērtības, principus un pamatintereses pasaulē, lai sasniegtu Savienības ārējās darbības mērķus un principus, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3. panta 5. punktā un 8. un 21. pantā.

(2) Saskaņā ar LES 21. pantu Savienībai jānodrošina konsekvence starp dažādām tās ārējās darbības jomām, kā arī starp tām un citām tās politikas jomām, un jātiecas sasniegt augstu sadarbības līmeni visās starptautisko attiecību jomās. Plašajam darbību klāstam, kas tiek atbalstītas ar Instrumentu, būtu jāsekmē LES 21. panta 1. un 2. punktā izklāstītie mērķi.

(3) Savienības darbībai būtu jāveicina starptautiskās cilvēktiesības, tostarp Vispārējo cilvēktiesību deklarācija, un starptautiskās humanitārās tiesības, un jābalstās tajās, un būtu jāvadās pēc cilvēktiesību universāluma un nedalāmības principa.

([1]) OV C 110, 22.3.2019., 163. lpp.
([2]) OV C 86, 7.3.2019., 295. lpp.
([3]) OV C 45, 4.2.2019., 1. lpp.
([4]) Eiropas Parlamenta 2019. gada 27. marta nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2021. gada 26. maija nostāja pirmajā lasījumā (OV C 225, 11.6.2021., 1. lpp.). Eiropas Parlamenta 2021. gada 8. jūnija nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta).

(4) Saskaņā ar LES 8. panta 1. punktu Savienība veido īpašas attiecības ar kaimiņvalstīm, ar mērķi izveidot labklājības un labu kaimiņattiecību telpu, kuras pamatā ir Savienības vērtības un kuru raksturo ciešas un miermīlīgas, uz sadarbību balstītas attiecības. Instrumentam būtu jāveicina minētā mērķa sasniegšana.

(5) Savienības politikas attīstības sadarbības jomā galvenais mērķis, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 208. pantā, ir nabadzības mazināšana un ilgākā laika posmā – tās izskaušana. Savienības politika attīstības sadarbības jomā palīdz sasniegt arī Savienības ārējās darbības mērķus, jo īpaši tos, kas paredzēti LES 21. panta 2. punkta d) apakšpunktā, proti, veicināt ilgtspējīgu ekonomisku, sociālu un vides attīstību jaunattīstības valstīs, lai sasniegtu galveno mērķi – izskaustu nabadzību.

(6) Savienībai jānodrošina politikas saskaņotība attīstības sadarbībā, kā to paredz LESD 208. pants. Savienībai būtu jāņem vērā attīstības sadarbības mērķi tajās politikas jomās, kuras, visticamāk, ietekmēs jaunattīstības valstis, un tas būs izšķiroši svarīgs elements stratēģijā ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) sasniegšanai, kuri noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) 2015. gada septembrī pieņemtajā Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam ("programma 2030. gadam"). Lai nodrošinātu politikas saskaņotību ilgtspējīgai attīstībai, kā noteikts programmā 2030. gadam, ir jāņem vērā tas, kā ilgtspējīgu attīstību ietekmē visas politikas stratēģijas visos līmeņos – valstīs, Savienībā, citās valstīs un pasaulē.

(7) Instrumentam būtu jāpalīdz saglabāt mieru, novērst konfliktus un stiprināt starptautisko drošību, kā izklāstīts LES 21. panta 2. punkta c) apakšpunktā.

(8) Instruments būtu jāizveido septiņiem gadiem, lai tā ilgumu saskaņotu ar daudzgadu finanšu shēmas 2021.–2027. gadam, kas noteikta Padomes Regulā (ES, Euratom) 2020/2093 ([5]) ("2021.–2027. gada DFS"), ilgumu.

(9) Instrumentam būtu jāparedz darbības minēto Savienības mērķu un Savienības ārējās darbības politikas atbalstam un jāpilnveido darbības, kas iepriekš atbalstītas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulām (ES) Nr. 230/2014 ([6]), (ES) Nr. 232/2014 ([7]), (ES) Nr. 233/2014 ([8]), (ES) Nr. 234/2014 ([9]), (ES) Nr. 235/2014 ([10]), (ES) Nr. 236/2014 ([11]) un (ES) 2017/1601 ([12]), Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 466/2014/ES ([13]), Padomes Regulām (EK, Euratom) Nr. 480/2009 ([14]), (Euratom) Nr. 237/2014 ([15]) un (ES) 2015/322 ([16]) un 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF) Iekšējo nolīgumu ([17]).

([5]) Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L 433 I, 22.12.2020., 11. lpp.).

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 230/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko izveido stabilitātes un miera veicināšanas instrumentu (OV L 77, 15.3.2014., 1. lpp.).

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 232/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko izveido Eiropas kaimiņattiecību instrumentu (OV L 77, 15.3.2014., 27. lpp.).

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 233/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko izveido finanšu instrumentu sadarbībai attīstības jomā 2014.–2020. gadam (OV L 77, 15.3.2014., 44. lpp.).

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 234/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko izveido Partnerības instrumentu sadarbībai ar trešām valstīm (OV L 77, 15.3.2014., 77. lpp.).

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 235/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko izveido finanšu instrumentu demokrātijai un cilvēktiesībām visā pasaulē (OV L 77, 15.3.2014., 85. lpp.).

([11]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 236/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko paredz kopīgus noteikumus un procedūras, lai īstenotu Savienības instrumentus ārējās darbības finansēšanai (OV L 77, 15.3.2014., 95. lpp.).

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1601 (2017. gada 26. septembris), ar ko izveido Eiropas Fondu ilgtspējīgai attīstībai (EFIA), EFIA garantiju un EFIA garantiju fondu (OV L 249, 27.9.2017., 1. lpp.).

([13]) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 466/2014/ES (2014. gada 16. aprīlis), ar ko Eiropas Investīciju bankai piešķir ES garantiju zaudējumiem saistībā ar aizdevumiem un aizdevumu garantijām projektiem ārpus Savienības (OV L 135, 8.5.2014., 1. lpp.).

([14]) Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 480/2009 (2009. gada 25. maijs), ar ko izveido Garantiju fondu ārējai darbībai (OV L 145, 10.6.2009., 10. lpp.).

([15]) Padomes Regula (Euratom) Nr. 237/2014 (2013. gada 13. decembris), ar ko izveido Instrumentu sadarbībai kodoldrošības jomā (OV L 77, 15.3.2014., 109. lpp.).

([16]) Padomes Regula (ES) 2015/322 (2015. gada 2. marts) par 11. Eiropas Attīstības fonda īstenošanu (OV L 58, 3.3.2015., 1. lpp.).

([17]) Padomē sanākušo Eiropas Savienības dalībvalstu valdību pārstāvju Iekšējais nolīgums par Eiropas Savienības palīdzības finansēšanu atbilstīgi daudzgadu finanšu shēmai laikposmam no 2014. gada līdz 2020. gadam saskaņā ar ĀKK un ES Partnerattiecību nolīgumu un par finansiālas palīdzības piešķiršanu aizjūras zemēm un teritorijām, kurām piemēro Līguma par Eiropas Savienības darbību ceturto daļu (OV L 210, 6.8.2013., 1. lpp.).

(10) Darbības globālais konteksts ir panākt noteikumos un vērtībās balstītu pasaules kārtību, kuras galvenais princips ir multilaterālisms un kuras centrā ir ANO. Programma 2030. gadam kopā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros pieņemto Parīzes nolīgumu ([18]) ("Parīzes nolīgums") un Trešās Starptautiskās konferences par attīstības finansēšanu Adisabebas rīcības programmu ("Adisabebas rīcības programma") ir starptautiskās kopienas atbilde uz globālajām problēmām un tendencēm saistībā ar ilgtspējīgu attīstību. Programma 2030. gadam, kuras centrālā ass ir IAM, ir pārveidojošs satvars, kura mērķis ir izskaust nabadzību un panākt ilgtspējīgu attīstību visā pasaulē. Tā piemērošanas joma ir universāla un nodrošina visaptverošu, kopīgu rīcības satvaru, kas attiecas uz Savienību, tās dalībvalstīm un tās partneriem. Tajā ir līdzsvarota ilgtspējīgas attīstības ekonomiskā, sociālā un vides dimensija, atzīstot svarīgās savstarpējās saiknes starp tās mērķiem un uzdevumiem. Programmas 2030. gadam mērķis ir "nevienu neatstāt novārtā", un tā cenšas vispirms pievērsties tiem, kuri atrodas visgrūtākajā situācijā. Programmas 2030. gadam īstenošana tiks cieši koordinēta ar citām nozīmīgām Savienības starptautiskajām saistībām. Darbībās, kuras šis Instrumentu atbalsta , būtu jāievēro principi un mērķi, kas noteikti programmā 2030. gadam, Parīzes nolīgumā un Adisabebas rīcības programmā, un tām būtu jāsekmē IAM sasniegšana. Īpaša uzmanība būtu jāvelta savstarpējām saiknēm starp IAM un saiknēm ar integrētām darbībām, kas var radīt papildu ieguvumus un īstenot vairākus mērķus saskaņotā veidā, neapdraudot citus mērķus.

(11) Instrumenta īstenošanā būtu jāievēro piecas prioritātes, kas noteiktas Globālajā Eiropas Savienības ārpolitikas un drošības politikas stratēģijā (2016. gada jūnijs) ("Globālā stratēģija"), kuru Padome apstiprināja 2016. gada 17. oktobra secinājumos un kura atspoguļo Savienības redzējumu un satvaru vienotai un atbildīgai ārējai sadarbībai partnerībā ar citiem, lai sekmētu Savienības vērtības un intereses. Savienībai būtu jāuzlabo partnerības, jāveicina politikas dialogs un kolektīvi risinājumi globālām problēmām. Ar tās darbību būtu jāatbalsta Savienības pamatintereses, principi un vērtības visos to aspektos. Šajā sakarībā Savienībai būtu jāizmanto integrēta pieeja un jāievēro un jāsekmē augstu sociālo, darba un vides standartu, tostarp attiecībā uz klimata pārmaiņām, tiesiskuma un starptautisko tiesību, arī humanitāro tiesību un starptautisko cilvēktiesību, ievērošanas principi.

(12) Instrumenta īstenošanā būtu arī jāievēro 2017. gada 8. jūnija Eiropas Konsenss attīstības jomā ("konsenss"), kas nodrošina satvaru Savienības un tās dalībvalstu kopīgai pieejai attīstības sadarbībai, lai īstenotu programmu 2030. gadam un Adisabebas rīcības programmu. Attīstības sadarbības politikas centrā ir nabadzības izskaušana, vēršanās pret diskrimināciju un nevienlīdzību, principa "nevienu neatstāt novārtā" īstenošana, vides aizsardzība, cīņa pret klimata pārmaiņām un noturības stiprināšana, un šā Instrumenta īstenošanā būtu jābalstās uz minētajiem elementiem.

(13) Instrumentam būtu jāņem vērā attiecīgie politikas dokumenti, tostarp to turpmākās pārskatītās versijas, piemēram: ANO Konvencija par bēgļa statusu, ANO Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu, ANO Konvencija par bērna tiesībām, Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību rīcības programma, Pekinas Rīcības platforma, ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, ES koncepcija par atbalstu atbruņošanai, demobilizācijai un reintegrācijai, Visaptverošā pieeja tam, kā ES īsteno ANO Drošības Padomes rezolūcijas (ANO DPR) Nr. 1325 (2000) un 1820 (2009) par sievietēm, mieru un drošību, ES vidutāja un dialoga veidošanas spēju stiprināšanas koncepcija, Padomes 2011. gada 20. jūnija secinājumi par konfliktu novēršanu; ES Stratēģiskais satvars par cilvēktiesībām un demokrātiju un uz to balstītie rīcības plāni; Padomes 2016. gada 14. novembra secinājumi par ES mēroga stratēģisko satvaru drošības sektora reformas atbalstam, ar kuriem apstiprina kopīgo paziņojumu "ES mēroga stratēģiska satvara elementi drošības sektora reformas atbalstam"; ES stratēģija pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju; ES cilvēktiesību pamatnostādnes; citas attiecīgās ANO konvencijas; Starptautiskās Atomenerģijas aģentūras Konvencija par kodoldrošību.

(14) Instrumentam būtu jācenšas palielināt Savienības ārējās darbības saskaņotību un nodrošināt efektivitāti, tādējādi uzlabojot dažādu ārējās darbības politikas jomu īstenošanu.

([18]) OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.

(15) Saskaņā ar globālo stratēģiju, konsensu un 2015. gada 18. martā pieņemto Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam, būtu jāatzīst vajadzība pāriet no reaģēšanas krīzes situācijā un krīzes ierobežošanas uz strukturētāku ilgtermiņa pieeju, ar ko efektīvāk vēršas pret nestabilitātes, dabas un cilvēku radītu katastrofu un ieilgušu krīžu situācijām. Ir vajadzīgs lielāks uzsvars un kolektīvas pieejas attiecībā uz riska samazināšanu, novēršanu, seku mazināšanu un sagatavotību; un vajadzīgi papildu centieni, lai uzlabotu ātru reakciju un noturīgu atlabšanu. Tādējādi Instrumentam būtu jāpalīdz stiprināt noturību un sasaistīt humāno palīdzību un pasākumus attīstības jomā, jo īpaši izmantojot ātrās reaģēšanas darbības, kā arī attiecīgās ģeogrāfiskās vai tematiskās programmas, vienlaikus nodrošinot humanitāro principu ievērošanu.

(16) Saskaņā ar Savienības starptautiskajām saistībām , kas izriet no Pusanas Partnerības nolīguma efektīvai attīstības sadarbībai un kas no jauna nostiprinātas Nairobi Augsta līmeņa forumā 2016. gadā, un par kurām tika atgādināts konsensā, Savienībai tās oficiālās attīstības palīdzības (OAP) kontekstā un visos atbalsta veidos būtu jāpiemēro efektīvas attīstības principi, proti, jaunattīstības valstu pašatbildība par attīstības prioritātēm, koncentrēšanās uz rezultātiem, iekļaujošu attīstības partnerību pārredzamība un savstarpēja pārskatatbildība, kā arī saskaņošana un harmonizācija. Šajā sakarā ir svarīgi, lai valstu attīstības stratēģijas ietvertu plašus konsultatīvos procesus saskaņā ar Parīzes deklarāciju par palīdzības efektivitāti, jo īpaši, ja tie kalpo par pamatu plānošanai.

(17) Ievērojot IAM, Instrumentam būtu jāveicina pastiprināta uzraudzība un ziņošana, koncentrējoties uz rezultātiem, atspoguļojot izlaidi, iznākumu un ietekmi partnervalstīs, kuras izmanto Savienības ārējo finansiālo palīdzību.

(18) Komisijai būtu jānodrošina, ka tiek ieviesti skaidri uzraudzības un izvērtēšanas mehānismi, lai garantētu efektīvu pārskatatbildību un pārredzamību Savienības budžeta īstenošanā un nodrošinātu, ka tiek efektīvi novērtēta virzība uz Instrumenta mērķu sasniegšanu. Ja vien tas ir iespējams un lietderīgi, Savienības ārējās darbības rezultāti būtu jāuzrauga un jāizvērtē, pamatojoties uz iepriekš noteiktiem, pārredzamiem un konkrētai valstij paredzētiem un izmērāmiem rādītājiem, kas ir pielāgoti Instrumenta specifikai un mērķiem un, vēlams, balstīti uz partnervalsts rezultātu sistēmu.

(19) Komisijai būtu regulāri jāuzrauga saskaņā ar Instrumentu finansētās darbības un jāpārskata progress, kas panākts virzībā uz gaidāmo rezultātu sasniegšanu, aptverot izlaidi un iznākumus. Pēc iespējas būtu jāizmanto esošās rezultātu sistēmas. Rādītājiem, ko izmanto progresa mērīšanai, vajadzētu atbilst IAM un tiem vajadzētu būt skaidriem, relevantiem un ar stabilu metodiku. Datiem, kas nepieciešami šiem rādītājiem, vajadzētu būt viegli pieejamiem un kvalitatīviem. Par pamatu būtu jāizmanto rādītāju vērtības 2021. gada 1. janvārī, lai novērtētu, cik lielā mērā ir sasniegti Instrumenta mērķi, un tās tiks iekļautas gada ziņojumos, kā arī Instrumenta vidusposma un nobeiguma izvērtējumos. Komisijai būtu arī pienācīgi jāizmanto neatkarīgi ārējie izvērtējumi. Minētajā sakarā Komisijai attiecīgā gadījumā būtu jānodrošina pienācīga Eiropas Parlamenta, Padomes, kā arī citu ieinteresēto personu, tostarp pilsoniskās sabiedrības organizāciju, iesaiste.

(20) Komisijai savi izvērtējuma ziņojumi būtu jānosūta Eiropas Parlamentam, Padomei un dalībvalstīm. Pēc dalībvalstu lūguma izvērtējumus var apspriest, ievērojot šo regulu.

(21) Instrumentam būtu jāpalīdz sasniegt Savienības kopīgo mērķi, proti, programmas 2030. gadam grafika ietvaros 0,7 % no nacionālā kopienākuma (NKI) atvēlēt OAP , atbalstot reālistiskas un pārbaudāmas darbības šīs apņemšanās izpildei, kuras virzību būtu jāturpina uzraudzīt un atspoguļot ziņojumos. Šajā sakarā vismaz 93 % no finansējuma saskaņā ar Instrumentu būtu jāiegulda darbībās, kas izstrādātas tā, lai tajās tiktu ievēroti OAP kritēriji, kurus noteikusi Ekonomiskās Sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) Attīstības palīdzības komiteja.

(22) Lai nodrošinātu, ka resursi tiek sniegti tur, kur ir vislielākās vajadzības, jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm un valstīm, kurās valda nestabilitāte un konflikti, Instrumentam būtu jāpalīdz sasniegt Savienības kopīgo mērķi, proti, panākt, ka OAP vismazāk attīstītajām valstīm īstermiņā sasniedz 0,15–0,20 % no Savienības NKI un programmas 2030. gadam grafika ietvaros OAP sasniedz 0,20 % no NKI, atbalstot reālistiskas un pārbaudāmas darbības šīs apņemšanās izpildei, kuras virzību būtu jāturpina uzraudzīt un atspoguļot ziņojumos. Atbilstīgi konsensā apstiprinātajam ir gaidāms, ka Instrumentā paredzētajām darbībām vismaz 20 % no OAP, kas tiek finansēta saskaņā ar Instrumentu, iegulda sociālajā iekļaušanā un cilvēces attīstībā, tostarp sociālajos pamatpakalpojumos, piemēram, veselības, izglītības, uztura, ūdensapgādes, sanitārijas un higiēnas jomā, un sociālajā aizsardzībā, jo īpaši vismarginalizētākajiem.

(23) Instrumentam būtu jāatbalsta bērni un jaunieši kā nozīmīgi pārmaiņu veicinātāji un kā programmas 2030. gadam īstenošanas sekmētāji, veltot īpašu uzmanību viņu vajadzībām un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanai.

(24) Instrumentam būtu jāatspoguļo nepieciešamība koncentrēties uz stratēģiskām prioritātēm gan ģeogrāfiski – uz Eiropas kaimiņreģionu un Āfriku, kā arī valstīm, kurās valda nestabilitāte un kuru vajadzības ir vislielākās, gan tematiski – uz drošību, migrāciju, klimata pārmaiņām un vidi, kā arī cilvēktiesībām un demokrātiju.

(25) Instrumentam būtu jāpalīdz veidot valsts un sabiedrības noturību globālās sabiedrības veselības jomā, novēršot globālus draudus sabiedrības veselībai, stiprinot veselības sistēmas, panākot vispārēju veselības apdrošināšanu, novēršot un apkarojot pārnēsājamas slimības un palīdzot nodrošināt ikvienam cenas ziņā pieejamas zāles un vakcīnas.

(26) Kaimiņreģiona un Subsahāras Āfrikas ģeogrāfiskajām programmām paredzētais finansējums būtu tikai jāpalielina, ņemot vērā īpašo prioritāti, ko Savienība piešķir minētajiem reģioniem.

(27) Instrumentam būtu jāatbalsta 2015. gadā pārskatītās un Padomes 2015. gada 14. decembra secinājumos apstiprinātās Eiropas kaimiņattiecību politikas īstenošana, vienlaikus saglabājot atbilstīgu ģeogrāfisko līdzsvaru, un reģionālās sadarbības satvaru, piemēram, pārrobežu sadarbības, transnacionālās sadarbības un sadarbības jūrlietās, īstenošana, kā arī attiecīgo makroreģionālo un jūras baseinu stratēģiju un politikas ārējo aspektu īstenošana austrumu un dienvidu kaimiņreģionā, ietverot Ziemeļu dimensiju un Melnās jūras reģionālo sadarbību, kā arī Arktikai paredzēto integrēto Savienības politiku. Minētās iniciatīvas nodrošina politiskus papildinošus satvarus attiecību padziļināšanai ar partnervalstīm un starp tām, pamatojoties uz tādiem principiem kā savstarpēja pārskatatbildība, kopīga līdzdalība un kopīga atbildība.

(28) Eiropas kaimiņattiecību politika kā Savienības galvenās politiskās prioritātes tiecas padziļināt demokrātiju, veicināt cilvēktiesības un uzturēt tiesiskumu, stabilizēt kaimiņvalstis un stiprināt to noturību, jo īpaši, stimulējot politiskās, ekonomiskās un sociālās reformas. Lai sasniegtu tās mērķi, galvenā uzmanība Eiropas kaimiņattiecību politikā, kas pārskatīta 2015. gadā, ir vērsta uz šādām prioritārajām jomām: laba pārvaldība, demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesības – īpašu uzmanību pievēršot vēl ciešākai sadarbībai ar pilsonisko sabiedrību; sociālekonomiskā attīstība, tostarp cīņa pret jauniešu bezdarbu, kā arī izglītība, vides ilgtspēja un labāka savienojamība; drošība; un migrācija un mobilitāte – tostarp, vēršoties pret neatbilstīgas migrācijas un piespiedu pārvietošanas pamatcēloņiem. Diferenciācija un vairāk savstarpējas atbildības, tostarp, īstenojot stimulos balstīto pieeju, ar ko reaģē uz sniegumu svarīgākajās jomās, ir iezīmes, kas raksturo Eiropas kaimiņattiecību politiku, kurā tiek atzīti dažādi iesaistes līmeņi un atspoguļotas katras valsts intereses attiecībā uz to, kāda ir tās partnerība ar Savienību un uz ko tā galvenokārt vērsta. Instrumentam būtu jāatbalsta asociācijas, partnerības un sadarbības nolīgumu, kopīgi saskaņotu asociācijas programmu un partnerības prioritāšu un citu to attiecīgo, esošo un turpmāko dokumentu īstenošana, par kuriem panākta kopīga vienošanās ar valstīm kaimiņreģionā. Būtu jāpanāk lielāka Savienības palīdzības redzamība kaimiņreģionā.

(29) Instrumentam būtu jāpalīdz īstenot Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses ([19]) ("ĀKK un ES partnerattiecību nolīgums"), kas parakstīts 2000. gada 23. jūnijā Kotonū un stājās spēkā 2003. gada 1. aprīlī, un turpmākos nolīgumus ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu (ĀKK) grupas valstīm un jāļauj Savienībai un tās ĀKK partnerēm attīstīt vēl spēcīgākas alianses attiecībā uz nozīmīgām globālām problēmām. Jo īpaši Instrumentam būtu jāpalīdz turpināt iedibināto Savienības un Āfrikas Savienības sadarbību saskaņā ar Āfrikas un ES kopējo stratēģiju un sadarbībā par pamatu būtu jāizmanto ĀKK un ES partnerattiecību nolīgums, tostarp izmantojot kontinentālu pieeju Āfrikai un abpusēji izdevīgu partnerību starp Savienību un Āfriku kā vienlīdzīgām partnerēm.

([19]) OV L 317, 15.12.2000., 3. lpp. ĀKK un EK partnerattiecību nolīgums tika grozīts ar 2005. gada 25. jūnijā Luksemburgā parakstīto nolīgumu (OV L 209, 11.8.2005., 27. lpp.) un 2010. gada 22. jūnijā Vagadugu parakstīto nolīgumu (OV L 287, 4.11.2010., 3. lpp.).

(30) Savienībai būtu arī jācenšas vēl vairāk pilnveidot attiecības un veidot partnerības ar trešām valstīm Āzijā, Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā. Ar ģeogrāfiskajām programmām būtu jāatbalsta Klusā okeāna un Karību jūras reģions, paredzot indikatīvu summu vismaz attiecīgi 500 000 000 EUR un 800 000 000 EUR apmērā.

(31) Instrumentam vajadzētu arī sekmēt Savienības ārējo attiecību komercaspektus, tostarp pienācīgu piegādes ķēdes pārbaudi, lai nodrošinātu konsekvenci un savstarpēju atbalstu starp Savienības tirdzniecības politiku un attīstības mērķiem un darbībām.

(32) Savienībai būtu jācenšas maksimāli efektīvi izmantot pieejamos resursus, lai optimizētu savas ārējās darbības ietekmi. Tas būtu jāpanāk ar saskaņotību, konsekvenci un papildināmību starp Savienības ārējās finansēšanas instrumentiem, jo īpaši Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu, ar ko izveido Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA III*) ("*IPA III* regula"), Humānās palīdzības instrumentu, kas izveidots ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1257/96 ([20]), Savienības un aizjūras zemju un teritoriju asociāciju, kas izveidota ar Padomes Lēmumu par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību, ietverot attiecības starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses ("Lēmums par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi"), Eiropas Starptautiskās kodoldrošuma sadarbības instrumentu, kas izveidots ar Padomes Lēmumu (Euratom) 2021/948 ([21]) kopējo ārpolitiku un drošības politiku, tostarp attiecīgā gadījumā kopējo drošības un aizsardzības politiku, un Eiropas Miera mehānismu, kurš izveidots ar Padomes Lēmumu (ES) 2021/509 ([22]) un kurš tiek finansēts ārpus Savienības budžeta, kā arī veidojot sinerģijas ar citām Savienības politikas jomām un programmām.

Tas attiecīgā gadījumā nozīmē arī saskaņotību un papildināmību ar makrofinansiālo palīdzību. Lai maksimāli palielinātu apvienoto intervenču ietekmi nolūkā panākt kopīgu mērķi, Instrumentam būtu jāļauj kombinēt finansējumu ar citām Savienības programmām, ja vien ar iemaksām netiek segtas vienas un tās pašas izmaksas.

(33) Pamatojoties uz programmas *Erasmus+* panākumiem, Instrumentam būtu jādod Savienībai iespēja vēl vairāk pastiprināt minētās programmas ārējo dimensiju. No Instrumenta ģeogrāfiskajām programmām būtu jāizmanto indikatīva summa 1 800 000 000 EUR apmērā, lai finansētu tās darbības programmas *Erasmus+* starptautiskajā dimensijā, kuras īsteno saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/817 ([23]) un saskaņā ar Instrumentu pieņemto plānošanas dokumentu. Plānošanai saskaņā ar Instrumentu būtu pilnā apjomā jāpalielina programmas *Erasmus+* potenciāls.

(34) Instrumentā paredzētais Savienības finansējums būtu jāizmanto, lai finansētu tās darbības ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/818 ([24]) izveidotās programmas "Radošā Eiropa" starptautiskajā dimensijā, kuru nolūks ir veicināt starptautiskos kultūras sakarus un atzīt kultūras nozīmi Eiropas vērtību popularizēšanā.

(35) Galvenā pieeja attiecībā uz darbībām, ko finansē saskaņā ar Instrumentu, būtu jāīsteno, izmantojot ģeogrāfiskās programmas, lai maksimāli palielinātu Savienības palīdzības ietekmi un pietuvinātu Savienības darbību partnervalstīm un iedzīvotājiem. Minētā galvenā pieeja būtu attiecīgā gadījumā jāpapildina ar tematiskām programmām un ātrās reaģēšanas darbībām, vienlaikus nodrošinot visu programmu un darbību konsekvenci un saskaņotību.

([20]) Padomes Regula (EK) Nr. 1257/96 (1996. gada 20. jūnijs) par humāno palīdzību (OV L 163, 2.7.1996., 1. lpp.).

([21]) Padomes Regula (Euratom)2021/948 (2021. gada 27. maijs), ar kuru izveido Eiropas Starptautiskās kodoldrošuma sadarbības instrumentu, kas papildina Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē", pamatojoties uz Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu, un ar ko atceļ Padomes Regulu (Euratom) Nr. 237/2014 (skatīt šā *Oficiālā Vēstneša* 79 lpp.).

([22]) Padomes Lēmums (KĀDP) 2021/509 (2021. gada 22. marts), ar ko izveido Eiropas Miera mehānismu un atceļ Lēmumu (KĀDP) 2015/528 (OV L 102, 24.3.2021. 14. lpp.).

([23]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/817 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības programmu izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā *Erasmus+* un atceļ Regulu (ES) Nr. 1288/2013 (OV L 189, 28.5.2021., 1. lpp.).

([24]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/818 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido programmu "Radošā Eiropa" (2021.–2027. gads) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1295/2013 (OV L 189, 28.5.2021., 34. lpp.).

(36) Vietējās iestādes ietver ļoti dažādus valsts pārvaldes zemākos līmeņus un atzarus, tostarp pašvaldības, kopienas, rajonus, apgabalus, provinces, reģionus un to apvienības. Saskaņā ar minēto konsensu Savienībai būtu jāveicina intensīva apspriešanās ar vietējām iestādēm un to cieša iesaistīšana, kā arī tas, ka tās piedalās ilgtspējīgas attīstības veicināšanā un palīdz vietējā līmenī īstenot IAM, jo īpaši attiecībā uz demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesībām un pamatbrīvībām, sociālo taisnīgumu un kā sociālo pamatpakalpojumu sniedzējas. Savienībai būtu jāatzīst tās daudzveidīgās funkcijas, ko vietējās iestādes pilda kā struktūras, kas veicina teritoriālu pieeju attīstībai vietējā mērogā, arī decentralizācijas procesus, līdzdalību un pārskatatbildību. Savienībai būtu vēl vairāk jāpalielina savs atbalsts vietējo iestāžu spēju veidošanai, lai stiprinātu to ietekmi ilgtspējīgas attīstības procesā un veicinātu politisko, sociālo un ekonomisko dialogu, kā arī sekmētu decentralizētu sadarbību. Atbalstam vietējām iestādēm saskaņā ar ģeogrāfiskajām programmām indikatīvi būtu jāsasniedz vismaz 500 000 000 EUR.

(37) Savienības un dalībvalstu attīstības sadarbības politikai vajadzētu būt savstarpēji papildinošai un pastiprinošai. Savienībai un tās dalībvalstīm vajadzētu būt vienotām dažādībā un labāk sastrādāties, izmantojot pieredzes un pieeju dažādību un ņemot vērā to attiecīgās salīdzinošās priekšrocības. Tāpēc Savienībai vajadzētu sekmēt iekļautību un sadarbību ar dalībvalstīm, cenšoties maksimāli palielināt pievienoto vērtību un ņemot vērā pieredzi un spējas, lai tādējādi stiprinātu kopīgās intereses, vērtības un kopīgos mērķus. Minētajā sakarībā Savienībai un tās dalībvalstīm vajadzētu arī censties veicināt savstarpēju paraugprakses apmaiņu, dalīšanos zināšanās un spēju veidošanu. Attiecībā uz Savienības finansējuma veidiem, kuros ir iesaistītas valsts pārvaldes iestādes dalībvalstīs, piemēram, mērķsadarbības gadījumos, ar dalībvalstīm būtu jāapspriež vienkāršoti īstenošanas un līgumu noteikumi, kas būtu jāpiemēro saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2018/1046 ([25]) ("Finanšu regula").

(38) Ievērojot konsensu, Savienībai un tās dalībvalstīm būtu jāuzlabo kopīgā plānošana, lai, apvienojot savus resursus un spējas, palielinātu kolektīvo ietekmi. Lai gan kopīga plānošana būtu jāveicina un jāstiprina, tomēr tai vienlaikus būtu jābūt brīvprātīgai, elastīgai, iekļaujošai un pielāgotai katras valsts apstākļiem, un tai būtu jāļauj Savienības un dalībvalstu plānošanas dokumentus aizstāt ar Savienības kopīgās plānošanas dokumentiem. Kopīgās plānošanas pamatā vajadzētu būt partnervalstu iesaistei, apropriējumam un pašatbildībai. Savienībai un tās dalībvalstīm būtu jātiecas atbalstīt partnervalstis, visos attiecīgajos gadījumos izmantojot kopīgu īstenošanu. Kopīgajai īstenošanai vajadzētu būt iekļaujošai un pieejamai visiem Savienības partneriem, kas piekrīt kopējam redzējumam un var to veicināt, tostarp dalībvalstu aģentūrām un to attīstības finanšu iestādēm, vietējām iestādēm, privātajam sektoram, pilsoniskajai sabiedrībai un akadēmiskajām aprindām.

(39) Kritērijiem, ko plānošanas pieejā izmanto, lai noteiktu partneru vajadzības, būtu jābūt saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem pārredzamības principiem.

(40) Tā kā būtiska nozīme saistībā ar pareizu finanšu pārvaldību un efektīvu Savienības finansējumu ir demokrātijas, cilvēktiesību un tiesiskuma ievērošanai, kā minēts Finanšu regulā, palīdzību varētu apturēt, ja trešās valstīs pasliktinās situācija demokrātijas, cilvēktiesību vai tiesiskuma jomā.

(41) Savienība ir apņēmusies veicināt Regulā (Euratom) 2021/948 noteiktos mērķus sadarbībai kodoldrošības jomā. Tādēļ būtu jāņem vērā un regulārajā politiskajā dialogā ar partnervalstīm jāietver rezultāti, ko minētās valstis guvušas, pildot pienākumus un saistības kodoldrošības jomā. Ja partnervalsts pastāvīgi neievēro kodoldrošības pamatstandartus un attiecīgo starptautisko konvenciju noteikumus, Savienībai būtu jāveic attiecīgi pasākumi.

([25]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

(42) Īstenojot Instrumentu, Savienībai būtu jārisina cilvēktiesību un demokratizācijas jautājumi visos līmeņos. Lai gan demokrātija un cilvēktiesības, tostarp dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm, būtu jāatspoguļo un jāiekļauj visā Instrumenta īstenošanas gaitā, Savienības palīdzībai, kuru sniedz saskaņā ar tematisko programmu "Cilvēktiesības un demokrātija" un tematisko programmu "Pilsoniskās sabiedrības organizācijas", būtu jāpiešķir konkrēta komplementāra un papildinoša loma, jo tā ir globāla un rīcībā neatkarīga no attiecīgo trešo valstu valdību un publisko iestāžu piekrišanas. Minētajai lomai būtu jānodrošina iespēja panākt sadarbību un partnerību ar pilsonisko sabiedrību, īpaši sensitīvos cilvēktiesību un demokrātijas jautājumos. Savienībai elastīgi būtu jāpievērš īpaša uzmanība valstīm un steidzami risināmām situācijām, kurās cilvēktiesības un pamatbrīvības ir apdraudētas visvairāk un kurās minēto tiesību un brīvību neievērošana ir īpaši izteikta un sistemātiska.

(43) ES vēlēšanu novērošanas misijām būtu jāpalīdz uzlabot vēlēšanu procesu pārredzamība un uzticēšanās tiem un jāsniedz uz informāciju balstīts vēlēšanu novērtējums, kā arī ieteikumi to turpmākai uzlabošanai saistībā ar Savienības sadarbību un politisko dialogu ar partnervalstīm. Indikatīvs apjoms, kas nepārsniedz 25 % no līdzekļiem, kuri sākotnēji piešķirti tematiskajai programmai "Cilvēktiesības un demokrātija", būtu jāatvēl ES vēlēšanu novērošanas misiju finansēšanai.

(44) Instrumenta īstenošanas pamatā vajadzētu būt tādiem principiem kā dzimumu līdztiesība, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm un vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršana un apkarošana, un ar to būtu jācenšas aizsargāt un veicināt sieviešu tiesības saskaņā ar ES Dzimumu līdztiesības rīcības plāniem un attiecīgiem Padomes secinājumiem un starptautiskām konvencijām, tostarp Padomes 2018. gada 10. decembra secinājumiem par sievietēm, mieru un drošību. Savienības ārējā darbībā stiprinot dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un pastiprinot centienus sasniegt ES Dzimumu līdztiesības rīcības plānos norādītos snieguma minimālos standartus, būtu jāpanāk, ka visā Savienības ārējā darbībā un starptautiskajā sadarbībā tiek piemērota dzimumsensitīva un pārmaiņas veicinoša pieeja. Vismaz 85 % jauno darbību, ko īsteno saskaņā ar Instrumentu, dzimumu līdztiesībai vajadzētu būt vienam no galvenajiem vai vienam no nozīmīgajiem mērķiem, kā noteikts ar ESAO Attīstības palīdzības komitejas izstrādāto dzimumu līdztiesības politikas rādītāju. Vismaz 5 % no minēto darbību vienam no galvenajiem mērķiem vajadzētu būt dzimumu līdztiesībai un sieviešu un meiteņu tiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanai.

(45) Instrumentā tiek atzīts, ka demogrāfiskā dinamika un demogrāfiskās pārmaiņas var būtiski ietekmēt ieguvumus, ko sniedz attīstība un ekonomikas progress. Lai pašreizējām un nākamajām paaudzēm nodrošinātu iespēju pilnībā izmantot savu potenciālu ilgtspējīgā veidā, ar Instrumentu būtu jāatbalsta partneru centieni panākt integrētu pieeju, kas līdz minimumam samazina ar iedzīvotāju skaita pieaugumu saistītās problēmas un maksimāli palielina demogrāfiskās dividendes sniegtos ieguvumus, vienlaikus ievērojot katras valsts tiesības lemt par savu demogrāfisko politiku un ievērojot, aizsargājot un īstenojot cilvēktiesības, kā arī dzimumu līdztiesību.

(46) Pilsoniskās sabiedrības organizācijas aptver plašu dalībnieku loku, kuriem ir daudzveidīgi uzdevumi un pilnvaras, starp tām ir visas nevalstiskās, bezpeļņas neatkarīgās un nevardarbīgās struktūras, kurās cilvēki apvienojas, lai censtos sasniegt kopīgus politiskus, kultūras, reliģiskus, vides, sociālus vai ekonomiskus mērķus un ideālus. Darbojoties vietējā, valsts, reģionālā un starptautiskā mērogā, tās aptver pilsētu un lauku, formālas un neformālas organizācijas. Savienība augstu vērtē pilsoniskās sabiedrības organizāciju dažādību un specifiku un sadarbojas ar atbildīgām un pārredzamām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas atbalsta tās apņemšanos attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību un tādām pamatvērtībām kā miers, brīvība, vienlīdzīgas tiesības un cilvēka cieņa.

Instrumentam būtu jānodrošina Savienības atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizācijām, lai īstenotu Savienības vērtības, intereses un mērķus. Ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām būtu pienācīgi jāapspriežas un jānodrošina tām savlaicīga piekļuve attiecīgajai informācijai, kas tām ļauj pienācīgi iesaistīties un ieņemt nozīmīgu vietu programmu izstrādē, īstenošanā un ar to saistītajos uzraudzības procesos. Instrumentam būtu jāatbalsta tādu organizāciju loma, kuras atbalsta demokrātiju, brīvas vēlēšanas, pilsonisko sabiedrību, cilvēktiesības un tiesiskumu visā pasaulē, piemēram, Eiropas Demokrātijas fonds, kā arī pilsoņu vēlēšanu novērošanas organizācijas un to Eiropas un citas reģionālās un globālās platformas.

(47) Instrumentam būtu jāveicina pilsoniskās sabiedrības organizāciju līdzdalība ilgtspējīgas attīstības veicināšanā un IAM īstenošanā, cita starpā demokrātijas, tiesiskuma, cilvēktiesību un pamatbrīvību, sociālā taisnīguma un sociālo pamatpakalpojumu jomā.

(48) Šī regula nosaka Instrumenta finansējumu, kam jāveido galvenā atsauces summa Eiropas Parlamentam un Padomei ikgadējās budžeta procedūras laikā 2020. gada 16. decembra Iestāžu nolīguma starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību, kā arī par jauniem pašu resursiem, tostarp par ceļvedi jaunu pašu resursu ieviešanai ([26]), 18. punkta nozīmē.

(49) Atspoguļojot to, cik svarīgi ir risināt klimata pārmaiņas saskaņā ar Savienības apņemšanos īstenot Parīzes nolīgumu un sasniegt ANO IAM, Instrumentam būtu jāsniedz ieguldījums, lai Savienības politikas jomās integrētu klimatrīcību un sasniegtu vispārēju mērķi, proti, lai 30 % no Savienības budžeta izdevumiem atbalstītu klimata mērķu sasniegšanu. Gaidāms, ka saskaņā ar Instrumentu veikto darbību ieguldījums klimata mērķu sasniegšanā būs 30 % no tā kopējā finansējuma. Attiecīgās darbības tiks noteiktas Instrumenta īstenošanas gaitā, un kopējais ieguldījums no Instrumenta būtu jāiekļauj attiecīgos uzraudzības, izvērtēšanas un pārskatīšanas procesos. Lai palīdzētu apturēt un pretējā virzienā pavērst bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, Instrumentam būtu jāpalīdz sasniegt mērķi, proti, 2024. gadā 7,5 % no gada izdevumiem saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu atvēlēt bioloģiskās daudzveidības mērķiem un 2026. un 2027. gadā – 10 % no gada izdevumiem saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu atvēlēt bioloģiskās daudzveidības mērķiem, vienlaikus ņemot vērā starp klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķiem pastāvošo pārklāšanos. Savienības rīcībai šajā jomā būtu jāveicina tas, ka tiek ievērots Parīzes nolīgums un Konvencija par bioloģisko daudzveidību, ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņā un ANO Konvencija par cīņu pret pārtuksnešošanos, un tai nevajadzētu sekmēt vides degradāciju vai kaitēt videi vai klimatam. Jo īpaši finansējumam, kas piešķirts saistībā ar Instrumentu, vajadzētu būt saskanīgam ar ilgtermiņa mērķi vidējās temperatūras pieaugumu pasaulē noturēt krietni zem 2° C atzīmes salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un turpināt centienus temperatūras kāpumu ierobežot līdz 1,5° C. Tam vajadzētu būt saskanīgam arī ar mērķi palielināt spēju pielāgoties klimata pārmaiņu negatīvajai ietekmei un veicināt noturību pret klimata pārmaiņām. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš darbībām, kas rada papildu ieguvumus un atbilst vairākiem mērķiem, tostarp klimata, bioloģiskās daudzveidības un vides jomā.

(50) Savienībai būtu jāatbalsta konstruktīva iesaiste attiecībā uz mobilitāti un visiem migrācijas aspektiem, strādājot pie tā, lai nodrošinātu, ka migrācija notiek drošā un sakārtotā veidā. Ir būtiski vēl vairāk pastiprināt sadarbību migrācijas jomā ar partnervalstīm, vienlaikus ievērojot dalībvalstu kompetences jomas, izmantojot priekšrocības, ko sniedz sakārtota, droša, atbilstīga un atbildīga migrācija, un efektīvi risinot neatbilstīgas migrācijas un piespiedu pārvietošanas jautājumu. Šādai sadarbībai būtu jāpalīdz nodrošināt piekļuvi starptautiskajai aizsardzībai, pievērsties neatbilstīgas migrācijas un piespiedu pārvietošanas pamatcēloņiem, uzlabot robežu pārvaldību un īstenot centienus novērst neatbilstīgu migrāciju un piespiedu pārvietošanu, cīnīties pret cilvēku tirdzniecību un migrantu kontrabandu un attiecīgos gadījumos gādāt par cieņpilnu un paliekošu atgriešanu, atpakaļuzņemšanu un reintegrāciju, pamatojoties uz savstarpēju pārskatatbildību un pilnībā ievērojot humanitārās un cilvēktiesību saistības saskaņā ar starptautiskajiem un Savienības tiesību aktiem, un sadarbojoties ar diasporām un atbalstot likumīgas migrācijas maršrutus. Tādējādi trešo valstu efektīvai sadarbībai ar Savienību šajā jomā vajadzētu būt Instrumenta sastāvdaļai. Ir svarīga lielāka saskaņotība starp migrācijas un attīstības sadarbības politiku un citām ārpolitikas jomām, lai nodrošinātu, ka ar Savienības ārējo palīdzību partnervalstīm sniedz atbalstu efektīvākai migrācijas pārvaldīšanai virzībā uz ilgtspējīgu attīstību. Instrumentam būtu jāsekmē koordinēta, holistiska un strukturēta pieeja migrācijai, maksimāli palielinot sinerģijas un izmantojot vajadzīgos ietekmes līdzekļus.

(51) Instrumentam būtu jādod Savienībai iespējas sadarbībā ar dalībvalstīm visaptveroši reaģēt uz problēmām, vajadzībām un iespējām saistībā ar migrāciju un piespiedu pārvietošanu, tādā veidā, kas ir saskaņots ar Savienības migrācijas politiku un papildina to. Lai to sekmētu un neskarot neparedzētus apstākļus, īstenojot Instrumenta mērķus indikatīvi 10 % no Instrumentam paredzētā finansējuma būtu jāvelta konkrēti darbībām, ar ko atbalsta migrācijas un piespiedu pārvietošanas vadību un pārvaldību. Turklāt minētajam mērķim būtu jāietver arī darbības, ar kurām pievēršas neatbilstīgas migrācijas un piespiedu pārvietošanas pamatcēloņiem, ja ar tām tiešā veidā reaģē uz konkrētām problēmām saistībā ar migrāciju un piespiedu pārvietošanu. Lai veidotu visaptverošas partnerības, ar migrāciju saistītām darbībām saskaņā ar Instrumentu, vajadzības gadījumā izmantojot tās ģeogrāfiskās un tematiskās programmas un ātrās reaģēšanas darbības, būtu jābalstās pieredzē, kas gūta, īstenojot Eiropas programmu migrācijas jomā un daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam. Savienības atbalsta sniegšanā būtu jāņem vērā ieguvumi, ko attīstības jomā sniedz likumīga migrācija. Instrumenta atbalstītām ar migrāciju saistītām darbībām būtu jāpalīdz efektīvi īstenot ES nolīgumus un dialogus migrācijas jomā ar trešām valstīm, veicinot sadarbību, kuras pamatā ir elastīga rosinoša pieeja un kuru atbalsta ar Instrumentā paredzēto koordinācijas

([26]) OV L 433 I, 22.12.2020., 28. lpp.

mehānismu. Saskaņā ar Instrumentu koordinācijas mehānismam būtu jāļauj risināt pašreizējās un jaunās problēmas migrācijas jomā, izmantojot visus attiecīgos komponentus ar elastīga finansējuma starpniecību, vienlaikus ievērojot tajā paredzētos finanšu līdzekļus un balstoties uz to elastīgu īstenošanu. Minētās darbības būtu jāīsteno, pilnībā ievērojot starptautiskās tiesības, tostarp starptautiskās cilvēktiesības un bēgļu tiesības, un Savienības un valstu kompetences jomas. Komisijai būtu jāizstrādā un jāizmanto stabila un pārredzama izsekošanas sistēma attiecīgo izdevumu noteikšanai un ziņošanai par tiem.

(52) Instrumentā būtu jāņem vērā digitālie risinājumi un informācijas un komunikācijas tehnoloģijas kā iedarbīgus ilgtspējīgas attīstības un iekļaujošas izaugsmes veicinātājus, un būtu jāveicina turpmākā digitalizācija.

(53) Ar darbībām, kas pieņemtas saskaņā ar Instrumentu attiecībā uz terorisma un organizētās noziedzības apkarošanu, kiberdrošību un kibernoziedzības apkarošanu, un militāro dalībnieku spēju veidošanu attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā, būtu jācenšas radīt tiešus ieguvumus iedzīvotājiem cilvēka drošības jomā, tām būtu jāsatur attiecīga labā prakse, lai vidējā termiņā un ilgtermiņā nodrošinātu ilgtspēju un pārskatatbildību, tostarp efektīvu demokrātisko pārraudzību, un ar tām būtu jāveicina tiesiskums, pārredzamība un starptautisko tiesību principi.

(54) Programmā 2030. gadam ir uzsvērts, ka veicināt miermīlīgas un iekļaujošas sabiedrības ir svarīgi gan tādēļ, ka tas ir 16. IAM, gan arī tādēļ, lai sasniegtu citus attīstības politikas rezultātus. Ar minēto 16. IAM tiek konkrēti aicināts "Nostiprināt attiecīgās valstu iestādes – cita starpā ar starptautiskās sadarbības starpniecību – spēju veidošanai visos līmeņos, jo īpaši jaunattīstības valstīs, lai novērstu vardarbību un apkarotu terorismu un noziedzību".

(55) Ar ESAO Attīstības palīdzības komitejas augsta līmeņa sanāksmes 2016. gada 19. februāra paziņojumu tika atjauninātas norādes ziņošanai par OAP miera un drošības jomā. Instrumentā paredzēto darbību finansēšana ir OAP, ja tā atbilst kritērijiem, kas noteikti minētajās ziņošanas norādēs vai jebkurās turpmākās ziņošanas norādēs, par ko Attīstības palīdzības komiteja spēj vienoties.

(56) Spēju veidošana attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā būtu jāizmanto tikai izņēmuma gadījumos, kad Instrumenta mērķus nevar īstenot ar nemilitāru dalībnieku palīdzību.

(57) Instrumentam vajadzētu balstīties uz pieredzi un atziņām, kas gūtas, veicot darbības, kuras saistītas ar spēju veidošanu attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā, un jo īpaši, kas gūtas, veicot attiecīgu apspriešanos un izvērtēšanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/2306 ([27]). Minētajā kontekstā Komisijai attiecīgā gadījumā būtu jāņem vērā arī izvērtēšana, kas veikta kopīgi ar dalībvalstīm.

(58) Visās saskaņā ar Instrumentu veiktajās darbībās un programmās Savienībai būtu arī jāveicina uz kontekstuālu konflikta izpratni un dzimumu līdztiesības izpratni balstīta pieeja.

(59) Šai regulai piemēro horizontālos finanšu noteikumus, ko pieņēmuši Eiropas Parlaments un Padome, pamatojoties uz LESD 322. pantu. Minētie noteikumi ir izklāstīti Finanšu regulā un jo īpaši nosaka procedūru budžeta izveidei un izpildei ar dotācijām, godalgām, iepirkumu, netiešo pārvaldību, finanšu instrumentiem, budžeta garantijām, finansiālo palīdzību un ārējo ekspertu izdevumu atlīdzināšanu, kā arī paredz finanšu dalībnieku atbildības pārbaudes. Noteikumi, kas pieņemti, pamatojoties uz LESD 322. pantu, ietver arī vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai.

([27]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2306 (2017. gada 12. decembris), ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 230/2014, ar ko izveido stabilitātes un miera veicināšanas instrumentu (OV L 335, 15.12.2017., 6. lpp.).

(60) Finansēšanas veidi un apgūšanas metodes saskaņā ar šo regulu būtu jāizvēlas, pamatojoties uz to iespēju sasniegt konkrētos darbību mērķus un gūt rezultātus, jo īpaši ņemot vērā kontroles izmaksas, administratīvo slogu un sagaidāmo neatbilstības risku. Veicot minēto izvēli, būtu jāapsver iespēja izmantot fiksētas summas, vienības izmaksas un vienotas likmes finansējumu, kā arī finansējumu, kas nav saistīts ar attiecīgās operācijas izmaksām, kā minēts Finanšu regulas 125. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

(61) Saskaņā ar Finanšu regulas 193. panta 2. punktu dotāciju var piešķirt par jau uzsāktu pasākumu ar noteikumu, ka pieteikuma iesniedzējs var pierādīt, ka pasākumu nepieciešams uzsākt pirms dotāciju nolīguma parakstīšanas. Tomēr izmaksas, kas radušās pirms dotācijas pieteikuma iesniegšanas dienas, nedod tiesības saņemt finansējumu, izņemot pienācīgi pamatotus izņēmuma gadījumus. Lai izvairītos no jebkādiem traucējumiem Savienības atbalsta sniegšanā, kuri varētu kaitēt Savienības interesēm, vajadzētu būt iespējai attiecīgajā finansēšanas lēmumā uz noteiktu laiku 2021.–2027. gada DFS darbības sākumā – un tikai pienācīgi pamatotos gadījumos – paredzēt darbību un izmaksu attiecināmību no 2021. gada 1. janvāra pat tad, ja minētās darbības īstenotas un minētās izmaksas radušās pirms dotācijas pieteikuma iesniegšanas.

(62) Jaunajam Eiropas Fondam ilgtspējīgai attīstībai plus ("EFIA+"), kura pamatā ir ar Regulu (ES) 2017/1601 izveidotais Eiropas Fonds ilgtspējīgai attīstībai (EFIA), būtu jāveido integrēta finanšu pakete, kas nodrošina finansēšanas spēju dotāciju, tehniskās palīdzības, finanšu instrumentu, budžeta garantiju un finansējuma apvienošanas darbību veidā visā pasaulē. EFIA+, līdz ar centieniem uzlabot partneru investīciju vidi, būtu jākļūst par daļu no Ārējo investīciju plāna, un tajā būtu jākombinē finansējuma apvienošanas un budžeta garantiju operācijas, ko sedz ar Ārējās darbības garantiju, tostarp tās, kuras sedz valsts riskus saistībā ar aizdevumu operācijām, kuras iepriekš veiktas saskaņā ar Eiropas Investīciju bankai (EIB) piešķirtajām ārējo aizdevumu pilnvarām. EFIA+ operācijām izmantojamie līdzekļi būtu jāpiešķir, pamatojoties uz attiecīgajiem plānošanas dokumentiem, jo īpaši tajos noteiktajām prioritātēm, un, piešķirot tos, būtu jāņem vērā arī katras partnervalsts vai partnerreģiona konkrētā situācija un vajadzības un šajā regulā noteiktais relatīvais īpatsvars līdzekļu piešķiršanā katram ģeogrāfiskajam apgabalam. Ar plānošanu būtu jānodrošina atbilstīgs līdzsvars starp finansējuma apvienošanas un budžeta garantiju operācijām, kas paredzētas EFIA+, kā arī starp citiem Savienības finansēšanas veidiem, kas paredzēti šajā regulā. EFIA+ būtu jāīsteno, izmantojot atvērtu un sadarbībā balstītu investīciju struktūru, lai nodrošinātu, ka tiek optimāli izmantotas atbalsttiesīgu partneru speciālās zināšanas par nozarēm un ģeogrāfiskajiem apgabaliem, un lai maksimāli palielinātu tā ietekmi uz attīstību. EFIA+ būtu jāveido no reģionālām investīciju platformām, kuras attiecas uz reģionālajiem apgabaliem, kas noteikti šajā regula, un attiecīgā gadījumā *IPA III* regulā.

Lai nodrošinātu, ka EFIA+ riska pārvaldība ir neatkarīga, objektīva, iekļaujoša un pārredzama, būtu jāizveido tehniskā grupa riska novērtēšanai, kura būtu atvērta EIB ekspertiem, citiem atbalsttiesīgiem partneriem un ieinteresētajām dalībvalstīm un kuru organizētu un vadītu Komisija. Komisijai būtu jānodrošina, ka informāciju un analīzi pārredzamā un iekļaujošā veidā laikus paziņo visām dalībvalstīm, pienācīgi ņemot vērā konfidencialitātes apsvērumus. Komisijai, pēc apspriešanās ar tehnisko grupu riska novērtēšanai un ņemot vērā tās ieteikumu, būtu jānoslēdz Ārējās darbības garantiju nolīgumus ar visiem atlasītajiem atbalsttiesīgajiem partneriem, tostarp EIB, un attiecīgā stratēģiskā padome būtu jāiepazīstina ar minēto nolīgumu galvenajiem elementiem.

(63) Ņemot vērā Līgumos noteikto EIB lomu un tās pēdējo desmitgažu laikā gūto pieredzi Savienības politikas jomu atbalstīšanā, EIB arī turpmāk vajadzētu būt Komisijas dabiskajai partnerei operāciju īstenošanā saskaņā ar Ārējās darbības garantiju. EIB un Komisijai būtu jāuzlabo sava sadarbība un koordinācija visā Ārējās darbības garantijas īstenošanas gaitā saskaņā ar EFIA+, tostarp plānošanas procesā un uz vietas. EIB būtu jāuztic tāda īpaša investīciju loga īstenošana, kas ietver visaptverošu riska segumu operācijām ar valsts partneriem un nekomerciāliem reģionālajiem partneriem un kam vajadzētu būt ekskluzīvam, izņemot attiecībā uz operācijām, kuras EIB nevar veikt vai nolemj neveikt. EIB vajadzībām attiecīgos gadījumos būtu jāizveido papildu neekskluzīvi īpašie investīciju logi, lai attiecīgā gadījumā noteiktu visaptverošu riska segumu operācijām ar komerciāliem reģionālajiem partneriem; un operācijām, kuru mērķis ir veicināt ārvalstu tiešos ieguldījumus, tirdzniecību un partnervalstu ekonomikas internacionalizāciju, tostarp, izmantojot iekšējos ārvalstu tiešos ieguldījumus, kā arī citas Savienības tematiskās prioritātes Instrumenta mērķu atbalstam un saskaņā ar IAM, ietverot arī, bet ne tikai, Eiropas attīstības finansēšanas iestādes un Savienības privātā sektora subjektus. Ar ES garantiju būtu jānodrošina tikai politiskā riska segums privātā sektora operācijām, kurām vajadzētu būt saskaņotām ar dalībvalstu eksporta kredīta aģentūru operācijām.

Minētajiem investīciju logiem, kam būtu jārada īpašās pilnvaras, kas EIB nepieciešamas operāciju veikšanai ārpus Savienības, būtu jāpiemēro tādi paši noteikumi un nosacījumi, tostarp pārvaldības noteikumi, kādus piemēro jebkuram citam investīciju logam saskaņā ar EFIA+, un, izņemot ekskluzīvo investīciju logu, tie būtu jāizveido saskaņā ar šajā regulā noteikto procedūru attiecināmībai un operāciju un partneru atlasei Ārējās darbības garantijai saskaņā ar EFIA+. Minēto triju EIB īpašo investīciju logu kopējai indikatīvajai summai vajadzētu būt 26 725 000 000 EUR. Katram investīciju logam paredzētās summas būtu jāpamato un jāapstiprina plānošanas procesa rezultātā daudzgadu finanšu shēmas darbības sākumā un plānošanas pārskatīšanas laikā. Ar katra investīciju loga mērķiem, prioritātēm un summām un to īstenošanu būtu jānodrošina pilnīga politikas saskaņošana ar Savienības prioritātēm, un tiem būtu jāatbilst šai regulai un attiecīgajām daudzgadu indikatīvajām programmām, tostarp tās ģeogrāfiskajām un tematiskajām prioritātēm. Lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, riska novērtēšana un atlīdzības metodika saskaņā ar EFIA+ būtu konsekventi jāpiemēro visiem investīciju logiem, tostarp tiem, kas īpaši paredzēti EIB. EIB īstenotajiem investīciju logiem būtu jāspēj attiekties uz jebkuru no valstīm, kas ir tiesīgas saņemt Ārējās darbības garantiju, jo īpaši gadījumos, kad tas visvairāk nepieciešams, un saskaņā ar Instrumentā un attiecīgā gadījumā *IPA III* regulā (noteiktajām ģeogrāfiskajām prioritātēm. EFIA+ garantijas, kas paredzētas EIB operācijām ar komerciāliem reģionālajiem partneriem un privātā sektora operācijām, būtu jāīsteno ar nosacījumiem, kas līdzīgi garantijām, kuras sniedz citiem atbalsttiesīgiem partneriem.

Vajadzētu būt iespējamam, ka EFIA+ garantijas EIB vai citu atbalsttiesīgu partneru operācijām ar valsts partneriem un nekomerciāliem reģionālajiem partneriem un operācijām ar komerciāliem reģionālajiem partneriem, kas nerada būtiskus ieņēmumus, ir neatlīdzinātas, lai palīdzētu mazināt finansēšanas izmaksas saistībā ar publiskā sektora investīcijām, ko veic partnervalstis. Saskaņā ar Instrumenta mērķiem un vispārējiem principiem, attiecīgajiem indikatīvajiem plānošanas dokumentiem, kā arī attiecīgā gadījumā saskaņā ar *IPA III* regulu, Komisijai un EIB būtu jānoslēdz īpaši Ārējās darbības garantijas nolīgumi par EIB īpašajiem investīciju logiem.

(64) Ar EFIA+ būtu jātiecas atbalstīt investīcijas kā līdzekli, kas palīdz sasniegt IAM, sekmējot ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas, vides un sociālo attīstību, pāreju uz ilgtspējīgu pievienotās vērtības ekonomiku un stabilu investīciju vidi, un saskaņā ar attiecīgajiem indikatīvās plānošanas dokumentiem veicināt sociālekonomisko un vides noturību partnervalstīs, īpašu uzsvaru liekot uz tādiem aspektiem kā nabadzības izskaušana, ieguldījums sociālekonomiskās nevienlīdzības mazināšanā, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme, cīņa pret klimata pārmaiņām atbilstoši Parīzes nolīgumam, pielāgošanās klimata pārmaiņām un to mazināšana, vides aizsardzība un pārvaldība, pienācīgas kvalitātes darbvietu radīšana, pamatojoties uz Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) darba pamatstandartiem, ekonomiskās iespējas, prasmes un uzņēmējdarbība, sociālekonomiskās nozares, tostarp sociālie uzņēmumi un kooperatīvi, mikrouzņēmumi un mazie un vidējie uzņēmumi ("MVU"), ilgtspējīga savienojamība un atbalsts neaizsargātām grupām, cilvēktiesību ievērošana, dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un jauniešiem, kā arī pievērsties konkrētiem neatbilstīgas migrācijas sociālekonomiskajiem pamatcēloņiem un piespiedu pārvietošanas pamatcēloņiem.

EFIA+ īstenošanā būtu jāievēro Instrumenta un attiecīgā gadījumā *IPA III* regulas mērķi, vispārējie principi un politikas satvars, jo īpaši piemērojamās starptautiski apstiprinātās pamatnostādnes, principi un konvencijas attiecībā uz investīcijām, tostarp ANO atbildīgu investīciju principi, ANO Vadošie principi uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, ESAO Vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem, ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas Principi par atbildīgām investīcijām lauksaimniecības un pārtikas sistēmās, SDO konvencijas, starptautiskie tiesību akti cilvēktiesību jomā un attīstības efektivitātes principi, kas izklāstīti Pusanas Partnerībā efektīvai attīstības sadarbībai un atkārtoti apstiprināti 2016. gadā Nairobi Augsta līmeņa forumā, to starpā pašatbildība, saskaņošana, koncentrēšanās uz rezultātiem, pārredzamība un savstarpēja pārskatatbildība, kā arī palīdzības atsaistīšanas mērķis. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš valstīm, kas identificētas kā valstis, kurās valda nestabilitāte vai konflikts, vismazāk attīstītajām valstīm, mazajām salu jaunattīstības valstīm, sauszemes ieskautajām jaunattīstības valstīm un lielu parādu apgrūtinātām nabadzīgām valstīm.

(65) Ar EFIA+ būtu maksimāli jāpalielina finansējuma papildināmība, jāvēršas pret tirgus nepilnībām un neoptimālām investīciju situācijām, jāatbalsta vietējās publiskās struktūras, kad tās palielina un autonomi finansē savas investīcijas, jānodrošina inovatīvi produkti un jāpiesaista privātā sektora līdzekļi. Papildināmība būtu jāpiemēro saskaņā ar Instrumenta mērķiem un principiem un citām attiecīgām Savienības politikas jomām. Privātā sektora, tostarp MVU, iesaistei Savienības sadarbībā ar partnervalstīm, izmantojot EFIA+, būtu jārada izmērāma un papildu ietekme uz attīstību, nekropļojot vietējo tirgu un negodīgi nekonkurējot ar vietējiem ekonomikas dalībniekiem. Tai vajadzētu būt izmaksu ziņā efektīvai, pārredzamai un tādai, kas balstās uz savstarpēju pārskatatbildību un riska un izmaksu dalīšanu. EFIA+ būtu jādarbojas kā vienas pieturas aģentūrai, kas saņem finansēšanas priekšlikumus no finanšu iestādēm un publiskiem vai privātiem ieguldītājiem un sniedz visdažādāko finansiālo atbalstu atbalsttiesīgām investīcijām. Būtu jāizvērtē EFIA+ sviras efekts, mērot, kā ilgtspējīgai attīstībai tiek mobilizēts papildu finansējums, izmantojot EFIA+ finansiālo atbalstu. Sviras efekts būtu jāmēra saskaņā ar Finanšu regulas 2. panta 38. punktā noteikto definīciju un starptautiskiem noteikumiem un praksi, ko piemēro to summu novērtēšanai, kuras, izmantojot oficiāla attīstības finansējuma intervences, tiek piesaistītas no privātā sektora, piemēram, saskaņā ar ESAO Attīstības palīdzības komitejas metodēm. Eiropas Parlamentam un Padomei būtu jābūt iespējai aicināt atbalsttiesīgus partnerus un pilsonisko sabiedrību piedalīties viedokļu apmaiņā par finansēšanas un investīciju operācijām, uz kurām attiecas šī regula.

(66) Ārējās darbības garantija būtu jāveido, pamatojoties uz esošo EFIA garantiju, kas izveidota ar Regulu (ES) 2017/1601, un garantijām, ko atbalsta Garantiju fonds ārējai darbībai, kas izveidots ar Regulu (EK, Euratom) Nr. 408/2009. Ar Ārējās darbības garantiju būtu jāatbalsta EFIA+ operācijas, uz kurām attiecas budžeta garantijas, makrofinansiālā palīdzība un aizdevumi trešām valstīm, pamatojoties uz Padomes Lēmumu 77/270/Euratom ([28]). Minētās operācijas būtu jāatbalsta ar Instrumentā paredzētajām apropriācijām – kopā ar apropriācijām, kas paredzētas *IPA III* regulā un Regulā (Euratom) 2021/948 –, kurām attiecīgi vajadzētu segt arī uzkrājumu likmi un saistības, kas izriet no makrofinansiālās palīdzības aizdevumiem un aizdevumiem trešām valstīm, kuras minētas Regulas (Euratom) 2021/94810. panta 2. punktā. Finansējot EFIA+ operācijas, prioritāte būtu jāpiešķir tām operācijām, kuras maksimāli palielina papildināmību un ietekmi uz attīstību, tostarp operācijām, kurām ir ļoti liela ietekme uz pienācīgas kvalitātes darbvietu radīšanu un kuru izmaksu un ieguvumu attiecība pastiprina investīciju ilgtspēju, un kuras nodrošina ilgtspēju un ilgtermiņa ietekmi uz attīstību. Operācijas, kas tiek atbalstītas ar Ārējās darbības garantiju, būtu pēc vajadzības un saskaņā ar labāka regulējuma prasībām jāpapildina ar vidisko, finansiālo un sociālo aspektu padziļinātu *ex ante* novērtējumu.

Saistībā ar budžeta garantijām un finanšu instrumentiem būtu jāievēro Savienības politika attiecībā uz jurisdikcijām, kas nodokļu nolūkos nesadarbojas, un tās atjauninājumi, kā noteikts attiecīgos Savienības tiesību aktos un Padomes secinājumos, jo īpaši Padomes 2016. gada 8. novembra secinājumos un to pielikumā, kā arī principi, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2015/849 ([29]). Piemēro visus attiecīgos Finanšu regulas noteikumus, jo īpaši Finanšu regulas VI sadaļā paredzētos noteikumus par netiešu pārvaldību. Par sabiedrisko pamatpakalpojumu sniegšanu arī turpmāk būtu jāatbild valdībai.

(67) Lai paredzētu elastību, palielinātu pievilcību privātajam sektoram un maksimāli palielinātu investīciju ietekmi, attiecībā uz atbalsttiesīgajiem partneriem būtu jāparedz atkāpe no noteikumiem, kas saistīti ar Savienības budžeta izpildes metodēm, kuras noteiktas Finanšu regulā. Minētie atbalsttiesīgie partneri varētu būt arī tādas struktūras, kurām nav uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana, vai arī struktūras, kuru darbību reglamentē partnervalsts privāttiesības.

(68) Lai palielinātu Ārējās darbības garantijas ietekmi, būtu jāparedz iespēja dalībvalstīm un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu ([30]) līgumslēdzējām pusēm veikt iemaksas skaidras naudas vai garantijas veidā. Iemaksai garantijas veidā nevajadzētu pārsniegt 50 % no Savienības garantētās operāciju summas. Attiecībā uz finanšu saistībām, kas izriet no minētās garantijas, nebūtu jāveido uzkrājums un likviditātes rezerve būtu jānodrošina no kopējā uzkrājumu fonda, kas noteikts ar Finanšu regulas 212. pantu.

([28]) Padomes Lēmums 77/270/Euratom (1977. gada 29. marts), ar ko Komisiju pilnvaro piešķirt *Euratom* aizdevumus, lai veicinātu kodolelektrostaciju finansēšanu (OV L 88, 6.4.1977., 9. lpp.).

([29]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/849 (2015. gada 20. maijs) par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 684/2012 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/60/EK un Komisijas Direktīvu 2006/70/EK (OV L 141, 5.6.2015., 73. lpp.).

([30]) OV L 1, 3.1.1994., 3. lpp.

(69) Ārējās darbības bieži tiek īstenotas ārkārtīgi nestabilā vidē, un tādēļ ir pastāvīgi un ātri jāpielāgojas Savienības partneru mainīgajām vajadzībām, globālām problēmām cilvēktiesību, demokrātijas un labas pārvaldības, drošības un stabilitātes, klimata pārmaiņu, vides un okeānu jomās un problēmām saistībā ar migrāciju, piespiedu pārvietošanu un to pamatcēloņiem. Paredzamības principa saskaņošana ar nepieciešamību ātri reaģēt uz jaunām vajadzībām attiecīgi nozīmē, ka jāpielāgo programmu finansiālā īstenošana. Lai palielinātu Savienības spēju reaģēt uz neparedzētām vajadzībām, un pamatojoties uz Eiropas Attīstības fonda sekmīgo pieredzi, rezervei jaunām problēmām un prioritātēm būtu jāatstāj nepiešķirtu līdzekļu summa. Šī summa būtu jāmobilizē saskaņā ar šajā regulā noteiktajām procedūrām.

(70) Ar jaunām problēmām un prioritātēm paredzēto rezervi būtu jāgarantē šādi papildu resursi: 200 000 000 EUR tematiskajai programmai "Cilvēktiesības un demokrātija", 200 000 000 EUR tematiskajai programmai "Pilsoniskās sabiedrības organizācijas" un 600 000 000 EUR tematiskajai programmai "Globālās problēmas".

(71) Pirms jaunām problēmām un prioritātēm paredzētās rezerves līdzekļu apgūšanas Komisijai būtu detalizēti jāinformē Eiropas Parlaments un būtu pilnībā jāņem vērā tā apsvērumi par paredzēto finanšu līdzekļu būtību, mērķiem un apjomu.

(72) Tādēļ, ievērojot principu, ka Savienības budžets tiek noteikts katru gadu, šajā regulā būtu jāsaglabā iespēja piemērot elastību, kas jau atļauta Finanšu regulā attiecībā uz citiem politikas virzieniem, proti, līdzekļu pārnešanu un pieejamību citām saistībām, lai nodrošinātu Savienības līdzekļu efektīvu izmantošanu gan Savienības iedzīvotāju, gan partnervalstu labā, tādējādi pēc iespējas optimālāk izmantojot Savienības līdzekļus, kas pieejami Savienības ārējās darbības intervencēm.

(73) Militāro dalībnieku spēju veidošana trešās valstīs būtu jāīsteno kā Savienības attīstības sadarbības politikas daļa, ja ar to galvenokārt tiecas sasniegt mērķus attīstības jomā, un kā Savienības kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) daļa, ja ar to galvenokārt tiecas sasniegt mērķus miera un drošības jomā, ievērojot LES 40. pantu. Šajā regulā ievēro to, kādas procedūras saskaņā ar Savienības attīstības sadarbības politiku un Savienības KĀDP ir iestādēm piemērojamas un kādas ir tām piešķirtās pilnvaras.

(74) Instrumentā paredzētajām darbībām, kas ir saistītas ar ekipējuma, pakalpojumu vai tehnoloģiju nodrošināšanu vai finansēšanu, būtu jāatbilst attiecīgiem Savienības, valstu un starptautiskiem noteikumiem, jo īpaši noteikumiem, kuri ir izklāstīti Padomes Kopējā nostājā 2008/944/KĀDP ([31]), un Savienības ierobežojošiem pasākumiem, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2021/821 ([32]). Riska novērtēšana, ko Komisija veic saskaņā ar šo Instrumentu, neskar eksporta atļauju pieteikumu novērtēšanu, ko veic dalībvalstis. Katrai dalībvalstij katrā konkrētā gadījumā būtu jānovērtē tai iesniegtie ES kopējā militāro preču sarakstā iekļauto vienību eksporta atļauju pieteikumi, tostarp pieteikumi, kas attiecas uz nodošanu no valdības valdībai, ņemot vērā kritērijus, kas noteikti Kopējā nostājā 2008/944/KĀDP. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/125 ([33]) šādas darbības nebūtu jāizmanto, lai finansētu tāda ekipējuma nodrošināšanu, ko var izmantot spīdzināšanai vai citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai.

(75) Lēmumā par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi, ir noteikts finansējums, kas piešķirams aizjūras zemju un teritoriju asociācijai ar Savienību. Minētais finansējums ir galvenais aizjūras zemju un teritoriju finansējuma avots. Ievērojot Lēmumu par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi, fiziskām personām un tiesību subjektiem, kas iedibinājušies aizjūras zemēs un teritorijās, vajadzētu būt tiesīgiem saņemt finansējumu saskaņā ar minēto lēmumu, ņemot vērā tās noteikumus un mērķus un iespējamos režīmus, kas piemērojami dalībvalstī, ar kuru attiecīgā aizjūras zeme vai teritorija ir saistīta. Turklāt kopīgu interešu jomās būtu jāveicina sadarbība starp partnervalstīm un aizjūras zemēm un teritorijām, kā arī Savienības tālākiem reģioniem saskaņā ar LESD 349. pantu.

([31]) Padomes Kopējā nostāja 2008/944/KĀDP (2008. gada 8. decembris), ar ko izveido kopīgus noteikumus, kas reglamentē militāru tehnoloģiju un ekipējuma eksporta kontroli (OV L 335, 13.12.2008., 99. lpp.).

([32]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei (pārstrādāta redakcija) (OV L 206, 11.6.2021., 1. lpp.).

([33]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/125 (2019. gada 16. janvāris) par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai (OV L 30, 31.1.2019., 1. lpp.).

(76) Lai stiprinātu partnervalstu pašatbildību par saviem attīstības procesiem un ārējās palīdzības ilgtspēju, Savienībai būtu attiecīgos gadījumos priekšroka jādod pašas partnervalsts institūciju, spēju un zināšanu un partnervalsts sistēmu un procedūru izmantošanai visos sadarbības projekta cikla aspektos, vienlaikus nodrošinot pilnīgu vietējo pašpārvalžu un pilsoniskās sabiedrības iesaisti. Savienībai būtu jādara pieejama informācija un apmācība iespējamajiem Savienības finansējuma saņēmējiem par to, kā pieteikties Savienības finansējumam.

(77) Komunikācija sekmē demokrātiskas debates, pastiprina institucionālu Savienības finansējuma kontroli un rūpīgu tā pārbaudi un palīdz vairot Savienības uzticamību. Savienībai un Savienības finansējuma saņēmējiem būtu jāpalielina Savienības darbības pamanāmība un pienācīgi jāziņo par Savienības atbalsta pievienoto vērtību. Minētajā sakarībā, ievērojot Finanšu regulas noteikumus, ar Savienības finansējuma saņēmējiem noslēgtajos nolīgumos būtu jāiekļauj pienākumi, kas nodrošina pienācīgu pamanāmību, un Komisijai būtu pienācīgi un laikus jārīkojas, ja minētie pienākumi netiek pildīti.

(78) Gada vai daudzgadu rīcības plāniem un pasākumiem, kas minēti šajā regulā, būtu jāveido darba programmas saskaņā ar Finanšu regulu. Gada vai daudzgadu rīcības plāniem būtu jāietver virkne pasākumu, kas sagrupēti vienā dokumentā.

(79) Saskaņā ar Finanšu regulu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013 ([34]) un Padomes Regulām (EK, Euratom) Nr. 2988/95 ([35]), (Euratom, EK) Nr. 2185/96 ([36]) un (ES) 2017/1939 ([37]) Savienības finanšu intereses jāaizsargā, piemērojot samērīgus pasākumus, tostarp pasākumus attiecībā uz pārkāpumu, arī krāpšanas, novēršanu, atklāšanu, labošanu un izmeklēšanu, zaudētu, kļūdaini izmaksāto vai nepareizi izmantoto līdzekļu atgūšanu un, - attiecīgā gadījumā - administratīvu sodu uzlikšanu. Saskaņā jo īpaši ar Regulām (Euratom, EK) Nr. 2185/96 un (ES, Euratom) Nr. 883/2013 Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) ir pilnvaras veikt administratīvu izmeklēšanu, ieskaitot pārbaudes un apskates uz vietas, lai noteiktu, vai ir notikusi krāpšana, korupcija vai jebkāda cita nelikumīga darbība, kas ietekmē Savienības finanšu intereses. Saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1939 Eiropas Prokuratūra (*EPPO*) ir pilnvarota veikt izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem, kas skar Savienības finanšu intereses, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371 ([38]).

Saskaņā ar Finanšu regulu jebkurai personai vai subjektam, kas saņem Savienības līdzekļus, pilnībā jāsadarbojas Savienības finanšu interešu aizsardzībā, jāpiešķir Komisijai, *OLAF*, Revīzijas palātai un – attiecībā uz tām dalībvalstīm, kas īsteno ciešāku sadarbību, ievērojot Regulu (ES) 2017/1939, – *EPPO* nepieciešamās tiesības un piekļuve un jānodrošina, ka līdzvērtīgas tiesības piešķir Savienības līdzekļu apgūšanā iesaistītās trešās personas. Minētā iemesla dēļ nolīgumos ar trešām valstīm un teritorijām un ar starptautiskām organizācijām un jebkādos līgumos vai nolīgumos, kas izriet no Instrumenta īstenošanas, būtu jāiekļauj noteikumi, ar kuriem Komisiju, Revīzijas palātu un *OLAF* nepārprotami pilnvaro veikt šādas revīzijas, pārbaudes un apskates uz vietas saskaņā ar to attiecīgajām kompetencēm un ar kuriem nodrošina, ka visas trešās personas, kas iesaistītas Savienības līdzekļu apgūšanā, piešķir līdzvērtīgas tiesības.

(80) Instrumentam būtu jāveicina starptautiskā cīņa pret krāpšanu nodokļu jomā, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, krāpšanu, korupciju un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

(81) Lai papildinātu vai grozītu šīs regulas nebūtiskos elementus, būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu attiecībā uz to, lai grozītu finansējuma apjomu militāro dalībnieku spēju veidošanas darbībām attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā, Ārējās darbības garantijas maksimālo apjomu, Ārējās darbības garantijas uzkrājumu likmes un maksimālo uzkrājumu apjomu, II, III un IV pielikumā uzskaitītās sadarbības un intervences jomas, V pielikumā uzskaitītās EFIA+ operāciju prioritārās jomas, VI pielikumā uzskaitītus rādītājus, kā arī attiecībā uz to, lai papildinātu šo regulu ar konkrētiem mērķiem un sadarbības prioritārajām jomām, kas izriet no II pielikumā noteiktajām ģeogrāfisko programmu sadarbības jomām, tostarp prioritāšu noteikšanu apakšreģioniem, tematiskajiem mērķiem un indikatīviem finanšu piešķīrumiem attiecīgajiem apakšreģioniem, un lai šo regulu papildinātu ar noteikumiem par uzraudzības un izvērtēšanas sistēmas izveidi. Ir īpaši būtiski, lai Komisija,

([34]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.).

([35]) Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp.).

([36]) Padomes Regula (Euratom, EK) Nr. 2185/96 (1996. gada 11. novembris) par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienu finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām (OV L 292, 15.11.1996., 2. lpp.).

([37]) Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp.).

([38]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp.).

veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ar attiecīgām ieinteresētajām personām, piemēram, pilsonisko sabiedrību un ekspertiem, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu ([39]). Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem tajā pašā laikā, kad tos saņem dalībvalstu eksperti, un minēto iestāžu ekspertiem ir regulāra piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

(82) Lai nodrošinātu vienotus nosacījumus attiecīgo šīs regulas noteikumu īstenošanai, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011 ([40]).

(83) Ievērojot 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 22. un 23. punktu, šis Instruments būtu jāizvērtē, pamatojoties uz informāciju, kas apkopota saskaņā ar īpašām uzraudzības prasībām, bet izvairoties no administratīva sloga, jo īpaši dalībvalstīm, un no pārmērīga regulējuma. Minētajās prasībās vajadzības gadījumā būtu jāiekļauj izmērāmi rādītāji, ko izmanto par pamatu, lai izvērtētu Instrumenta ietekmi uz vietas.

(84) Padomes Lēmuma 2010/427/ES ([41]) 9. pantā sniegtās atsauces uz Savienības ārējās palīdzības instrumentiem, kuras tiek aizstātas ar šo regulu, būtu jālasa kā atsauces uz šo regulu. Komisijai būtu jānodrošina, ka šī regula tiek īstenota saskaņā ar minētajā lēmumā paredzēto Eiropas Ārējās darbības dienesta uzdevumu.

(85) Ar šajā regulā paredzētajām darbībām un pasākumiem attiecīgā gadījumā būtu jāpapildina pasākumi, kurus Savienība ir pieņēmusi saskaņā ar LES V sadaļas 2. nodaļu, lai sasniegtu KĀDP mērķus, un pasākumi, kuri pieņemti saskaņā ar LESD piektās daļas IV sadaļu, tiem vajadzētu būt saskaņotiem ar minētajiem pasākumiem, un tajos būtu jāievēro minētie pasākumi.

(86) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.

(87) Lēmums Nr. 466/2014/ES būtu jāgroza un jāatceļ, un Regulas (ES) 2017/1601 un (EK, Euratom) Nr. 480/2009 būtu jāatceļ.

(88) Lai nodrošinātu atbalsta sniegšanas nepārtrauktību attiecīgajā politikas jomā un lai to varētu īstenot no 2021.–2027. gada DFS darbības sākuma, šai regulai būtu jāstājas spēkā steidzamības kārtā un tā būtu jāpiemēro ar atpakaļejošu spēku no 2021. gada 1. janvāra,

([39]) OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

([40]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

([41]) Padomes Lēmums 2010/427/ES (2010. gada 26. jūlijs), ar ko nosaka Eiropas Ārējās darbības dienesta organizatorisko struktūru un darbību (OV L 201, 3.8.2010., 30. lpp.).

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

I SADAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets

Ar šo regulu uz daudzgadu finanšu shēmas 2021.–2027. gadam darbības laiku izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē" ("Instruments"), tostarp Eiropas Fondu ilgtspējīgai attīstībai plus ("EFIA+") un Ārējās darbības garantiju.

Tajā ir izklāstīti Instrumenta mērķi, budžets laikposmam no 2021. gada līdz 2027. gadam, Savienības finansējuma veidi un šāda finansējuma piešķiršanas noteikumi.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1) "valsts indikatīvā programma" ir indikatīva programma, kas aptver vienu valsti;

2) "daudzvalstu indikatīvā programma" ir indikatīva programma, kas aptver vairāk nekā vienu valsti;

3) "reģionāla indikatīvā programma" ir indikatīva daudzvalstu programma, kas aptver vairāk nekā vienu trešo valsti vienā un tajā pašā ģeogrāfiskajā apgabalā, kā noteikts 4. panta 2. punktā;

4) "pārreģionāla indikatīvā programma" ir indikatīva daudzvalstu programma, kas aptver vairāk nekā vienu trešo valsti no dažādiem ģeogrāfiskiem apgabaliem, kā noteikts 4. panta 2. punktā;

5) "pārrobežu sadarbība" ir sadarbība starp vienu vai vairākām dalībvalstīm un vienu vai vairākām trešām valstīm un teritorijām gar Savienības ārējām kaimiņu zemes un jūras robežām, un to uzskata par tādu, kas aptver arī transnacionālo sadarbību plašākās transnacionālās teritorijās vai ap jūras baseiniem, kā arī starpreģionālo sadarbību, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas teritoriālās sadarbības mērķi (*Interreg*), kas saņem atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un ārējās finansēšanas instrumentiem (*Interreg* regula);

6) "tiesību subjekts" ir fiziska vai juridiska persona, kas izveidota saskaņā ar Savienības, valsts, vai starptautiskajiem tiesību aktiem un kam ir juridiskās personas statuss un spēja rīkoties savā vārdā, īstenot tiesības, un uzņemties pienākumus, vai arī subjekts, kam nav juridiskas personas statusa, kā minēts Finanšu regulas 197. panta 2. punkta c) apakšpunktā;

7) "pilsoniskās sabiedrības organizācijas" ir plašs spektrs dalībnieku ar daudzveidīgām funkcijām un pilnvarām, kuras var mainīties laika gaitā un atšķirties dažādās iestādēs un valstīs, un kas ietver visas nevalstiskās, bezpeļņas neatkarīgās un nevardarbīgās struktūras, kurās cilvēki apvienojas, lai censtos sasniegt kopīgus, cita starpā politiskus, kultūras, reliģiskus, vides, sociālus vai ekonomiskus, mērķus un ideālus, un kuras darbojas vietējā, valsts, reģionālā vai starptautiskā līmenī, un kuras ietver pilsētu un lauku, oficiālas un neoficiālas organizācijas;

8) "vietējā iestāde" ietver publiskas iestādes, kurām ir juridiskas personas statuss, kuras ir valsts struktūras sastāvdaļas un ir zemākā līmenī par centrālo valdību, piemēram, ciemats, pašvaldība, rajons, apgabals, province vai reģions, un kuras ir atbildīgas pilsoņu priekšā un parasti sastāv no tieši vai netieši ievēlētās vai vietējā līmenī izraudzītās konsultatīvas vai politikas veidošanas struktūras, piemēram, padomes vai asamblejas, un izpildstruktūras, piemēram, mēra vai citas izpildvaras amatpersonas;

9) "investīciju logs" ir mērķa joma Ārējās darbības garantijas saskaņā ar EFIA+ atbalstam, ko sniedz investīciju portfeļiem konkrētos reģionos, valstīs vai nozarēs;

10) "papildināmība" ir princips, kura pamatā ir Finanšu regulas 209. panta 2. punkts, saskaņā ar kuru šīs regulas un *IPA III* regulas kontekstā EFIA+ paredzētais Ārējās darbības garantijas atbalsts veicina ilgtspējīgu attīstību ar tādu operāciju palīdzību, kuras nevarētu veikt bez minētās garantijas vai kuras sniedz pozitīvus rezultātus papildus tam, ko varētu sasniegt bez šīs garantijas. Papildināmības princips nozīmē arī to, ka operācijas, kuras atbalsta ar Ārējās darbības garantiju, piesaista privātā sektora finansējumu un novērš tirgus nepilnības vai neoptimālas investīciju situācijas, kā arī uzlabo investīciju kvalitāti, ilgtspēju, ietekmi vai apjomu. Šis princips nodrošina arī to, ka Arējās darbības garantijas operācijas neaizstāj dalībvalsts atbalstu, privāto finansējumu vai citu Savienības vai starptautisku finansiālu intervenci, un neļauj izstumt citas publiskas vai privātas investīcijas, ja vien tas nav pienācīgi pamatots saskaņā ar šā Instrumenta mērķiem un principiem. Ar Ārējās darbības garantiju atbalstītiem projektiem parasti ir augstāks riska profils, nekā investīciju portfelim, ko atbalsta atbalsttiesīgie partneri saskaņā ar savu parasto investīciju politiku, neizmantojot Ārējās darbības garantiju;

11) "operācija ar valsts partneriem un nekomerciāliem reģionālajiem partneriem" ir jebkura operācija, kurā partneris ir vai nu tieši valsts, vai publiska struktūra, ko pilnībā atbalsta ar skaidri noteiktu valsts garantiju, jo tai nav tiesībspējas vai finansiālas autonomijas vai spējas gūt labumu no nepieciešamā tiešā finansējuma;

12) "operācija ar komerciāliem reģionālajiem partneriem" ir jebkura operācija, kurā partneris ir publiska struktūra, kuru neatbalsta ar skaidri noteiktu valsts garantiju un kura ir finansiāli spējīga aizņemties uz savu risku, un kurai ir tiesībspēja to darīt;

13) "iemaksu veicējs" ir starptautiska finanšu iestāde, dalībvalsts vai dalībvalsts publiska iestāde, publiska aģentūra vai cits publisks vai privāts subjekts, kas veic iemaksu kopējā uzkrājumu fondā;

14) "partnervalsts" ir valsts vai teritorija, kas var saņemt Savienības atbalstu saskaņā ar Instrumentu, ievērojot 4. pantu.

Piemērojot šo regulu, jebkāda atsauce uz cilvēktiesībām nozīmē, ka tiek ietvertas arī pamatbrīvības.

3. pants

Instrumenta mērķi

1. Instrumenta vispārīgie mērķi ir:

a) atbalstīt un sekmēt Savienības vērtības, principus un pamatintereses pasaulē, lai sasniegtu Savienības ārējās darbības mērķus un principus, kā noteikts LES 3. panta 5. punktā un 8. un 21. pantā, tādējādi sekmējot nabadzības mazināšanu un – ilgtermiņā – izskaušanu, konsolidējot, atbalstot un veicinot demokrātiju, tiesiskumu un cilvēktiesību ievērošanu, ilgtspējīgu attīstību un cīņu pret klimata pārmaiņām un risinot neatbilstīgu migrāciju un piespiedu pārvietošanu, tostarp to pamatcēloņus;.

b) palīdzēt veicināt multilaterālismu, īstenot starptautiskās saistības un mērķus, par kuriem Savienība ir vienojusies, jo īpaši IAM, programmu 2030. gadam un Parīzes nolīgumu;

c) veicināt spēcīgākas partnerības ar trešām valstīm, tostarp ar Eiropas kaimiņattiecību politikas valstīm, pamatojoties uz savstarpējām interesēm un pašatbildību, lai veicinātu stabilizāciju, labu pārvaldību un noturības veidošanu.

2. Instrumenta konkrētie mērķi ir:

a) atbalstīt un veicināt dialogu un sadarbību ar trešām valstīm un reģioniem kaimiņreģionā, Subsahāras Āfrikā, Āzijā un Klusā okeāna reģionā, kā arī Ziemeļamerikā, Dienvidamerikā un Karību jūras reģionā;

b) veidot ar Eiropas kaimiņattiecību politikas valstīm īpašas pastiprinātas partnerības un pastiprinātu politisko sadarbību, kas balstās uz sadarbību, mieru un stabilitāti un kopīgu apņemšanos attiecībā uz tādām vispārējām vērtībām kā demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesību ievērošana, un ar mērķi virzīties uz patiesu un ilgtspējīgu demokrātiju un pakāpenisku sociālekonomisko integrāciju, kā arī cilvēku savstarpējiem kontaktiem;

c) globālā līmenī:

i) aizsargāt, popularizēt un veicināt demokrātiju, tiesiskumu, tostarp pārskatatbildības mehānismus, un cilvēktiesības, tostarp dzimumu līdztiesību un cilvēktiesību aizstāvju aizsardzību, tostarp vissarežģītākajos apstākļos un ārkārtas situācijās;

ii) atbalstīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas;

iii) veicināt stabilitāti un mieru un novērst konfliktus, tādējādi sekmējot civiliedzīvotāju aizsardzību;

iv) risināt citas globālās problēmas, piemēram, klimata pārmaiņas, bioloģiskās daudzveidības un vides aizsardzība, kā arī migrācija un mobilitāte;

d) ātri reaģēt uz:

i) krīzes, nestabilitātes un konflikta situācijām, tostarp tādām, kas var rasties migrācijas plūsmu, piespiedu pārvietošanas un hibrīddraudu dēļ;

ii) noturības problēmām, tostarp dabas un cilvēka izraisītām katastrofām, un humānās palīdzības sasaisti ar rīcību attīstības jomā; un

iii) Savienības ārpolitikas vajadzībām un prioritātēm.

3. Šā panta 1. un 2. punktā minēto mērķu sasniegšanu vērtē, izmantojot attiecīgus rādītājus, kā minēts 41. pantā.

4. Vismaz 93 % no izdevumiem saskaņā ar šo Instrumentu atbilst OAP kritērijiem, kurus noteikusi ESAO Attīstības palīdzības komiteja, tādējādi veicinot OAP kolektīvo saistību izpildi, tostarp attiecībā uz vismazāk attīstītajām valstīm. Ņem vērā to izdevumu specifiku, kas saistīti ar I pielikumā uzskaitītajām partnervalstīm un teritorijām.

4. pants

Darbības joma un struktūra

1. Instrumentā noteikto Savienības finansējumu apgūst, izmantojot:

a) ģeogrāfiskās programmas;

b) tematiskās programmas;

c) ātrās reaģēšanas darbības.

2. Ģeogrāfiskās programmas aptver valstu un daudzvalstu sadarbību šādos apgabalos:

a) kaimiņreģions;

b) Subsahāras Āfrika;

c) Āzija un Klusā okeāna reģions;

d) Ziemeļamerika, Dienvidamerika un Karību jūras reģions.

Ģeogrāfiskās programmas var attiekties uz visām trešām valstīm, izņemot kandidātvalstīm un potenciālām kandidātvalstīm, kā tās definētas IPA III regulā, un aizjūras zemēm un teritorijām.

Var izveidot arī kontinentāla vai pārreģionāla mēroga ģeogrāfiskās programmas, jo īpaši Āfrikas programmu, kas attiecas uz Āfrikas valstīm saskaņā ar pirmās daļas a) un b) apakšpunktu, un programmu, kas attiecas uz Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna reģiona valstīm saskaņā ar pirmās daļas b), c) un d) apakšpunktu.

Ģeogrāfiskās programmas kaimiņreģiona apgabalā var ietvert jebkuru valsti vai teritoriju, kas minēta I pielikumā.

Lai sasniegtu Instrumentā noteiktos mērķus, ģeogrāfisko programmu pamatā ir II pielikumā noteiktās sadarbības jomas.

3. Tematiskās programmas aptver darbības, kas saistītas ar IAM īstenošanu globālā līmenī, šādās jomās:

a) cilvēktiesības un demokrātija;

b) pilsoniskās sabiedrības organizācijas;

c) miers, stabilitāte un konfliktu novēršana;

d) globālās problēmas.

Tematiskās programmas var attiekties uz visām trešām valstīm, kā arī aizjūras zemēm un teritorijām.

Lai sasniegtu Instrumentā noteiktos mērķus, tematisko programmu pamatā ir III pielikumā noteiktās intervences jomas.

4. Ātrās reaģēšanas darbības dod iespēju rīkoties agrīnā posmā, lai:

a) sekmētu mieru, stabilitāti un konfliktu novēršanu ārkārtas situācijās, jaunas krīzes, krīzes un pēckrīzes situācijās, tostarp tādās, kas var rasties migrācijas plūsmu un piespiedu pārvietošanas dēļ;

b) palīdzētu stiprināt valstu, sabiedrību, kopienu un indivīdu noturību un savstarpēji sasaistīt humāno palīdzību un pasākumus attīstības jomā, kā arī attiecīgā gadījumā miera veidošanu;

c) reaģētu uz Savienības ārpolitikas vajadzībām un prioritātēm.

Ātrās reaģēšanas darbības var attiekties uz visām trešām valstīm, kā arī aizjūras zemēm un teritorijām.

Lai sasniegtu Instrumentā noteiktos mērķus, ātrās reaģēšanas darbību pamatā ir IV pielikumā noteiktās intervences jomas.

5. Darbības saskaņā ar Instrumentu īsteno, izmantojot galvenokārt ģeogrāfiskās programmas.

Ar darbībām, ko īsteno, izmantojot tematiskās programmas, papildina darbības, kuras finansē īstenojot ģeogrāfiskās programmas, un atbalsta globālas un pārreģionālas iniciatīvas, kuru mērķis ir starptautiski saskaņotu mērķu – jo īpaši IAM un Parīzes nolīguma mērķu – sasniegšana, kā arī globālu sabiedrisko labumu aizsargāšana vai globālu problēmu risināšana. Darbības, ko īsteno, izmantojot tematiskās programmas, var veikt arī tad, ja:

a) nav nevienas ģeogrāfiskās programmas;

b) ģeogrāfiskā programma ir apturēta;

c) par darbību nav vienošanās ar attiecīgo partnervalsti; vai

d) darbību nevar pienācīgi veikt, izmantojot ģeogrāfiskās programmas.

Ātrās reaģēšanas darbības papildina ģeogrāfiskās un tematiskās programmas. Ātrās reaģēšanas darbības izstrādā un īsteno tā, lai attiecīgā gadījumā būtu iespējams nodrošināt to turpināmību, īstenojot ģeogrāfiskās vai tematiskās programmas.

6. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 44. pantu, lai grozītu II, III un IV pielikumu.

7. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģēto aktu saskaņā ar 44. pantu līdz 2021. gada 31. decembrim, lai papildinātu šo regulu ar noteikumiem, kuros paredz:

a) konkrētus mērķus un prioritārās sadarbības jomas, kas izriet no II pielikumā izklāstītajām ģeogrāfisko programmu sadarbības jomām, tostarp prioritāšu noteikšanu, attiecībā uz šādiem apakšreģioniem: dienvidu kaimiņreģions, austrumu kaimiņreģions, Rietumāfrika, Austrumāfrika un Centrālāfrika, Dienvidāfrika un Indijas okeāna reģions, Tuvie Austrumi, Vidusāzija, Dienvidāzija, Ziemeļāzija un Dienvidaustrumāzija, Klusā okeāna reģions, Ziemeļamerika un Dienvidamerika un Karību jūras reģions;

b) indikatīvus tematiskos mērķus ģeogrāfiskajam pīlāram; un

c) indikatīvus finanšu piešķīrumus Rietumāfrikai, Austrumāfrikai un Centrālāfrikai, Dienvidāfrikai un Indijas okeāna reģionam.

Deleģēto aktu, kas minēts šā punkta pirmajā daļā, pārskata 42. panta 2. punktā minētajā vidusposma izvērtēšanā.

5. pants

Konsekvence, saskaņotība, sinerģijas un papildināmība

1. Īstenojot Instrumentu, nodrošina konsekvenci, saskaņotību, sinerģiju un papildināmību ar visām Savienības ārējās darbības jomām, tostarp citiem ārējās finansēšanas instrumentiem, un citām attiecīgajām Savienības politikas jomām un programmām, kā arī politikas saskaņotību attīstībai.

Šajā nolūkā Savienība ņem vērā visu iekšpolitikas un ārpolitikas jomu ietekmi uz ilgtspējīgu attīstību un cenšas veicināt lielāku sinerģiju un papildināmību, jo īpaši ar tirdzniecības politiku, ekonomisko sadarbību un citu nozaru sadarbību.

2. Darbības, uz kurām attiecas Regulas (EK) Nr. 1257/96 darbības joma, netiek finansētas saskaņā ar Instrumentu.

3. Attiecīgā gadījumā darbība, kura saskaņā ar Instrumentu ir saņēmusi finansējumu, var saņemt finansējumu arī no citas Savienības programmas, ar noteikumu, ka finansējums nesedz vienas un tās pašas izmaksas. Instruments var arī palīdzēt īstenot saskaņā ar citām Savienības programmām ieviestos pasākumus, ar noteikumu, ka iemaksas nesedz vienas un tās pašas izmaksas. Attiecīgajam darbības finansējumam piemēro attiecīgās Savienības programmas noteikumus. Kumulatīvais finansējums nepārsniedz darbības kopējās attiecināmās izmaksas. Atbalstu no dažādajām Savienības programmām var aprēķināt proporcionāli saskaņā ar dokumentiem, kuros izklāstīti atbalsta nosacījumi.

6. pants

Budžets

1. Finansējums Instrumenta īstenošanai laikposmam no 2021. gada 1. janvāra līdz 2027. gada 31. decembrim ir 79 462 000 000 EUR faktiskajās cenās.

2. Šā panta 1. punktā minēto finansējumu veido:

a) 60 388 000 000 EUR ģeogrāfiskajām programmām:

— kaimiņreģions: vismaz 19 323 000 000 EUR,

— Subsahāras Āfrika: vismaz 29 181 000 000 EUR,

— Āzija un Klusā okeāna reģions: 8 489 000 000 EUR,

— Ziemeļamerika, Dienvidamerika un Karību jūras reģions: 3 395 000 000 EUR;

b) 6 358 000 000 EUR tematiskajām programmām:

— cilvēktiesības un demokrātija: 1 362 000 000 EUR,

— pilsoniskās sabiedrības organizācijas: 1 362 000 000 EUR,

— miers, stabilitāte un konfliktu novēršana: 908 000 000 EUR,

— globālās problēmas: 2 726 000 000 EUR;

c) 3 182 000 000 EUR ātrās reaģēšanas darbībām.

3. Jaunām problēmām un prioritātēm paredzētā rezerve 9 534 000 000 EUR apmērā palielina šā panta 2. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētās summas saskaņā ar 17. pantu.

4. Finansējums, kas minēts 2. punkta a) apakšpunktā, atbilst vismaz 75 % no 1. punktā minētā finansējuma.

5. Darbībām, ko veic saskaņā ar 9. pantu, piešķir finansējumu, kas nepārsniedz 270 000 000 EUR. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 44. pantu, lai grozītu minēto summu.

7. pants

Politikas satvars

Šī Instrumenta īstenošanas vispārējo politikas satvaru veido asociācijas nolīgumi, partnerības un sadarbības nolīgumi, daudzpusēji nolīgumi, kuros Savienība ir līgumslēdzēja puse, un citi nolīgumi, ar kuriem izveido juridiski saistošas attiecības starp Savienību un partnervalstīm, kā arī Eiropadomes secinājumi, Padomes secinājumi, samitu deklarācijas vai secinājumi, kas pieņemti sanāksmēs ar partnervalstīm valstu vai to valdību vadītāju vai ministru līmenī, Eiropas Parlamenta rezolūcijas, Komisijas un Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos ("Augstais pārstāvis") paziņojumi.

8. pants

Vispārējie principi

1. Savienība cenšas veicināt, attīstīt un nostiprināt demokrātijas, labas pārvaldības, tiesiskuma, cilvēktiesību, tostarp to universāluma un nedalāmības, un pamatbrīvību un cilvēka cieņas ievērošanas, kā arī vienlīdzības un solidaritātes principus, kas ir tās pamatā, izmantojot dialogu un sadarbību ar partnervalstīm, reģioniem un pilsonisko sabiedrību, tostarp, izmantojot darbību daudzpusējos forumos.

2. Instruments piemēro uz tiesībām balstītu pieeju, kas aptver visas cilvēktiesības – pilsoniskās un politiskās, ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības –, lai integrētu cilvēktiesību principus, atbalstītu tiesību subjektus savu tiesību īstenošanā, liekot uzsvaru uz nabadzīgākām, marginalizētām un neaizsargātām personām un grupām, tostarp personām ar invaliditāti, un lai palīdzētu partnervalstīm īstenot to starptautiskās saistības cilvēktiesību jomā. Minētās pieejas pamatā ir principi "nevienu neatstāt novārtā", līdztiesība un visu veidu diskriminācijas aizliegums.

3. Ar Instrumentu, īstenojot mērķorientētas un integrētas darbības, veicina dzimumu līdztiesību, sieviešu un meiteņu tiesības un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu un visu veidu diskriminācijas aizliegumu. Tas īpašu uzmanību velta arī bērna tiesībām un iespēju nodrošināšanai jauniešiem.

4. Instrumentu īsteno, pilnībā ievērojot Savienības apņemšanos veicināt, aizsargāt un īstenot visas cilvēktiesības, kā arī pilnībā un efektīvi īstenot Pekinas Rīcības platformas un Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību rīcības programmas un to pārskatīšanas konferenču iznākumus, šajā kontekstā saglabājot apņemšanos veicināt seksuālo un reproduktīvo veselību un tiesības. Ņemot vērā minēto, ar Instrumentu atbalsta Savienības apņemšanos veicināt, aizsargāt un īstenot ikvienas personas tiesības bez jebkādas diskriminācijas, piespiešanas un vardarbības pilnībā pārvaldīt jautājumus, kas saistīti ar seksualitāti un seksuālo un reproduktīvo veselību un brīvi un atbildīgi lemt par tiem. Ar to arī atbalsta nepieciešamību nodrošināt, ka seksuālās un reproduktīvās veselības jomā ir vispārēji pieejama kvalitatīva un izmaksu ziņā pieejama visaptveroša informācija, izglītība, tostarp visaptveroša izglītība par seksualitāti, un veselības aprūpes pakalpojumi.

5. Savienība vajadzības gadījumā atbalsta to, ka tiek īstenota divpusēja, reģionāla un daudzpusēja sadarbība un dialogs, asociācijas un tirdzniecības nolīgumi, partnerības nolīgumi un trīspusēja sadarbība.

Savienība sekmē daudzpusēju un noteikumos un vērtībās balstītu pieeju vispārējam sabiedriskajam labumam un problēmām un šajā ziņā sadarbojas ar dalībvalstīm, partnervalstīm, starptautiskajām organizācijām un citiem līdzekļu devējiem.

Savienība sekmē efektīvu multilaterālismu, veicinot sadarbību ar starptautiskām organizācijām un citiem līdzekļu devējiem.

Savienība tās regulārajā politiskajā dialogā ar partnervalstīm ņem vērā to gūtos rezultātus pienākumu un saistību izpildē, tostarp, īstenojot programmu 2030. gadam, starptautiskās cilvēktiesību konvencijas un citas konvencijas, tostarp tās, kas attiecas uz kodoldrošības standartiem, starptautiskus nolīgumus, jo īpaši Parīzes nolīgumu, un līgumattiecības ar Savienību, jo īpaši asociācijas nolīgumus, partnerības un sadarbības nolīgumus un tirdzniecības nolīgumus.

6. Sadarbība starp Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un partnervalstīm, no otras, ir balstīta uz efektīvas attīstības principiem un attiecīgos gadījumos sekmē tos visās izpausmēs, proti: partnervalstu pašatbildība par attīstības prioritātēm, koncentrēšanās uz rezultātiem, iekļaujošas attīstības partnerības, pārredzamība un savstarpēja pārskatatbildība. Savienība veicina efektīvu un lietderīgu resursu mobilizāciju un izmantojumu.

Saskaņā ar iekļaujošas partnerības un pārredzamības principu Komisija vajadzības gadījumā nodrošina, lai ar attiecīgajām partnervalstu ieinteresētajām personām, tostarp pilsoniskās sabiedrības organizācijām un vietējām iestādēm, notiktu pienācīga apspriešanās un tām laikus būtu nodrošināta piekļuve attiecīgajai informācijai, tādējādi ļaujot tām pienācīgi iesaistīties un ieņemt nozīmīgu vietu programmu izstrādē, īstenošanā un ar to saistītos uzraudzības procesos. Komisija attiecīgā gadījumā arī nodrošina, lai tiktu turpināts pastiprināts dialogs ar privāto sektoru.

Saskaņā ar pašatbildības principu Komisija attiecīgā gadījumā dod priekšroku partnervalstu institūciju un sistēmu izmantošanai programmu īstenošanā.

7. Lai sekmētu to darbības un iniciatīvu savstarpējo papildināmību un lietderību, Savienība un dalībvalstis nodrošina to politikas koordinēšanu un regulāri savstarpēji apspriež palīdzības programmas, tostarp starptautiskās organizācijās un starptautiskās konferencēs.

Savienība un dalībvalstis koordinē savas attiecīgās atbalsta programmas, lai palielinātu to efektivitāti un lietderīgumu.

Savienība šā Instrumenta īstenošanā sekmē iekļautību un sadarbību ar dalībvalstīm, tiecoties maksimāli palielināt pievienoto vērtību un ņemot vērā pieredzi un spējas, lai tādējādi stiprinātu kopīgās intereses, vērtības un kopīgos mērķus. Savienība mudina uz paraugprakses un zināšanu apmaiņu starp dalībvalstu struktūrām un ekspertiem.

8. Programmās un darbībās saskaņā ar Instrumentu integrē klimata pārmaiņu novēršanu, vides aizsardzību, cilvēktiesības, demokrātiju, dzimumu līdztiesību un attiecīgā gadījumā katastrofu riska mazināšanu, un pievēršas savstarpējām saiknēm starp IAM, lai veicinātu integrētas darbības, kas saskaņotā veidā var radīt papildu ieguvumus un panākt vairāku mērķu sasniegšanu. Minētās programmas un darbības ir balstītas uz visaptverošu un daudzdisciplināru konteksta, spēju, risku un neaizsargātības analīzi, integrē noturības pieeju un ir balstītas uz kontekstuālu konflikta izpratni, ņemot vērā konfliktu novēršanu un miera veidošanu. Šo programmu pamatā ir principi "nekaitēt" un "nevienu neatstāt novārtā".

9. Instruments veicina digitalizācijas izmantošanu kā iedarbīgu ilgtspējīgas attīstības un iekļaujošas izaugsmes veicinātāju.

10. Kopā ar partneriem cenšas īstenot koordinētāku, holistiskāku un strukturētāku pieeju migrācijai, ņemot vērā to, cik svarīgi ir pievērsties neatbilstīgas migrācijas un piespiedu pārvietošanas pamatcēloņiem. Ar to maksimāli palielina sinerģijas un veido visaptverošas partnerības, vienlaikus īpašu uzmanību pievēršot izcelsmes un tranzīta valstīm. Minētā pieeja, izmantojot elastīgu rosinošu pieeju, apvieno visus attiecīgos instrumentus un nepieciešamo sviras efektu ar šajā kontekstā atbilstīgām iespējamām izmaiņām finansējuma, kas saistīts ar migrāciju, piešķiršanā saskaņā ar šī Instrumenta plānošanas principiem. Tajā ņem vērā efektīvu sadarbību un Savienības nolīgumu un dialogu migrācijas jomā īstenošanu. Minētās darbības īsteno, pilnībā ievērojot starptautiskās tiesības, tostarp starptautiskās cilvēktiesības un bēgļu tiesības, Savienības un valstu kompetences jomas. Minētās pieejas efektivitāti novērtē katru gadu vai pēc vajadzības. No Instrumenta izrietošās ar migrāciju saistītās darbības īsteno Savienības migrācijas politikas mērķu atbalstam, izmantojot elastīgu finansēšanas mehānismu.

11. Komisija nodrošina, lai darbības, kas pieņemtas saskaņā ar šo Instrumentu attiecībā uz terorisma un organizētās noziedzības apkarošanu, kiberdrošību un kibernoziedzības apkarošanu, un militāro dalībnieku spēju veidošanu attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā, tiktu īstenotas saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, tostarp starptautiskajām cilvēktiesībām un humanitārajām tiesībām. Minētajā nolūkā Komisija izveido piemērotu riska novērtēšanas un uzraudzības sistēmu. Komisija minētajā sistēmā izstrādā rīcības pamatnostādnes, lai nodrošinātu, ka minēto darbību izstrādē un īstenošanā tiek ņemtas vērā cilvēktiesības.

Šādu darbību pamatā ir regulāra un rūpīga konfliktu analīze, lai nodrošinātu kontekstuālu konflikta izpratni un īstenotu drošības sektora reformas pieeju, kas veicina demokrātisku pārvaldību, pārskatatbildību un cilvēka drošību, tostarp ieguvumus vietējiem iedzīvotājiem. Minētos pasākumus attiecīgā gadījumā iekļauj ilgtermiņa palīdzībā drošības sektora reformēšanai.

12. Komisija regulāri informē Eiropas Parlamentu un Padomi un pēc jebkuras no minēto trīs iestāžu iniciatīvas rīko viedokļu apmaiņu ar tām, tostarp par 20. pantā minēto stimulos balstīto pieeju, ar ko reaģē uz sniegumu svarīgākajās jomās. Eiropas Parlaments var rīkot regulāru viedokļu apmaiņu ar Komisiju par savām palīdzības programmām, pievēršoties tādiem jautājumiem kā spēju veidošana, tostarp ar to saistītā mediācija un dialogs, un vēlēšanu novērošana.

13. Komisija regulāri veic informācijas apmaiņu ar pilsonisko sabiedrību.

14. Attiecīgā gadījumā Komisija izstrādā un ievēro riska pārvaldības sistēmas, tostarp novērtēšanas un mazināšanas pasākumus.

15. Instrumentā paredzēto Savienības finansējumu neizmanto, lai finansētu ieroču vai munīcijas iepirkumu vai darbības, kas rada sekas militārajā vai aizsardzības jomā.

9. pants

Militāro dalībnieku spēju veidošana attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā

1. Lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību, kuras priekšnoteikums ir stabilas, miermīlīgas un iekļaujošas sabiedrības izveide, Instrumentā paredzēto Savienības palīdzību var izmantot plašākas drošības sektora reformas kontekstā vai partnervalstu militāro dalībnieku spēju veidošanai 3. punktā noteiktajos izņēmuma gadījumos, lai īstenotu attīstības darbības un darbības, kuru mērķis ir drošība attīstības nolūkā.

2. Palīdzība, ko sniedz, ievērojot šo pantu, var attiekties jo īpaši uz spēju veidošanas programmu īstenošanu attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā, tostarp uz apmācību, mentorēšanu un konsultācijām, kā arī uz nodrošināšanu ar ekipējumu, infrastruktūras uzlabojumiem un uz tādu pakalpojumu sniegšanu, kas ir tieši saistīti ar minēto palīdzību.

3. Palīdzību, ievērojot šo pantu, sniedz tikai tad, ja:

a) prasības nevar izpildīt, izmantojot nemilitārus dalībniekus, lai pienācīgi sasniegtu Instrumentā noteiktos Savienības mērķus, un ir apdraudēta funkcionējošu valsts institūciju pastāvēšana vai cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzība, un valsts institūcijas nevar šos draudus novērst; un

b) pastāv attiecīgās partnervalsts un Savienības konsenss, ka militārajiem dalībniekiem ir izšķiroša nozīme ilgtspējīgai attīstībai būtisku nosacījumu saglabāšanā, izveidē vai atjaunošanā, tostarp krīzēs un nestabilās vai destabilizētās situācijās un apstākļos.

4. Savienības palīdzību, ievērojot šo pantu, neizmanto, lai finansētu militāro dalībnieku spēju veidošanu tādiem mērķiem, kas nav attīstības darbības vai darbības drošībai attīstības nolūkā. Jo īpaši to neizmanto, lai finansētu:

a) kārtējos militāros izdevumus;

b) ieroču un munīcijas vai cita nāvējoša spēka pielietošanai paredzēta ekipējuma iepirkumu;

c) mācības, kas vērstas īpaši uz bruņoto spēku kaujas spējām.

5. Komisija, izstrādājot un īstenojot pasākumus saskaņā ar šo pantu, veicina partnervalsts pašatbildību. Tā arī izstrādā vajadzīgos elementus un paraugpraksi, lai nodrošinātu ilgtspēju un pārskatatbildību vidējā termiņā un ilgtermiņā, un veicina tiesiskumu un starptautisko tiesību principus.

II SADAĻA

INSTRUMENTA ĪSTENOŠANA

I NODAĻA

Plānošana

10. pants

Ģeogrāfisko programmu darbības joma

1. Lai sasniegtu Instrumenta mērķus, ģeogrāfiskās programmas izstrādā, pamatojoties uz šādām sadarbības jomām:

a) laba pārvaldība, demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesības, tostarp dzimumu līdztiesība;

b) nabadzības izskaušana, cīņa pret nevienlīdzību un diskrimināciju un cilvēces attīstības veicināšana;

c) migrācija, piespiedu pārvietošana un mobilitāte;

d) vide un klimata pārmaiņas;

e) iekļaujoša un ilgtspējīga ekonomikas izaugsme un pienācīgas kvalitātes nodarbinātība;

f) miers, stabilitāte un konfliktu novēršana;

g) partnerība.

2. Sīkāka informācija par katru no 1. punktā minētajām sadarbības jomām ir izklāstīta II pielikumā.

11. pants

Tematisko programmu darbības joma

1. Lai sasniegtu Instrumenta mērķus, tematiskās programmas ietver šādas intervences jomas:

a) cilvēktiesības un demokrātija – sekmēt:

i) demokrātijas pamatvērtības;

ii) tiesiskumu;

iii) cilvēktiesību universālumu, nedalāmību un savstarpējo atkarību;

iv) cilvēka cieņas neaizskaramību;

v) nediskriminācijas, vienlīdzības un solidaritātes principus;

vi) ANO Statūtu un starptautisko cilvēktiesību principu ievērošanu;

b) pilsoniskās sabiedrības organizācijas:

i) iekļaujoša, līdzdalīga, ar iespējām nodrošināta un neatkarīga pilsoniskā sabiedrība un demokrātiskā telpa partnervalstīs;

ii) iekļaujošs un atklāts dialogs ar pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem un starp tiem;

iii) Eiropas pilsoņu informētība, sapratne, zināšanas par attīstības jautājumiem un iesaiste tajos;

c) miers, stabilitāte un konfliktu novēršana:

i) palīdzība konfliktu novēršanai, miera veidošanai un gatavībai krīzēm;

ii) palīdzība pasākumiem, ar ko vēršas pret globāliem un pārreģionāliem, un jauniem draudiem;

d) globālās problēmas:

i) veselība;

ii) izglītība;

iii) dzimumu līdztiesība un iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm;

iv) bērni un jaunieši;

v) migrācija, piespiedu pārvietošana un mobilitāte;

vi) pienācīgas kvalitātes nodarbinātība, sociālā aizsardzība, nevienlīdzība un iekļaušana;

vii) kultūra;

viii) veselīgas vides nodrošināšana un cīņa pret klimata pārmaiņām;

ix) ilgtspējīga enerģētika;

x) ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme, pienācīgas kvalitātes nodarbinātība un privātā sektora iesaiste;

xi) pārtikas un uztura nodrošinājums;

xii) vietējo iestāžu kā attīstības rīcībspēka lomas stiprināšana;

xiii) iekļaujošas sabiedrības un daudzpusējās ieinteresēto personu iniciatīvas, labas ekonomikas pārvaldības, tostarp taisnīgas un iekļaujošas iekšzemes ieņēmumu mobilizācijas veicināšana;

xiv) atbalsts partnerības un efektivitātes principu īstenošanā panāktā progresa novērtēšanā un dokumentēšanā.

2. Sīkāka informācija par katru no 1. punktā minētajām sadarbības jomām ir izklāstīta III pielikumā.

12. pants

Vispārēja plānošanas pieeja

1. Sadarbību un intervences saskaņā ar Instrumentu plāno, izņemot 4. panta 4. punktā minētās ātrās reaģēšanas darbības.

2. Pamatojoties uz 7. pantu, plānošana saskaņā ar Instrumentu ir balstīta uz turpmāk minēto:

a) plānošanas dokumenti nodrošina saskaņotu sistēmu sadarbībai starp Savienību un partnervalstīm vai reģioniem saskaņā ar šīs regulas vispārējo nolūku un darbības jomu, mērķiem un principiem;

b) izstrādājot plānošanas dokumentus attiecībā uz partnervalstīm un reģioniem krīzes, pēckrīzes vai nestabilā un neaizsargātā situācijā, veic konflikta analīzi, lai nodrošinātu kontekstuālu konflikta izpratni un pienācīgi ņemtu vērā attiecīgo partnervalstu vai reģionu un to iedzīvotāju īpašās vajadzības un apstākļus; ja partnervalstis vai reģioni ir tieši iesaistīti vai skarti krīzes, pēckrīzes vai nestabilā situācijā, īpašu uzsvaru liek uz koordinācijas pastiprināšanu starp visiem attiecīgajiem dalībniekiem, lai sekmētu pāreju no ārkārtas situācijas uz ilgtspējīgu attīstību un stabilu mieru, tostarp uz vardarbības novēršanu;

c) plānošanas procesa sākumposmā un visā tā gaitā Savienība un dalībvalstis nodrošina iekļaujošu savstarpēju apspriešanos, lai sekmētu savu sadarbības pasākumu saskaņotību, papildināmību un konsekvenci; kopīga plānošana ir vēlamā pieeja valsts plānošanā, un tās īstenošana ir elastīga, iekļaujoša un virzīta valsts līmenī. Kopīga plānošana ir atvērta citiem attiecīgajiem līdzekļu devējiem un dalībniekiem, ja Savienība un dalībvalstis to uzskata par nepieciešamu; turklāt Savienība un dalībvalstis, kad vien tas ir lietderīgi, tiecas ar kopīgu īstenošanu atbalstīt partnervalstis;

d) plānošanas procesa sākumposmā un visā tā gaitā Savienība mudina uz regulāru daudzpusēju ieinteresēto personu dialogu un iekļaujošu dialogu ar citiem līdzekļu devējiem un dalībniekiem, tostarp attiecīgā gadījumā ar vietējām iestādēm un pilsoniskās sabiedrības, fondu un privātā sektora pārstāvjiem, lai atbilstīgi veicinātu to attiecīgos ieguldījumus un nodrošinātu, ka tiem plānošanas procesā ir jēgpilna loma;

e) tematiskās programmas "Cilvēktiesības un demokrātija" un "Pilsoniskās sabiedrības organizācijas", kas minētas attiecīgi 4. panta 3. punkta a) un b) apakšpunktā, sniedz palīdzību neatkarīgi no attiecīgo trešo valstu valdību un citu publisko iestāžu piekrišanas; šīs tematiskās programmas galvenokārt atbalsta pilsoniskās sabiedrības dalībniekus visos līmeņos, ņemot vērā 27. panta 3. punktā minētos īstenošanas veidus un metodes.

Eiropas Parlamentu un Padomi informē par pirmās daļas c) un d) apakšpunktā paredzētās apspriešanās iznākumu.

3. Plānošanas dokumenti ir balstīti uz rezultātiem, un tajos pēc iespējas ir ietverti precīzi mērķi un rādītāji. Lai novērtētu, kāds ir Savienības ieguldījums rezultātos izlaides, iznākumu un ietekmes līmenī, un informētu par to, rādītāji attiecīgā gadījumā ir balstīti uz mērķiem un rādītājiem, par kuriem ir vienošanās starptautiskā līmenī, jo īpaši tiem, kas ir noteikti attiecībā uz IAM, kā arī valsts līmeņa rezultātu sistēmām.

13. pants

Plānošanas principi ģeogrāfiskajām programmām

1. Ģeogrāfisko programmu plānošanas pamatā ir šādi principi:

a) neskarot 5. punktu, darbības pēc iespējas tiek balstītas uz agrīnu, pastāvīgu un iekļaujošu dialogu starp Savienību, dalībvalstīm un attiecīgajām partnervalstīm, tostarp valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, un tajā iesaista pilsoniskās sabiedrības organizācijas, valsts, reģionālos un vietējos parlamentus, un citas ieinteresētās personas, lai pastiprinātu demokrātisko pašatbildību par procesu un mudinātu atbalstīt valstu un reģionālās stratēģijas;

b) attiecīgā gadījumā plānošanas periodu sinhronizē un saskaņo ar partnervalstu stratēģijas cikliem;

c) plānošanā var paredzēt sadarbības pasākumus, ko finansē no dažādiem piešķīrumiem, kas paredzēti 6. panta 2. punktā, un no citām Savienības programmām atbilstīgi to pamataktiem.

2. Ģeogrāfisko programmu plānošana nodrošina konkrētu, pielāgotu sadarbības sistēmu, kas pamatota uz:

a) partneru vajadzībām, kas noteiktas, balstoties uz konkrētiem kritērijiem un ņemot vērā iedzīvotāju skaitu, nabadzību, nevienlīdzību, tautas attīstību, ekonomisko un vides neaizsargātību, kā arī valsts un sabiedrības noturību un ilgstošu un atkārtotu krīžu ietekmi;

b) partneru spēju un apņemšanos sekmēt kopīgas vērtības, principus un intereses, tostarp cilvēktiesības, pamatbrīvības, demokrātiju, tiesiskumu, labu pārvaldību, korupcijas apkarošanu, neierobežotas pilsoniskās sabiedrības iespējas un dzimumu līdztiesību, un atbalstīt kopīgus mērķus un daudzpusējas alianses un sadarbību, noteikumos balstītu starptautisko kārtību, kā arī Savienības prioritāšu veicināšanu;

c) partneru saistībām, tostarp tām, par kurām kopīgi panākta vienošanas ar Savienību, un darbības rezultātiem, pamatojoties uz tādiem kritērijiem kā politiskās reformas; un ekonomikas un sociālā attīstība, vides ilgtspēja un efektīva palīdzības izmantošana, ņemot vērā partnervalstu īpatnības un attīstības līmeni;

d) iespējamo Savienības finansējuma ietekmi partnervalstīs un reģionos;

e) partneru spēju mobilizēt un efektīvi izmantot vietējos resursus, kā arī piekļūt finanšu resursiem, pārredzami pārvaldīt resursus, atbalstot valstu attīstības prioritātes un to absorbcijas spējas.

3. Līdzekļu piešķiršanas procesā prioritāti piešķir valstīm, kam tā visvairāk vajadzīga, īpaši vismazāk attīstītajām valstīm, valstīm ar zemiem ienākumiem, valstīm krīzes, pēckrīzes, nestabilā un neaizsargātā situācijā, tostarp mazām salu jaunattīstības valstīm un sauszemes ieskautām jaunattīstības valstīm.

4. Turklāt Savienība risina konkrētas problēmas, ar kurām saskaras valstis ar vidējiem ienākumiem un jo īpaši valstis ar zemiem ienākumiem, kuras kļūst par valstīm ar vidējiem ienākumiem.

5. Sadarbība ar industrializētām valstīm ir vērsta uz Savienības un savstarpējo interešu un vērtību veicināšanu, kā arī kopīgi saskaņotiem mērķiem un multilaterālismu.

6. Instruments sekmē darbības, kas noteiktas Regulā (ES) 2021/817. Saskaņā ar šo regulu izstrādā vienotu plānošanas dokumentu septiņiem gadiem, ietverot līdzekļus no *IPA III* regulas. Minētajiem līdzekļiem piemēro Regulu (ES) 2021/817.

14. pants

Ģeogrāfisko programmu plānošanas dokumenti

1. Attiecībā uz ģeogrāfiskajām programmām Instrumentu īsteno, izmantojot daudzgadu valsts programmas un daudzvalstu indikatīvās programmas.

2. Daudzgadu indikatīvajās programmās izklāsta prioritārās jomas, kas izvēlētas Savienības finansējuma piešķiršanai, konkrētos mērķus, gaidāmos rezultātus, skaidrus un konkrētus darbības rādītājus un indikatīvos finanšu piešķīrumus – gan kopumā, gan katrai prioritārajai jomai – un vajadzības gadījumā – īstenošanas metodes.

3. Daudzgadu indikatīvo programmu pamatā ir:

a) valsts vai reģionāla stratēģija, kas izstrādāta kā attīstības plāns vai līdzīgs dokuments, kuru Komisija attiecīgās daudzgadu indikatīvās programmas pieņemšanas laikā ir akceptējusi kā šādas programmas pamatu;

b) pamatdokuments, kurā noteikta Savienības politika attiecībā uz attiecīgo partneri vai partneriem, tostarp Savienības un dalībvalstu kopīgs dokuments;

c) Savienības un attiecīgā partnera vai partneru kopīgs dokuments, kurā izklāstītas kopējās prioritātes un savstarpējās saistības.

4. Lai palielinātu Savienības kolektīvās sadarbības ietekmi, Savienības un dalībvalstu plānošanas dokumentus – ja tas ir iespējams un lietderīgi – aizstāj kopīgs plānošanas dokuments. Tomēr šāds kopīgs plānošanas dokuments aizstāj Savienības daudzgadu indikatīvo programmu tikai, ja tas apstiprināts īstenošanas aktā, kas pieņemts saskaņā ar 16. pantu, tas atbilst 12. un 13. pantam, tas ietver šā panta 2. punktā izklāstītos elementus un nosaka darba sadali Savienības un dalībvalstu starpā.

15. pants

Tematisko programmu plānošanas dokumenti

1. Attiecībā uz tematiskajām programmām Instrumentu īsteno, izmantojot daudzgadu indikatīvās programmas.

2. Tematisko programmu daudzgadu indikatīvajās programmās izklāsta Savienības stratēģiju, prioritātes, kas izvēlētas Savienības finansējumam, konkrētos mērķus, gaidāmos rezultātus, skaidrus un konkrētus darbības rādītājus, starptautisko situāciju un galveno partneru aktivitātes saistībā ar attiecīgo tematu.

Attiecīgā gadījumā paredz līdzekļus un intervences prioritātes dalībai globālās iniciatīvās.

3. Tematisko programmu daudzgadu indikatīvajās programmās nosaka indikatīvo finanšu piešķīrumu kopumā, katrai sadarbības jomai un katrai prioritātei. Indikatīvo finanšu piešķīrumu var norādīt kā diapazonu.

16. pants

Daudzgadu indikatīvo programmu pieņemšana un grozīšana

1. Komisija ar īstenošanas aktiem pieņem 14. un 15. pantā minētās daudzgadu indikatīvās programmas. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 45. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru. Minēto procedūru piemēro arī šā panta 3. un 4. punktā minētajai pārskatīšanai, ja tās rezultātā tiek būtiski grozīts daudzgadu indikatīvās programmas saturs.

2. Pieņemot 14. pantā minētos kopīgos daudzgadu plānošanas dokumentus, Komisijas lēmums attiecas tikai uz Savienības ieguldījumu kopīgajā daudzgadu plānošanas dokumentā.

3. Ģeogrāfisko programmu daudzgadu indikatīvās programmas pārskata pēc 42. panta 2. punktā minētā vidusposma izvērtējuma, kā arī uz *ad hoc* pamata, ja tas vajadzīgs efektīvas īstenošanas nolūkā, jo īpaši, ja ir būtiskas izmaiņas 7. pantā minētajā politikas satvarā vai ja ir notikusi krīze, vai pēckrīzes situācijā.

4. Tematisko programmu daudzgadu indikatīvās programmas pārskata pēc 42. panta 2. punktā minētā vidusposma izvērtējuma, kā arī uz *ad hoc* pamata, ja tas vajadzīgs efektīvas īstenošanas nolūkā, jo īpaši, ja ir būtiskas izmaiņas 7. pantā minētajā politikas satvarā.

5. Pienācīgi pamatotu nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ, piemēram, krīzes gadījumā vai miera, demokrātijas, tiesiskuma, cilvēktiesību vai pamatbrīvību tieša apdraudējuma gadījumā, Komisija ar īstenošanas aktiem var grozīt 14. un 15. pantā minētās daudzgadu indikatīvās programmas. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 45. panta 4. punktā minēto steidzamības procedūru.

17. pants

Rezerve jaunām problēmām un prioritātēm

1. Regulas 6. panta 3. punktā minēto summu izmanto tur, kur tas visvairāk vajadzīgs un pienācīgi pamatots, cita starpā:

a) lai nodrošinātu atbilstīgu Savienības reakciju neparedzētu apstākļu gadījumos;

b) lai apmierinātu jaunas vajadzības vai risinātu jaunas problēmas – piemēram, tās, kas rodas pie Savienības vai tās kaimiņu robežām saistībā ar dabas vai cilvēka izraisītām krīzēm, vardarbīga konflikta un pēckrīzes situācijām vai migrācijas spiediena un piespiedu pārvietošanas dēļ;

c) lai sekmētu jaunas Savienības virzītas vai starptautiskas iniciatīvas vai prioritātes.

2. Par minēto līdzekļu izmantojumu lemj saskaņā ar 16. un 25. pantā noteiktajām procedūrām.

II NODAĻA

Īpaši noteikumi attiecībā uz kaimiņreģionu

18. pants

Konkrētie mērķi attiecībā uz kaimiņreģionu

Saskaņā ar 3. un 4. pantu Instrumentā paredzētā Savienības atbalsta attiecībā uz kaimiņreģionu konkrētie mērķi ir:

a) veicināt ciešāku politisko sadarbību un stiprināt un konsolidēt patiesu un ilgtspējīgu demokrātiju, stabilitāti, labu pārvaldību, tiesiskumu un cilvēktiesību ievērošanu;

b) atbalstīt asociācijas nolīgumu vai citu spēkā esošu un turpmāku nolīgumu īstenošanu, kā arī kopīgi apstiprinātas asociācijas programmas un partnerības prioritātes vai līdzvērtīgus dokumentus, tostarp, izmantojot iestāžu sadarbību un spēju veidošanu;

c) veicināt pastiprinātu partnerību Savienības un partnervalstu sabiedrību starpā un partnervalstu sabiedrību starpā, tostarp, izmantojot cilvēku savstarpējos kontaktus un plašu aktivitāšu klāstu, īpašu uzmanību pievēršot jaunatnei;

d) uzlabot reģionālu un pārrobežu sadarbību, jo īpaši saistībā ar Austrumu partnerību, Savienību Vidusjūrai, Eiropas kaimiņattiecību mēroga sadarbību, kā arī Melnās jūras reģionālo sadarbību, sadarbību Arktikas jautājumos, Ziemeļu dimensiju, tostarp tādās jomās kā enerģētika un drošība;

e) panākt pakāpenisku integrāciju Savienības iekšējā tirgū un uzlabotu nozaru un starpnozaru sadarbību, tostarp, izmantojot tiesību aktu tuvināšanu un regulējuma konverģenci ar Savienības un citām attiecīgām starptautiskām normām un standartiem, kā arī uzlabotu piekļuvi tirgum, tostarp, veidojot padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas, ar to saistītas institūcijas un veicot investīcijas;

f) stiprināt partnerības labi pārvaldītas un drošas migrācijas un mobilitātes jautājumos un – attiecīgā gadījumā un ar noteikumu, ka pastāv apstākļi, lai īstenotu labi pārvaldītu un drošu mobilitāti, – atbalstīt esošo bezvīzu režīmu īstenošanu saskaņā ar pārskatīto vīzu apturēšanas mehānismu, dialogiem par vīzu režīma liberalizāciju un divpusējiem vai reģionāliem nolīgumiem un kārtību, par ko panākta vienošanās ar trešām valstīm, tostarp mobilitātes partnerības;

g) atbalstīt uzticības veicināšanu un citus pasākumus, kas sekmē drošību, palīdz novērst un risināt konfliktus, tostarp atbalstu skartajiem iedzīvotājiem un atjaunošanai.

19. pants

Plānošanas dokumenti un piešķiršanas kritēriji

1. Šīs regulas I pielikumā uzskaitītajām partnervalstīm un teritorijām prioritārās jomas Savienības finansējuma piešķiršanai atlasa galvenokārt no jomām, kas iekļautas asociācijas, partnerības un sadarbības nolīgumos, kopīgi apstiprinātajās asociācijas programmās un partnerības prioritātēs vai citos attiecīgos esošos un turpmākos 14. panta 3. punkta c) apakšpunktā minētos dokumentos, par ko Savienība un partnervalstis kopīgi vienojušās divpusējos un daudzpusējos formātos, tostarp attiecīgā gadījumā Austrumu partnerības un Eiropas kaimiņattiecību politikas dienvidu dimensijas ietvaros, saskaņā ar 18. pantā noteiktajiem konkrētajiem mērķiem un II pielikumā izklāstītajām ģeogrāfisko programmu sadarbības jomām.

2. Atkāpjoties no 13. panta 2. un 3. punkta, ģeogrāfiskajās programmās paredzēto Savienības atbalstu kaimiņreģionā diferencē pēc veida un summām, ņemot vērā partnervalsts:

a) vajadzības, izmantojot tādus rādītājus kā iedzīvotāju skaits, nevienlīdzība un attīstības līmenis;

b) apņemšanos īstenot kopīgi apstiprinātos politisko, ekonomisko, vides un sociālo reformu mērķus un panākt progresu to īstenošanā;

c) apņemšanos veidot patiesu un ilgtspējīgu demokrātiju, tiesiskumu un labu pārvaldību, ievērot cilvēktiesības, cīnīties pret korupciju un panākt progresu to īstenošanā;

d) partnerību ar Savienību, tostarp minētās partnerības mērķu vērienīgumu;

e) saskaņā ar Instrumentu sniegtā Savienības atbalsta absorbcijas spēju un potenciālo ietekmi.

3. Šā panta 2. punktā minēto Savienības atbalstu atspoguļo 14. pantā minētajos ģeogrāfisko programmu plānošanas dokumentos.

20. pants

Stimulos balstīta pieeja

1. Kā stimulu reformu īstenošanai I pielikumā uzskaitītajām partnervalstīm un teritorijām piešķir indikatīvi 10 % no finansējuma, kas norādīts 6. panta 2. punkta a) apakšpunkta pirmajā ievilkumā, lai papildinātu 14. pantā minētos valsts indikatīvus finansējuma piešķīrumus. Par šādiem piešķīrumiem lemj, pamatojoties uz partnervalstu sniegumu un progresu virzībā uz demokrātiju, labu pārvaldību un tiesiskumu, tostarp sadarbību ar pilsonisko sabiedrību, cilvēktiesībām, to skaitā dzimumu līdztiesību, sadarbību migrācijas jomā, ekonomikas pārvaldību un reformām, jo īpaši tām reformām, par kurām kopīgi panākta vienošanās. Partnervalstu progresu regulāri novērtē, jo īpaši, izmantojot progresa ziņojumus, kuros ietver tendences salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem.

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro atbalstam pilsoniskajai sabiedrībai, konfliktu novēršanai un miera veidošanai, cilvēku savstarpējo kontaktu veicināšanai, tostarp vietējo iestāžu sadarbībai, stāvokļa uzlabošanai cilvēktiesību jomā vai atbalsta pasākumiem krīzes gadījumā. Demokrātijas, cilvēktiesību vai tiesiskuma stāvokļa nopietnas vai ilgstošas pasliktināšanās gadījumā vai paaugstināta konfliktu riska gadījumā atbalstu minētajām darbībām palielina, ja tas ir iespējams un lietderīgi.

21. pants

Daudzvalstu indikatīvās programmas

Ar daudzvalstu indikatīvajam programmām kaimiņreģionā risina visām vai vairākām partnervalstīm kopīgas problēmas, balstoties uz Austrumu partnerības un pārskatītās Eiropas kaimiņattiecību politikas dienvidu dimensijas prioritātēm un ņemot vērā darbu, kas tiek veikts saistībā ar Savienību Vidusjūrai, un reģionālu, pārreģionālu un apakšreģionālu sadarbību, galvenokārt starp divām vai vairākām partnervalstīm, tostarp arī Ziemeļu dimensijas un Melnās jūras reģiona sinerģijas reģionālās sadarbības satvarā.

22. pants

Pārrobežu sadarbība

1. Pārrobežu sadarbība, kā tā definēta 2. panta pirmās daļas 5) apakšpunktā, aptver sadarbību uz ārējām kaimiņu zemes un jūras robežām, transnacionālo sadarbību plašākās transnacionālās teritorijās vai ap jūras baseiniem, kā arī starpreģionālo sadarbību.

2. Kaimiņreģions sniedz ieguldījumu pārrobežu sadarbības programmās, kā minēts 1. punktā, ko *Interreg* regulas ietvaros līdzfinansē no Eiropas Reģionālās attīstības fonda. Minēto programmu atbalstam indikatīvi piešķir līdz 5 % no kaimiņreģionam paredzētā finansējuma.

3. Iemaksas pārrobežu sadarbības programmās nosaka un izmanto, ievērojot *Interreg* regulas 10. panta 3. punktu.

4. Savienības līdzfinansējuma likme nepārsniedz 90 % no pārrobežu sadarbības programmas attiecināmajiem izdevumiem.

5. Priekšfinansējums pārrobežu sadarbības programmām var pārsniegt *Interreg* regulas 51. pantā minēto procentuālo daļu. Pēc vadošās iestādes pieprasījuma priekšfinansējuma likme katrā finanšu gadā var būt līdz 80 % no programmas gada saistībām.

6. Daudzgadu stratēģijas dokumentu pārrobežu sadarbībai, kurā izklāstīti šīs regulas 14. panta 2. punktā minētie elementi, pieņem saskaņā ar *Interreg* regulas 10. panta 1. punktu.

7. Ja pārrobežu sadarbības programmas tiek pārtrauktas saskaņā ar *Interreg* regulas 12. pantu, atbalstu no kaimiņreģionam paredzētā finansējuma pārtrauktajai programmai, kas joprojām ir pieejams, var izmantot galvenokārt, lai attiecīgi finansētu citas pārrobežu sadarbības programmas vai jebkuru citu aktivitāti, kas ir saskaņā ar minēto finansējumu.

III NODAĻA

Rīcības plāni, pasākumi un īstenošanas metodes

23. pants

Rīcības plāni un pasākumi

1. Komisija pieņem gada vai daudzgadu rīcības plānus un pasākumus. Pasākumi var būt atsevišķi pasākumi, īpaši pasākumi, atbalsta pasākumi vai ārkārtas palīdzības pasākumi. Rīcības plānos un pasākumos ņem vērā konkrēto kontekstu un katrai darbībai precizē sasniedzamos mērķus, gaidāmos rezultātus un galvenās aktivitātes, īstenošanas, uzraudzības un izvērtēšanas metodes, kā arī budžetu un visus saistītos atbalsta izdevumus.

2. Rīcības plānu pamatā ir plānošanas dokumenti, izņemot gadījumus, kas minēti 5. un 6. punktā. Rīcības plānus sagatavo iekļaujoši, pārredzami un savlaicīgi. Attiecīgā gadījumā rīcības plānus apspriež kopā ar dalībvalstīm labākas sadarbības kontekstā.

3. Vajadzības gadījumā rīcību var pieņemt kā atsevišķu pasākumu pirms vai pēc rīcības plānu pieņemšanas. Atsevišķu pasākumu pamatā ir plānošanas dokumenti, izņemot gadījumus, kas minēti 5. punktā, un citus pienācīgi pamatotus gadījumus.

4. Neparedzētu vajadzību vai apstākļu gadījumā un ja finansējums no piemērotākiem avotiem nav iespējams, Komisija var pieņemt īpašus pasākumus, kas nav paredzēti plānošanas dokumentos.

5. Šīs regulas 4. panta 4. punkta b) un c) apakšpunktā minēto ātrās reaģēšanas darbību īstenošanai var izmantot gada vai daudzgadu rīcības plānus un atsevišķus pasākumus.

6. Komisija var pieņemt ārkārtas palīdzības pasākumus ātrās reaģēšanas darbībām, kā minēts 4. panta 4. punkta a) apakšpunktā.

Ārkārtas palīdzības pasākuma ilgums var būt līdz 18 mēnešiem, un to var pagarināt divas reizes uz papildu laiku līdz sešiem mēnešiem līdz maksimālam kopējam ilgumam – 30 mēnešiem, ja tā īstenošanu kavē objektīvi un neparedzēti šķēršļi, ar noteikumu, ka nepalielinās pasākuma veikšanai paredzētā finanšu summa.

Ilgstošas krīzes un konflikta gadījumā Komisija var pieņemt otru ārkārtas palīdzības pasākumu, kura ilgums var būt līdz 18 mēnešiem. Pienācīgi pamatotos gadījumos var pieņemt papildu pasākumus, ja ir svarīga Savienības darbības nepārtrauktība un to nevar nodrošināt ar citiem līdzekļiem.

24. pants

Atbalsta pasākumi

1. Savienības finansējums var segt atbalsta izdevumus, kuri paredzēti Instrumenta īstenošanai un tā mērķu sasniegšanai, to skaitā administratīvo atbalstu, kas saistīts ar šādai īstenošanai vajadzīgajām sagatavošanas, izpildes, uzraudzības, kontroles, revīzijas un izvērtēšanas aktivitātēm, kā arī izdevumus, kuri galvenajiem birojiem un Savienības delegācijām rodas, tiem nodrošinot Instrumentam nepieciešamo administratīvo un koordinācijas atbalstu un lai pārvaldītu saskaņā ar šo Instrumentu finansētās operācijas, tostarp informācijas un komunikācijas darbības, un korporatīvās informācijas tehnoloģiju sistēmas.

2. Ja atbalsta izdevumi nav iekļauti rīcības plānos vai pasākumos, kas minēti 23. pantā, Komisija attiecīgā gadījumā pieņem atbalsta pasākumus. Atbalsta pasākumiem piešķirtais Savienības finansējums var aptvert:

a) pētījumus, sanāksmes, informāciju, izpratnes veicināšanu, apmācību, gūtās pieredzes un paraugprakses sagatavošanu un apmaiņu, publicēšanas aktivitātes un visus citus administratīvās vai tehniskās palīdzības izdevumus, kas nepieciešami darbību plānošanai un pārvaldībai, tostarp par atalgotiem ārējiem ekspertiem;

b) pētniecības un inovācijas aktivitātes un pētījumus par attiecīgiem jautājumiem un to izplatīšanu;

c) izdevumus saistībā ar informācijas un komunikācijas darbību nodrošināšanu, ietverot komunikācijas stratēģiju izstrādi un korporatīvo komunikāciju par Savienības politikas prioritātēm un to redzamību.

25. pants

Rīcības plānu un pasākumu pieņemšana

1. Rīcības plānus un pasākumus pieņem ar īstenošanas aktiem. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 45. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

2. Šā panta 1. punktā minētā procedūra nav jāpiemēro:

a) atsevišķiem pasākumiem, kuriem piešķirtais Savienības finansējums nepārsniedz 5 000 000 EUR;

b) īpašiem pasākumiem un atbalsta pasākumiem, kā arī rīcības plāniem, kas pieņemti, lai īstenotu ātrās reaģēšanas darbības, kuriem piešķirtais Savienības finansējums nepārsniedz 10 000 000 EUR;

c) ārkārtas palīdzības pasākumiem, kuri minēti 23. panta 4. punktā un kuriem piešķirtais Savienības finansējums nepārsniedz 20 000 000 EUR;

d) rīcības plānu un pasākumu tehniskiem grozījumiem, ar noteikumu, ka šādi grozījumi neietekmē būtiski konkrētā rīcības plāna vai pasākuma mērķus, piemēram, šādiem:

   i) īstenošanas metodes maiņa;

   ii) īstenošanas laikposma pagarināšana;

   iii) līdzekļu pārdale starp rīcības plānā ietvertajām darbībām;

iv) rīcības plānu un pasākumu budžeta palielinājumi vai samazinājumi par ne vairāk kā 20 % no sākotnējā budžeta un nepārsniedzot 10 000 000 EUR.

Daudzgadu rīcības plānu un pasākumu gadījumā 2. punkta pirmās daļas a), b), c) apakšpunktā un d) apakšpunkta iv) punktā minētās robežvērtības ir piemērojamas ik gadu.

Ja rīcības plānus un pasākumus pieņem saskaņā ar šo punktu, par tiem, izņemot ārkārtas palīdzības pasākumus, kā arī par tehniskajiem grozījumiem viena mēneša laikā pēc pieņemšanas paziņo Eiropas Parlamentam un dalībvalstīm ar attiecīgās 45. pantā minētās komitejas starpniecību.

3. Pirms Komisija pieņem vai pagarina ārkārtas palīdzības pasākumus, kuri nepārsniedz 20 000 000 EUR, tā informē Eiropas Parlamentu un Padomi par šo pasākumu būtību un mērķiem un par plānoto finansējuma apjomu. Pirms Komisija veic nozīmīgus būtiskus grozījumus jau pieņemtajos ārkārtas palīdzības pasākumos, tā informē Eiropas Parlamentu un Padomi. Lai Savienības ārējā darbība būtu konsekventa, Komisija šādu pasākumu plānošanā un pēc tam to īstenošanā ņem vērā attiecīgo politikas pieeju.

4. Pienācīgi pamatotu nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ, piemēram, krīzes – tostarp dabas vai cilvēka izraisītu katastrofu –, gadījumā, demokrātijas, tiesiskuma, cilvēktiesību vai pamatbrīvību tieša apdraudējuma gadījumā, Komisija saskaņā ar procedūru, kas minēta 45. panta 4. punktā, var pieņemt rīcības plānus un pasākumus vai grozījumus esošos rīcības plānos un pasākumos, izmantojot īstenošanas aktus, kas jāpiemēro nekavējoties.

5. Darbību līmenī veic atbilstīgu vides pētījumu, tostarp par klimata pārmaiņām un ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, saskaņā ar piemērojamiem Savienības tiesību aktiem, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/92/ES ([42]) un Padomes Direktīvu 85/337/EEK ([43]), attiecīgā gadījumā ietverot ietekmes uz vidi novērtējumu, arī novērtējumu par ietekmi uz klimata pārmaiņām, ekosistēmām un bioloģisko daudzveidību, ko veic attiecībā uz vidiski jutīgām darbībām, jo īpaši nozīmīgiem jauniem infrastruktūras objektiem.

Citus atbilstošus *ex ante* novērtējumus, kas ir samērīgi ar paredzēto darbību un pasākumu mērķiem un summām, veic, lai noteiktu minēto darbību un pasākumu iespējamo ietekmi un riskus attiecībā uz cilvēktiesībām, piekļuvi dabas resursiem, piemēram, zemei, un sociālajiem standartiem, tostarp tos sagatavo kā ietekmes novērtējumus nozīmīgām darbībām un pasākumiem, kuriem tiek paredzēta būtiska ietekme uz minētajām jomām.

Attiecīgā gadījumā nozaru programmu īstenošanā izmanto stratēģiskos vides novērtējumus, tostarp novērtējumu par ietekmi uz klimata pārmaiņām. Nodrošina ieinteresēto personu iesaistīšanos vides novērtējumos un publisku piekļuvi šādu novērtējumu rezultātiem.

26. pants

Sadarbības metodes

1. Kā noteikts Finanšu regulā, Komisija īsteno Instrumentā paredzēto finansējumu vai nu tieši – ar Komisijas, Savienības delegāciju vai izpildaģentūru starpniecību, vai arī netieši, uzticot izpildi minētās regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā uzskaitītajiem tiesību subjektiem.

2. Finansējumu saskaņā ar šo Instrumentu var nodrošināt arī, izmantojot iemaksas starptautiskos, reģionālos vai valsts fondos, piemēram, fondos, kurus izveidojusi vai pārvalda EIB, dalībvalstis, partnervalstis un reģioni, starptautiskas organizācijas vai citi līdzekļu devēji.

([42]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (kodifikācija) (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp.).

([43]) Padomes Direktīva 85/337/EEK (1985. gada 27. jūnijs) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 175, 5.7.1985., 40. lpp.).

3. Tiesību subjekti, kas uzskaitīti Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā, un atbalsttiesīgie partneri, kas minēti šīs regulas 35. panta 4. punktā, katru gadu izpilda savus ziņošanas pienākumus saskaņā ar Finanšu regulas 155. pantu. Ziņošanas prasības jebkuram no minētajiem tiesību subjektiem ir noteiktas finanšu partnerības pamatnolīgumā, iemaksu nolīgumā, nolīgumā par budžeta garantijām vai finansēšanas nolīgumā.

4. Saskaņā ar Instrumentu finansētās darbības var īstenot, izmantojot paralēlo vai kopīgo līdzfinansējumu.

5. Paralēla līdzfinansējuma gadījumā darbību sadala vairākās skaidri nosakāmās daļās, no kurām katru finansē cits partneris, nodrošinot līdzfinansējumu tā, lai vienmēr varētu noteikt finansējuma lietojuma galamērķi un lai tiktu novērsta finansējuma dublēšanās.

6. Kopīga līdzfinansējuma gadījumā darbības kopējās izmaksas sadala starp partneriem, kas nodrošina līdzfinansējumu, un līdzekļus apvieno tā, ka vairs nav iespējams noteikt finansējuma avotu katrai atsevišķai aktivitātei, kuru veic kā darbības daļu.

7. Savienības un tās partneru sadarbību var īstenot, piemēram, kā:

a) trīspusējas vienošanās, ar kuru palīdzību Savienība ar trešām valstīm koordinē tās palīdzības finansējuma sniegšanu partnervalstij vai partnerreģionam;

b) administratīvās un tehniskās sadarbības pasākumus, kā arī spēju veidošanu, tostarp kā dalībvalstu pārejas vai reformu īstenošanas pieredzes apmaiņu, piemēram, decentralizētu sadarbību, izmantojot partnerības vai mērķsadarbību, starp valsts institūcijām, tostarp vietējām iestādēm, publisko tiesību vai privāttiesību subjektiem, kam uzticēti dalībvalsts un partnervalsts vai partnerreģiona sabiedrisko pakalpojumu uzdevumi, kā arī kā sadarbības pasākumus, kuros iesaistīti publiskā sektora eksperti, ko nosūtījušas dalībvalstis un to reģionālās un vietējās iestādes;

c) iemaksas to izmaksu segšanā, kas nepieciešamas, lai izveidotu un pārvaldītu publiskā un privātā sektora partnerību, tostarp iemaksas minēto partnerību neatkarīgai novērtēšanai un uzraudzībai, kuru, kad vien iespējams, veic pilsoniskās sabiedrības organizācijas;

d) nozaru politikas atbalsta programmas, ar kuru palīdzību Savienība sniedz atbalstu partnervalsts nozares programmai;

e) iemaksas ar valstu dalību Savienības programmās saistīto izmaksu segšanā un darbībās, ko īsteno Savienības aģentūras un struktūras, kā arī saistībā ar struktūrām vai personām, kurām uzticēta konkrētu darbību īstenošana kopējās ārpolitikas un drošības politikas ietvaros, ievērojot LES V sadaļu.

27. pants

Savienības finansējuma veidi

1. Savienības finansējumu var sniegt, izmantojot Finanšu regulā paredzētus finansēšanas veidus, jo īpaši:

a) dotācijas;

b) iepirkuma līgumus par pakalpojumiem, piegādēm vai būvdarbiem;

c) budžeta atbalstu;

d) iemaksas Komisijas izveidotajos trasta fondos saskaņā ar Finanšu regulas 234. pantu;

e) finanšu instrumentus;

f) budžeta garantijas;

g) finansējuma apvienošanas darbības;

h) parāda atvieglošanu starptautiski saskaņotas parādu atvieglošanas programmas kontekstā;

i) finansiālu palīdzību;

j) atalgotus ārējos ekspertus.

2. Sadarbojoties ar ieinteresētajām personām partnervalstīs, piemēram, ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un vietējām iestādēm, Komisija, nosakot finansēšanas kārtību, ieguldījuma veidu, dotāciju piešķiršanas kārtību un to pārvaldības administratīvos noteikumus, ņem vērā to specifiku, tostarp to vajadzības un attiecīgo kontekstu, lai sasniegtu visplašāko iespējamo šādu ieinteresēto personu loku un pēc iespējas labāk reaģētu uz to. Tiek mudināts izmantot konkrētus finansēšanas kārtības veidus saskaņā ar Finanšu regulu, piemēram, partnerības nolīgumus, atļaujas piešķirt finansiālu atbalstu trešām personām, tiešu piešķiršanu vai uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, pamatojoties uz attiecināmības kritērijiem, vai fiksētas summas, vienības izmaksas un vienotas likmes finansējumu, kā arī finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksām, kā paredzēts Finanšu regulas 125. panta 1. punktā.

3. Papildus Finanšu regulas 195. pantā minētajiem gadījumiem tiešās piešķiršanas procedūru var izmantot:

a) mazas vērtības dotācijām cilvēktiesību aizstāvjiem nolūkā finansēt steidzamas aizsardzības darbības un vajadzības, tostarp, izmantojot mehānismus apdraudētu cilvēktiesību aizstāvju aizsardzībai, kā arī mediatoriem un citiem pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem, kas iesaistīti ar krīzēm un bruņotiem konfliktiem saistītā dialogā, konfliktu risināšanā, izlīgumā un miera veidošanā, attiecīgā gadījumā bez līdzfinansējuma nepieciešamības;

b) dotācijām, attiecīgā gadījumā bez līdzfinansējuma nepieciešamības, lai finansētu darbības vissarežģītākajos apstākļos, kuros būtu nepiemēroti publicēt uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, tostarp situācijās, kurās ir būtisks pamatbrīvību trūkums, tostarp cilvēktiesību pārkāpumi, draudi demokrātiskām iestādēm, krīzes vai bruņota konflikta saasināšanās, kad cilvēku drošība ir visvairāk apdraudēta vai kad cilvēktiesību organizācijas un aizstāvji, mediatori un citi pilsoniskās sabiedrības dalībnieki, kas iesaistīti ar krīzēm un bruņotiem konfliktiem saistītā dialogā, izlīgumā un miera veidošanā, darbojas vissarežģītākajos apstākļos; šādas dotācijas nepārsniedz 1 000 000 EUR un to termiņš nepārsniedz 18 mēnešus, ko var pagarināt vēl par 12 mēnešiem, ja ir objektīvi un neparedzēti šķēršļi to īstenošanai;

c) dotācijām ANO Augstā cilvēktiesību komisāra birojam, kā arī Globālajam cilvēktiesību tīklam, Eiropas Starpuniversitāšu cilvēktiesību un demokratizācijas centram, kas piedāvā iegūt Eiropas maģistra grādu cilvēktiesību un demokratizācijas jomā, un ar to saistītajam universitāšu tīklam, kurš nodrošina pēcdiploma izglītību cilvēktiesību jomā, tostarp stipendijas studentiem un cilvēktiesību aizstāvjiem no trešām valstīm;

d) mazas vērtības dotācijām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, pēc iespējas izmantojot vienkāršotus finansējuma veidus saskaņā ar Finanšu regulas 125. pantu.

Budžeta atbalsts, tostarp tāds, kas sniegts, izmantojot nozaru reformu rādītāju līgumus, balstās uz valsts pašatbildību, savstarpēju pārskatatbildību un partnervalstu apņēmību, ņemot vērā to iepriekšējo rīcību un progresu attiecībā uz universālām vērtībām, demokrātiju, cilvēktiesībām un tiesiskumu, un tā mērķis ir stiprināt partnerības starp Savienību un partnervalstīm. Tas ietver pastiprinātu politisko dialogu, spēju veidošanu un uzlabotu pārvaldību, papildinot partneru centienus savākt vairāk līdzekļu un tos tērēt labāk, lai atbalstītu ilgtspējīgu, iekļaujošu izaugsmi un pienācīgas kvalitātes darbvietu radīšanu, tostarp jauniešiem, nabadzības izskaušanu, nevienlīdzības mazināšanu un lai veidotu un konsolidētu demokrātijas un miermīlīgas sabiedrības. Ar budžeta atbalstu arī veicina dzimumu līdztiesību.

Jebkuru lēmumu sniegt budžeta atbalstu pieņem, pamatojoties uz budžeta atbalsta politiku, par ko ir panākta vienošanās Savienībā, skaidriem attiecināmības kritērijiem, un risku un ieguvumu rūpīgu izvērtējumu.

4. Budžeta atbalstu diferencē tā, lai tas labāk atbilstu partnervalsts politiskajiem, ekonomiskajiem, sociālajiem un vides apstākļiem, ņemot vērā nestabilitātes situācijas.

Sniedzot budžeta atbalstu saskaņā ar Finanšu regulas 236. pantu, Komisija skaidri definē un uzrauga budžeta atbalsta sniegšanas nosacījumu kritērijus, tostarp progresu reformu īstenošanā un pārredzamību, un atbalsta parlamentārās kontroles, valsts revīzijas spēju, lielākas pārredzamības un publiskās piekļuves informācijai pilnveidošanu.

5. Budžeta atbalsta izmaksāšanas pamatā ir rādītāji, kuri apliecina, ka ir panākts pietiekams progress ar partnervalsti saskaņoto mērķu īstenošanā.

6. Saskaņā ar Finanšu regulas 193. panta 2. punkta otrās daļas a) apakšpunktu pienācīgi pamatotos gadījumos, kas precizēti finansēšanas lēmumā, saskaņā ar Instrumentu atbalstītās aktivitātes un ar tām saistītās izmaksas, kas radušās 2021. gadā, var uzskatīt par attiecināmām no 2021. gada 1. janvāra, pat ja minētās aktivitātes īstenotas un minētās izmaksas radušās pirms dotācijas pieteikuma iesniegšanas.

7. Finanšu instrumentus, budžeta garantijas un finansējuma apvienošanas darbības saskaņā ar Instrumentu īsteno saskaņā ar Finanšu regulas 209. panta 1. punktā noteiktajiem principiem un pēc iespējas EIB, daudzpusēju Eiropas finanšu iestāžu, piemēram, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, vai divpusēju Eiropas finanšu iestāžu, piemēram, attīstības banku, vadībā, ja iespējams, apvienojumā ar citiem papildu finansiālā atbalsta veidiem gan no dalībvalstīm, gan trešām personām.

Dalībvalstis, kā arī jebkurš Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētais tiesību subjekts var veikt iemaksas finanšu instrumentos saskaņā ar Instrumentu.

8. Finanšu instrumentus, kas minēti 7. punktā, īstenošanas un ziņošanas nolūkos var sagrupēt daļās.

9. Savienības finansējums nerada specifiskus nodokļus, nodevas vai maksājumus un neizraisa to iekasēšanu.

10. Nodokļi, nodevas un maksājumi, ko piemēro partnervalstis, var būt tiesīgi saņemt finansējumu saskaņā ar Instrumentu.

28. pants

Atbalsttiesīgas personas un tiesību subjekti

1. Dalība iepirkuma, dotāciju un godalgu piešķiršanas procedūrās attiecībā uz darbībām, kuras finansē saskaņā ar ģeogrāfiskajām programmām un tematiskajām programmām "Pilsoniskās sabiedrības organizācijas" un "Globālas problēmas", ir atvērta starptautiskām organizācijām un visiem citiem tiesību subjektiem, tostarp pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas ir valstspiederīgie un – juridisko personu gadījumā – arī faktiski iedibināti šādās valstīs:

a) dalībvalstis, *IPA III* regulas attiecīgajā pielikumā uzskaitītās saņēmējas valstis un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu līgumslēdzējas puses;

b) kaimiņreģiona partnervalstis un Krievijas Federācija, ja attiecīgā procedūra notiek saistībā ar I pielikumā minētajām programmām, kurās tā piedalās;

c) ESAO Attīstības palīdzības komitejas publicētajā OAP saņēmēju sarakstā iekļautās jaunattīstības valstis un teritorijas, kas nav G-20 valstu grupas locekles, un aizjūras zemes un teritorijas;

d) OAP saņēmēju sarakstā iekļautās jaunattīstības valstis, kas ir G-20 valstu grupas locekles, un citas valstis un teritorijas, ja attiecīgā procedūra notiek saistībā ar darbību, kuru Savienība finansē saskaņā ar Instrumentu un kurā tās piedalās;

e) valstis, kurām Komisija ir noteikusi savstarpēju piekļuvi ārējam finansējumam; minēto piekļuvi uz ierobežotu laiku – vismaz vienu gadu – var piešķirt, kad vien valsts ar vienlīdzīgiem noteikumiem atzīst par atbalsttiesīgiem tiesību subjektus no Savienības un no valstīm, kas ir atbalsttiesīgas saskaņā ar Instrumentu; Komisija lemj par savstarpēju piekļuvi un tās ilgumu pēc apspriešanās ar attiecīgo saņēmēju valsti vai saņēmējām valstīm;

f) ESAO dalībvalstis gadījumā, ja līgumi tiek īstenoti vismazāk attīstītā valstī vai ar lielu parādu apgrūtinātā nabadzīgā valstī, kas iekļauta OAP saņēmēju sarakstā.

2. Neskarot ierobežojumus, kas raksturīgi attiecīgās darbības būtībai un mērķiem, dalība iepirkuma, dotāciju un godalgu piešķiršanas procedūrās attiecībā uz darbībām, kuras finansē no tematiskajām programmām "Cilvēktiesības un demokrātija" un "Miers, stabilitāte un konfliktu novēršana", kā arī attiecībā uz ātrās reaģēšanas darbībām ir atvērta bez ierobežojumiem.

3. Visu saskaņā ar Instrumentu finansēto piegāžu un materiālu izcelsme var būt jebkurā valstī.

4. Šajā pantā paredzētos attiecināmības noteikumus nepiemēro attiecībā uz atbalsttiesīga darbuzņēmēja vai – attiecīgos gadījumos – apakšuzņēmēja nodarbinātām fiziskām personām vai fiziskām personām, ar kurām tie ir noslēguši citu likumīgu līgumu, un saistībā ar šīm personām noteikumi nerada ierobežojumus attiecībā uz valstspiederību.

5. Attiecībā uz darbībām, kuras kopīgi līdzfinansē tiesību subjekts vai kuras īsteno tiešā vai netiešā pārvaldībā ar Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunkta ii)–viii) punktā minētajiem tiesību subjektiem, piemēro arī noteikumus par minēto tiesību subjektu attiecināmību.

6. Ja līdzekļu devēji nodrošina finansējumu Komisijas izveidotam trasta fondam vai to dara, izmantojot ārējos piešķirtos ieņēmumus, piemēro attiecināmības noteikumus, kas paredzēti trasta fonda dibināšanas aktā vai – ārējo piešķirto ieņēmumu gadījumā – nolīgumā ar līdzekļu devēju.

7. Tādu darbību gadījumā, kuras finansē saskaņā ar Instrumentu un no citas Savienības programmas, tiesību subjektus, kuri ir atbalsttiesīgi saskaņā ar jebkuru no minētajām Savienības programmām, uzskata par atbalsttiesīgiem.

8. Daudzvalstu darbību gadījumā tiesību subjektus, kas ir valstspiederīgie un – juridisko personu gadījumā – arī faktiski iedibināti valstīs un teritorijās, uz kurām attiecas darbība, var uzskatīt par atbalsttiesīgiem.

9. Šajā pantā paredzētos attiecināmības noteikumus var ierobežot attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju valstspiederību, ģeogrāfisko atrašanās vietu vai būtību, ja šādi ierobežojumi vajadzīgi darbības īpašo iezīmju un mērķu dēļ un ja tie ir nepieciešami tās efektīvai īstenošanai.

10. Pretendentus, pieteikuma iesniedzējus un kandidātus no valstīm, kas nav atbalsttiesīgas, var pieņemt kā atbalsttiesīgus steidzamības gadījumā vai ja pakalpojumi nav pieejami attiecīgo valstu vai teritoriju tirgos, vai citos pienācīgi pamatotos gadījumos, kad attiecināmības noteikumu piemērošana padarītu darbības īstenošanu neiespējamu vai pārmērīgi to apgrūtinātu.

11. Lai sekmētu vietējās spējas, tirgus un pirkumus, priekšroku dod vietējiem un reģionāliem darbuzņēmējiem, ja Finanšu regulā ir paredzēts līgumu piešķirt, pamatojoties uz vienu piedāvājumu. Visos pārējos gadījumos vietējo un reģionālo darbuzņēmēju dalību veicina saskaņā ar attiecīgajiem minētās regulas noteikumiem. Veicina ilgtspējas un pienācīgas pārbaudes kritērijus.

12. Saskaņā ar tematisko programmu "Cilvēktiesības un demokrātija" atbalsttiesīgs ir jebkurš tiesību subjekts, ko neaptver 2. panta pirmās daļas 6. punktā noteiktā tiesību subjekta definīcija, ja tas nepieciešams darbībai šīs programmas intervences jomās.

29. pants

Izslēgtās aktivitātes

Ar Savienības finansējumu saskaņā ar Instrumentu neatbalsta darbības vai pasākumus:

a) kuru rezultātā partnervalstīs var tikt pārkāptas cilvēktiesības;

b) kuri nav saderīgi ar saņēmējas valsts nacionāli noteikto devumu, kas paredzēts Parīzes nolīgumā, vai kuri veicina investīcijas fosilajos kurināmajos, vai kuri saskaņā ar vides pētījumu un ietekmes uz vidi novērtējumu atstāj nozīmīgu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi vai klimatu, izņemot, ja šādas darbības vai pasākumi ir noteikti nepieciešami Instrumenta mērķu sasniegšanai un tos papildina atbilstoši pasākumi, lai novērstu, nepieļautu vai mazinātu un - ja iespējams - kompensētu šo ietekmi, tostarp ar atbalstu pakāpeniskai videi kaitīgu fosilo kurināmo subsīdiju izbeigšanai.

30. pants

Līdzekļu pārnešana, ikgadējie maksājumi, saistību apropriācijas, atmaksājamās summas un ieņēmumi, ko rada finanšu instrumenti un budžeta garantijas

1. Papildus Finanšu regulas 12. panta 4. punktā noteiktajam, neizmantotās saistību un maksājumu apropriācijas saskaņā ar Instrumentu automātiski pārnes un tās var attiecīgi piešķirt un izmantot līdz nākamā finanšu gada 31. decembrim. Nākamajā finanšu gadā vispirms izmanto pārnesto summu.

Komisija informē Eiropas Parlamentu un Padomi par pārnestām saistību apropriācijām saskaņā ar Finanšu regulas 12. panta 6. punktu.

2. Papildus Finanšu regulas 15. pantā paredzētajiem noteikumiem par apropriācijām, kas darītas pieejamas atkārtoti, saistību apropriācijas, kas atbilst atcelto saistību summai, jo darbība saskaņā ar Instrumentu pilnībā vai daļēji nav īstenota, tiek darītas pieejamas atkārtoti izcelsmes budžeta pozīcijā.

3. Budžeta saistības darbībām, kas ilgst vairāk par vienu finanšu gadu, var sadalīt gada maksājumos pa vairākiem gadiem saskaņā ar Finanšu regulas 112. panta 2. punktu.

Šā punkta pirmajā daļā minētajām daudzgadu darbībām nepiemēro Finanšu regulas 114. panta 2. punkta trešo daļu. Komisija automātiski atceļ jebkuru darbības budžeta saistību daļu, kura līdz 31. decembrim piektajā gadā pēc attiecīgās budžeta saistības gada nav izmantota priekšfinansējumam vai starpposma maksājumu veikšanai vai attiecībā uz kuru nav iesniegta neviena apstiprināta izdevumu deklarācija vai maksājumu pieprasījums.

Šā panta 2. punktu piemēro arī ikgadējiem maksājumiem.

4. Atkāpjoties no Finanšu regulas 209. panta 3. punkta, atmaksājamās summas un ieņēmumus, ko rada finanšu instrumenti un budžeta garantijas, piešķir izcelsmes budžeta pozīcijai kā iekšējos piešķirtos ieņēmumus pēc pārvaldības izmaksu un maksu atskaitīšanas. Reizi piecos gados Komisija izvērtē pastāvošo finanšu instrumentu ieguldījumu Savienības mērķu sasniegšanā un to efektivitāti.

IV NODAĻA

EFIA+, Ārējās darbības garantija, budžeta garantijas un finansiālā palīdzība trešām valstīm

31. pants

Darbības joma un finansējums

1. Finansējumu, kas minēts 6. panta 2. punkta a) apakšpunktā, izmanto, lai finansētu Eiropas Fondu ilgtspējīgai attīstībai plus (EFIA+) un Ārējās darbības garantiju.

2. EFIA+ kā integrēta finanšu pakete, kas nodrošina finansiālu spēju ar dotācijām, tehnisko palīdzību, finanšu instrumentiem, budžeta garantijām un finansējuma apvienošanas darbībām, kā minēts šīs regulas 27. panta 1. punktā, ir paredzēta, lai atbalstītu investīcijas un palielinātu piekļuvi finansējumam, kas ir viens no līdzekļiem, ar kuru palīdz sasniegt šīs regulas 3. un 8. pantā noteiktos mērķus un vispārējos principus un attiecīgā gadījumā *IPA III* regulas mērķus, vienlaikus maksimāli palielinot papildināmību un ietekmi uz attīstību un nodrošinot inovatīvus produktus, tostarp attiecībā uz MVU.

EFIA+ jo īpaši sekmē ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas, vides un sociālo attīstību, pāreju uz ilgtspējīgu pievienotās vērtības ekonomiku un stabilu investīciju vidi. Turklāt tas veicina sociālekonomisko un vides noturību partnervalstīs, īpašu uzsvaru liekot uz nabadzības izskaušanu. Tādējādi EFIA+ sniedz ieguldījumu sociālekonomiskās nevienlīdzības mazināšanā, ilgtspējīgā un iekļaujošā izaugsmē, pielāgošanās klimata pārmaiņām un to mazināšanā, vides aizsardzībā un pārvaldībā, pienācīgas kvalitātes darbvietu radīšanā, kas pamatojas SDO darba pamatstandartos, ekonomiskās iespējās, prasmēs un uzņēmējdarbībā, sociālekonomiskās nozarēs, tostarp sociālajos uzņēmumos un kooperatīvos, MVU, ilgtspējīgā savienojamībā, atbalstā neaizsargātām grupām, cilvēktiesību veicināšanā, dzimumu līdztiesībā un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanā sievietēm un jauniešiem, kā arī risina ar neatbilstīgas migrācijas konkrētiem sociālekonomiskajiem pamatcēloņiem un ar piespiedu pārvietošanas pamatcēloņiem saistītus jautājumus, saskaņā ar V pielikumā izklāstītajām prioritārajām jomām un attiecīgajiem indikatīvās plānošanas dokumentiem.

Īpašu uzmanību velta valstīm, kuras identificētas kā tādas, ko skar nestabilitāte vai konflikts, vismazāk attīstītajām valstīm un lielu parādu apgrūtinātām nabadzīgām valstīm, tostarp, nodrošinot atbalstu institucionālās spējas veidošanai, ekonomikas pārvaldībai un tehniskajai palīdzībai.

3. Ar Ārējās darbības garantiju atbalsta EFIA+ darbības, uz kurām attiecas budžeta garantijas saskaņā ar šīs regulas 32.–39. pantu. Ar Ārējās darbības garantiju atbalsta arī makrofinansiālu palīdzību un aizdevumus trešām valstīm, kas minētas Regulas (Euratom)2021/948 10. panta 2. punktā.

4. Ar Ārējās darbības garantiju Savienība var garantēt operācijas saskaņā ar garantijas nolīgumiem, kas parakstīti laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2027. gada 31. decembrim, kopsummā līdz 53 449 000 000 EUR.

Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģēto aktu saskaņā ar 44. pantu, lai Ārējās darbības garantijas maksimālo summu grozītu tādā apmērā, kas nepārsniedz 20 %.

5. Uzkrājumu likmes diapazons ir no 9 % līdz 50 % atkarībā no operāciju veida.

Ārējās darbības garantijas nodrošināšanai var izmantot ne vairāk kā 10 000 000 000 EUR no Savienības budžeta. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 44. pantu, lai grozītu šo maksimālo summu nolūkā nodrošināt, ka minētā uzkrājuma summa atspoguļo Ārējās darbības garantijas summu un uzkrājumu likmes, ņemot vērā garantēto operāciju veidu.

Ārējās darbības garantijas uzkrājumu likme ir 9 % Savienības makrofinansiālajai palīdzībai un budžeta garantijām, kas sedz valsts parāda riskus, kas saistīti ar aizdevumu operācijām.

Uzkrājumu likmes pārskata vismaz ik pēc trim gadiem no šīs regulas piemērošanas dienas, kas noteikta 51. pantā. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 44. pantu, lai grozītu uzkrājumu likmes.

6. Ārējās darbības garantiju uzskata par vienu garantiju kopējā uzkrājumu fondā, kas izveidots ar Finanšu regulas 212. pantu.

7. EFIA+ un Ārējās darbības garantija var atbalstīt finansēšanas un investīciju operācijas partnervalstīs 4. panta 2. punktā minētajos ģeogrāfiskajos apgabalos. Ārējās darbības garantijas uzkrājumus finansē no to attiecīgo ģeogrāfisko programmu budžeta, kuras izveidotas ar 6. panta 2. punkta a) apakšpunktu, un pārceļ kopējā uzkrājuma fondā. No EFIA+ un Ārējās darbības garantijas var arī atbalstīt operācijas *IPA III* regulas attiecīgajā pielikumā uzskaitītajās saņēmējās valstīs. Finansējumu minētajām operācijām saskaņā ar EFIA+ un Ārējās darbības garantijas uzkrājumiem finansē saskaņā ar *IPA III* regulu. Ārējās darbības garantijas uzkrājumus aizdevumiem Regulas (Euratom) 2021/948 10. panta 2. punktā minētajām trešām valstīm finansē saskaņā ar minēto regulu.

8. Finanšu regulas 211. panta 2. punktā minētos uzkrājumus veido, balstoties uz Savienības kopējām saistībām, kas apstiprinātas saskaņā ar šo regulu. Ikgadējo uzkrājumu summu var veidot laikposmā, kas nepārsniedz septiņus gadus. Nodrošinot garantijas, kas ir atļautas ar Regulu (ES) 2017/1601, un garantijas, finansiālo palīdzību un *Euratom* aizdevumus trešām valstīm, kuri ir atļauti ar pamataktiem un kuru nodrošināšanu reglamentē Regula (EK, Euratom) Nr. 480/2009, turpina ievērot minēto regulu noteikumus.

9. Neto aktīvus EFIA Garantiju fondā un Garantiju fondā ārējām darbībām, kuri izveidoti attiecīgi ar Regulu (ES) 2017/1601 un Regulu (EK, Euratom) Nr. 480/2009, kādi tie ir 2021. gada 31. jūlijā, pārvieto kopējā uzkrājumu fondā, lai nodrošinātu budžeta garantijas, kuras atļautas saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1601, un garantijas, finansiālo palīdzību un Euratom aizdevumus trešām valstīm, kuri ir atļauti ar pamataktiem un kuru nodrošināšanu reglamentē Regula (EK, Euratom) Nr. 480/2009.

32. pants

EFIA+ struktūra

1. EFIA+ sastāv no reģionālajām investīciju platformām šīs regulas 4. panta 2. punktā un *IPA III* regulā noteiktajos reģionālajos apgabalos, kuras izveidotas, balstoties uz esošo Savienības ārējo apvienošanas mehānismu darbības metodēm, procedūrām un struktūrām, un kuras var savas finansējuma apvienošanas darbības apvienot ar Ārējās darbības garantijas operācijām EFIA+ ietvaros.

2. Komisija nodrošina EFIA+ pārvaldību.

33. pants

EFIA+ stratēģiskā padome

1. EFIA+ pārvaldīšanas nodrošināšanā Komisiju konsultē stratēģiskā padome ("EFIA+ stratēģiskā padome"), izņemot attiecībā uz operācijām, kas aptver Rietumbalkānu saņēmējus, kuri uzskaitīti *IPA III* regulas attiecīgajā pielikumā, un kam ir sava īpaša stratēģiskā padome.

2. EFIA+ stratēģiskā padome konsultē Komisiju par to, kāda stratēģiskā ievirze un prioritātes ir Ārējās darbības garantijas investīcijām EFIA+ ietvaros, tostarp par 36. pantā minētajiem investīciju logiem, un sekmē to saskaņošanu ar Savienības ārējās darbības, attīstības politikas, Eiropas kaimiņattiecību politikas vadošajiem principiem un mērķiem, kā arī ar 3. pantā izklāstītajiem mērķiem un 31. pantā noteikto EFIA+ nolūku. Turklāt EFIA+ stratēģiskā padome palīdz Komisijai noteikt vispārējos investīciju mērķus attiecībā uz Ārējās darbības garantijas izmantošanu, lai atbalstītu EFIA+ operācijas un uzraudzītu piemērotu un diversificētu ģeogrāfisko un tematisko segumu investīciju logiem.

3. EFIA+ stratēģiskā padome atbalsta arī vispārējo koordināciju, papildināmību un saskaņotību starp reģionālajām investīciju platformām, starp Ārējo investīciju plāna trim pīlāriem, starp Ārējo investīciju plānu un citiem Savienības centieniem migrācijas jomā un 2030. gada programmas īstenošanā, tostarp klimata pārmaiņu novēršanā, kā arī ar citām Savienības ārējām programmām un finanšu instrumentiem.

4. EFIA+ stratēģisko padomi veido Komisijas, Augstā pārstāvja, visu dalībvalstu un EIB pārstāvji. Eiropas Parlamentam ir novērotāja statuss. Iemaksu veicējiem, atbalsttiesīgajiem partneriem, partnervalstīm, attiecīgajām reģionālajām organizācijām un citām ieinteresētajām personām attiecīgos gadījumos var piešķirt novērotāja statusu. Pirms jebkādu jaunu novērotāju iekļaušanas apspriežas ar EFIA+ stratēģisko padomi. EFIA+ stratēģisko padomi kopīgi vada Komisija un Augstais pārstāvis.

5. EFIA+ stratēģiskā padome rīko sanāksmi vismaz divas reizes gadā un, ja iespējams, vienprātīgi pieņem atzinumus. Priekšsēdētājs jebkurā laikā vai pēc vienas trešdaļas EFIA+ stratēģiskās padomes locekļu pieprasījuma var rīkot papildu sanāksmes. Ja vienprātību panākt nav iespējams, piemēro balsošanas tiesības, par ko panākta vienošanās EFIA+ stratēģiskās padomes pirmajā sanāksmē un kas ir noteiktas tās reglamentā. Reglamentā nosaka regulējumu attiecībā uz novērotāju lomu. EFIA+ stratēģiskās padomes sanāksmju protokolus un darba kārtības pēc to apstiprināšanas publisko.

6. Komisija katru gadu ziņo EFIA+ stratēģiskajai padomei par EFIA+ īstenošanā panākto progresu. Lai papildinātu minētos ziņojumus, stratēģiskā padome, kas aptver Rietumbalkānus, ziņo par progresu, kas panākts, īstenojot garantiju instrumentu minētajam reģionam. Stratēģiskās padomes izskata 42. panta 5. punktā minētos izvērtējuma ziņojumus un ņem tos vērā.

EFIA+ stratēģiskā padome regulāri rīko apspriešanos ar attiecīgajām ieinteresētajām personām par EFIA+ stratēģisko ievirzi un īstenošanu.

7. Tas, ka pastāv gan EFIA+ stratēģiskā padome, gan stratēģiskā padome, kas aptver Rietumbalkānus, neietekmē nepieciešamību izveidot vienotu EFIA+ riska pārvaldības sistēmu.

8. Riska pārvaldības funkcijā attiecībā uz EFIA+ garantijām ņem vērā Instrumenta mērķus un principus. Riska novērtēšanas un atlīdzības metodikas saskaņā ar EFIA+ konsekventi piemēro visiem investīciju logiem, tostarp tiem, kas minēti 36. pantā. Komisija izveido tehnisko grupu riska novērtēšanai. Komisija nodrošina neatkarīgu, objektīvu, iekļaujošu un kvalitatīvu tehniskās grupas riska novērtēšanai darbību. Turklāt Komisija nodrošina to, lai informācija un analīze tiktu pārredzamā un iekļaujošā veidā laikus paziņota visām dalībvalstīm, pienācīgi ņemot vērā konfidencialitāti. Tehniskās grupas riska novērtēšanai sastāvs, reglaments un darba metodes ir iekļaujošas, atvērtas EIB ekspertiem, citiem atbalsttiesīgiem partneriem un ieinteresētajām dalībvalstīm, un ar tām iepazīstina EFIA+ stratēģisko padomi. Komisija informē Eiropas Parlamentu un Padomi par tehniskās grupas riska novērtēšanai sastāvu, pilnvarām un reglamentu un nodrošina tās locekļu objektivitāti un interešu konflikta neesamību.

9. EFIA+ piemērošanas laikposmā EFIA+ stratēģiskā padome cik vien iespējams drīz pieņem un publicē pamatnostādnes, kurās nosaka to, kā nodrošināt EFIA+ operāciju atbilstību 31. un 35. pantā izklāstītajiem nolūkiem, mērķiem un attiecināmības kritērijiem.

34. pants

Reģionālās darbības padomes

Reģionālo investīciju platformu darbības padomes, ņemot vērā attiecīgās stratēģiskās padomes sniegto ieteikumu un attiecīgos riska novērtējumus, atbalsta Komisiju īstenošanas līmenī reģionālo un nozaru investīciju mērķu noteikšanā un reģionālo, nozaru un tematisko investīciju logu noteikšanā un sagatavo atzinumus par finansējuma apvienošanas darbībām un par Ārējās darbības garantijas, kas aptver EFIA+ ierosinātās investīciju programmas, izmantošanu.

35. pants

Operāciju un partneru attiecināmība un atlase Ārējās darbības garantijai saskaņā ar EFIA+

1. Finansēšanas un investīciju operācijas, kas ir tiesīgas saņemt Ārējās darbības garantijas atbalstu, ir konsekventas un saskaņotas ar Savienības politiku, attiecīgajiem plānošanas dokumentiem, kā arī ar partnervalstu stratēģijām un politiku. Ar tām jo īpaši tiek atbalstīti Instrumenta un attiecīgā gadījumā *IPA III* regulas mērķi, vispārējie principi un politikas satvars, pienācīgi ņemot vērā šīs regulas V pielikumā noteiktās prioritārās jomas.

2. Ar Ārējās darbības garantiju atbalsta finansēšanas un investīciju operācijas, kuras atbilst Finanšu regulas 209. panta 2. punkta a) līdz e) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem, jo īpaši attiecībā uz nepieciešamību panākt papildināmību, tostarp, novēršot tirgus nepilnības vai neoptimālas investīciju situācijas, panākt atbalsttiesīgo partneru interešu saskaņotību, nepieļaut konkurences traucējumus un attiecīgos gadījumos maksimāli palielināt privātās investīcijas, un kuras:

a) saskaņā ar Finanšu regulas 34. pantu tiek pakļautas *ex ante* izvērtējumiem, kuri ir samērīgi ar paredzēto operāciju mērķiem un summām un kurus veic, lai noteiktu šo operāciju iespējamo ietekmi un riskus attiecībā uz cilvēktiesībām, vides, darba un sociālajiem standartiem, tostarp kā ietekmes novērtējumus nozīmīgām programmām, kurām, paredzams, būs būtiska ietekme uz šīm jomām, saskaņā ar šīs regulas 31. panta 2. punktā noteikto EFIA+ nolūku un pienācīgi ņemot vērā iesaistīto kopienu brīvas un iepriekš norunātas piekrišanas principu attiecībā uz investīcijām, kas saistītas ar zemi;

b) nodrošina papildināmību dažādajos Ārējo investīciju plāna pīlāros, kā arī ar citām iniciatīvām;

c) ir ekonomiski un finansiāli dzīvotspējīgas, pienācīgi ņemot vērā iespējamo atbalstu no attiecīgā projekta privātajiem un publiskajiem partneriem un to sniegto līdzfinansējumu, vienlaikus ņemot vērā konkrēto darbības vidi un to valstu spējas, kuras ir noteiktas par nestabilitātes vai konfliktu skartām valstīm, vismazāk attīstītajām valstīm, mazām salu jaunattīstības valstīm, sauszemes ieskautām jaunattīstības valstīm un lielu parādu apgrūtinātām nabadzīgām valstīm un kuras var izmantot izdevīgākus noteikumus;

d) ir tehniski dzīvotspējīgas un ilgtspējīgas no vides un sociālā viedokļa un maksimāli palielina ietekmi uz attīstību;

e) nerada traucējumus partnervalstu un partnerreģionu tirgu darbībā un negodīgu konkurenci ar vietējiem dalībniekiem;

f) tiek īstenotas saskaņā ar 7. pantā minēto politikas satvaru, piemērojamiem vides, sociālo un darba tiesību pienākumiem un standartiem un starptautiski saskaņotām pamatnostādnēm, principiem un konvencijām attiecībā uz investīcijām, jo īpaši ANO un ESAO pieņemtajām, pilnībā ievērojot starptautiskās cilvēktiesības, kā arī saskaņā ar 3. un 8. pantā noteiktajiem mērķiem un vispārējiem principiem.

3. Ārējās darbības garantiju izmanto, lai segtu riskus šādiem instrumentiem:

a) aizdevumi, tostarp aizdevumi vietējā valūtā;

b) garantijas;

c) pretgarantijas;

d) kapitāla tirgus instrumenti;

e) jebkurš cits finansējuma vai kredīta uzlabošanas, apdrošināšanas un pamatkapitāla vai kvazikapitāla līdzdalības veids.

4. Attiecībā uz Ārējās darbības garantiju atbalsttiesīgie partneri ir tie, kas norādīti Finanšu regulas 208. panta 4. punktā, tostarp no partnervalstīm un trešām valstīm, kuras Ārējās darbības garantijā veic iemaksas, ko apstiprina Komisija saskaņā ar šīs regulas 37. pantu. Turklāt un, atkāpjoties no Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunkta, Ārējās darbības garantijas nolūkā atbalsttiesīgas ir struktūras, ko reglamentē tās dalībvalsts, partnervalsts vai trešās valsts privāttiesības, kas ir veikusi iemaksas Ārējās darbības garantijā saskaņā ar šīs regulas 37. pantu, un kuras nodrošina pienācīgu pārliecību par savām finansiālajām spējām.

5. Atbalsttiesīgi partneri atbilst noteikumiem un nosacījumiem, kas paredzēti Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā. Attiecībā uz struktūrām, ko reglamentē tās dalībvalsts, partnervalsts vai trešās valsts privāttiesības, kas ir veikusi iemaksas Ārējās darbības garantijā saskaņā ar šīs regulas 37. pantu, priekšroku dod tām struktūrām, kuras sniedz informāciju saistībā ar vides, sociālās, nodokļu un korporatīvās pārvaldības kritērijiem.

Komisija nodrošina, ka atbalsttiesīgi partneri, tostarp maza un vidēja mēroga partneri, izmanto pieejamos resursus efektīvi, lietderīgi un taisnīgi, vienlaikus veicinot to savstarpēju sadarbību un pienācīgi ņemot vērā to spējas, pievienoto vērtību un pieredzi.

Komisija nodrošina taisnīgu attieksmi pret visiem atbalsttiesīgajiem partneriem saskaņā ar 27. panta 7. punktu un nodrošina, ka visā EFIA+ īstenošanas laikposmā netiek pieļauti interešu konflikti. Lai nodrošinātu papildināmību, Komisija var pieprasīt atbalsttiesīgajiem partneriem visu attiecīgo informāciju par to operācijām, kas nav saistītas ar EFIA+.

6. Finanšu regulas 219. panta 4. punktā paredzēto nosacījumu par pašu resursu iemaksām piemēro katram atbalsttiesīgam partnerim, kam saskaņā ar Instrumentu ir piešķirta budžeta garantija, pamatojoties uz darījumu portfeli.

7. Komisija izraugās atbalsttiesīgos partnerus saskaņā ar Finanšu regulas 154. pantu, pienācīgi ņemot vērā:

a) stratēģisko un reģionālo darbības padomju sniegtos ieteikumus;

b) investīciju loga mērķus;

c) atbalsttiesīgā partnera pieredzi un riska pārvaldības spēju;

d) pašu resursu un papildu resursu apmēru, kā arī privātā sektora līdzfinansējumu, ko atbalsttiesīgais partneris ir gatavs mobilizēt investīciju logam, pienācīgi ņemot vērā investīciju apjomu;

e) atbalsttiesīgo partneru zināšanas par nozari vai ģeogrāfisko apgabalu;

f) ieguvumus, ko sniedz sadarbības veicināšana starp atbalsttiesīgiem partneriem.

8. Pamatojoties uz daudzgadu indikatīvajām programmām un EFIA+ stratēģiskās padomes un stratēģiskās padomes, kas aptver Rietumbalkānus, sniegto ieteikumu, Komisija pēc apspriešanās ar reģionālajām darbības padomēm un pēc tam, kad tā informējusi Eiropas Parlamentu un Padomi, nosaka investīciju logus reģioniem vai konkrētām partnervalstīm, vai abiem minētajiem, konkrētām nozarēm, konkrētiem projektiem vai konkrētām galīgo saņēmēju kategorijām, vai abiem minētajiem, kurus jāfinansē saskaņā ar Instrumentu un uz kuriem līdz noteiktai summai attiecas Ārējās darbības garantija. Komisija informē Eiropas Parlamentu un Padomi par to, kā investīciju logi atbilst šim pantam, un par detalizēti izklāstītām to finansēšanas prioritātēm. Visus finansiālā atbalsta pieprasījumus saistībā ar investīciju logiem iesniedz Komisijai.

Investīciju logu izvēli pienācīgi pamato ar tirgus nepilnību vai neoptimālu investīciju situāciju analīzi un novērtējumu par to saskaņotību ar šīs regulas un attiecīgā gadījumā *IPA III* regulas prioritātēm. Minēto analīzi veic Komisija sadarbībā ar iespējamiem atbalsttiesīgiem partneriem un ieinteresētajām personām.

Atbalsttiesīgi partneri var nodrošināt 3. punktā minētos instrumentus saskaņā ar investīciju logu vai individuālu projektu, kuru pārvalda atbalsttiesīgs partneris. Minētos instrumentus var nodrošināt par labu partnervalstīm, tostarp valstīm, kuras skar nestabilitāte vai konflikts, vai valstīm, kas saskaras ar rekonstrukcijas un pēckonfliktu atjaunošanas problēmām, minēto partnervalstu institūciju labā, tostarp to valsts bankām un privātām vietējām bankām un finanšu iestādēm, kā arī minēto partnervalstu privātā sektora juridisko personu, tostarp MVU, labā. Minētos instrumentus neizmanto uzņēmumi, kurus kontrolē militārais vai valsts drošības sektors, izņemot pienācīgi pamatotos gadījumos.

9. Darbības, kuras atbalsta ar Ārējās darbības garantiju, Komisija novērtē pēc attiecināmības kritērijiem, kas izklāstīti 1., 2. un 3. punktā, pēc iespējas izmantojot esošās Savienības un atbalsttiesīgo partneru rezultātu mērīšanas sistēmas. Komisija izveido 31. pantā un 35. panta 1. un 2. punktā izklāstīto attiecināmības kritēriju kontrolsarakstu un, pamatojoties uz atbalsttiesīgo partneru sniegto informāciju, saskaņā ar šo kontrolsarakstu novērtē un atlasa visus priekšlikumus, kas jāatbalsta ar Ārējās darbības garantiju. Vajadzības gadījumā Komisija atbalsttiesīgajiem partneriem prasa precizēt vai grozīt sniegto informāciju. Komisija katru gadu publicē kontrolsarakstus un tās veiktās novērtēšanas rezultātus par katru investīciju logu sadalījumā pa valstīm un nozarēm.

10. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 44. pantu, lai grozītu V pielikumā noteiktās prioritārās jomas.

36. pants

EIB loma

1. EIB īsteno ekskluzīvu īpašu investīciju logu, kas ietver visaptverošu riska segumu operācijām ar valsts partneriem un nekomerciāliem reģionālajiem partneriem ar indikatīvu minimālo summu 11 000 000 000 EUR apmērā, ko plāno saskaņā ar šīs sadaļas I un III nodaļā noteiktajām procedūrām.

EIB ir ekskluzivitāte attiecībā uz operācijām ar valsts partneriem un nekomerciāliem reģionālajiem partneriem ekskluzīvā īpašā investīciju loga ietvaros. Ekskluzīvā īpašā investīciju loga ietvaros pašu resursu ieguldījumu saprot kā atlikušā riska uzņemšanos un ar ES garantiju sedz 65 % no kopējās summas, kas izmaksāta un garantēta EIB finansēšanas operācijās, atskaitot atmaksātās summas un pieskaitot visas saistītās summas.

Atkāpjoties no otrās daļas, ja EIB nevar veikt vai nolemj neveikt operācijas ekskluzīvā īpašā investīciju loga ietvaros, šo operāciju īstenošana ir atvērta citiem atbalsttiesīgiem partneriem saskaņā ar nosacījumiem, ko paredz attiecīgajos Ārējās darbības garantijas nolīgumos, kuros ņem vērā nosacījumus, kas EIB piedāvāti tā paša veida operācijām, un tā atbalsttiesīgā partnera konkrētās vajadzības, apstākļus un būtību, kurš šīs operācijas īsteno.

2. EIB ir tiesīga īstenot operācijas ar reģionālajiem partneriem, kurus neaptver 1. punktā minētais ekskluzīvais īpašais investīciju logs, un operācijas ar privāto sektoru. Procedūru, kas noteikta 35. pantā, izmanto, lai attiecīgā gadījumā EIB uzticētu divus papildu īpašos investīciju logus, kas ietver:

a) neekskluzīvu visaptverošu riska segumu operācijām ar komerciāliem reģionālajiem partneriem; un

b) neekskluzīvas operācijas ārvalstu tiešo ieguldījumu, tirdzniecības un partnervalstu ekonomikas internacionalizācijas veicināšanai, ar kurām nodrošina politiskā riska segumu privātā sektora operācijām.

3. Indikatīvā summa 1. un 2 punktā minētajiem īpašajiem investīciju logiem ir 26 725 000 000 EUR.

Šā panta 1. un 2. punktā minēto īpašo investīciju logu īstenošanā EIB ievēro šo regulu, tostarp tās vispārējos mērķus un EFIA+ un attiecīgā gadījumā *IPA III* regulas mērķus, kā arī attiecīgos plānošanas dokumentus un ziņošanas pienākumus.

4. Saskaņā ar Finanšu regulas 209. panta 2. punkta f) apakšpunkta noteikumiem, ņemot vērā 1. punktā minētā ekskluzīvā īpašā investīciju loga būtību un politikas mērķi, attiecīgajā Ārējās darbības garantijas nolīgumā var paredzēt, ka Savienība nesaņem atlīdzību par minētā investīciju loga ietvaros veiktajām operācijām.

5. Šā panta nolūkā reģionālās operācijas uzskata par komerciālām, ja vien EIB nav pienācīgi pamatojusi citādi un Komisija to nav apstiprinājusi.

Operācijas, ko veic 2. punkta b) apakšpunktā minētā īpašā investīciju loga ietvaros, ir saskaņotas ar operācijām, kuras veic dalībvalstu eksporta kredīta aģentūras.

6. Uz EIB attiecas attiecīgi 33. un 34. pantā noteikto padomju atzinums.

Attiecībā uz EIB operācijām, ko veic šajā pantā minēto investīciju logu ietvaros, 35. panta 9. punktā paredzēto attiecināmības novērtēšanu veic saskaņā ar LESD pievienotā 5. protokola par Eiropas Investīciju bankas statūtiem 19. pantā paredzēto procedūru. EIB savlaicīgi sniedz visu informāciju, ko Komisija minētajā nolūkā pieprasa. Uz EIB finansēšanas operācijām, ko veic minēto investīciju logu ietvaros, ES garantija neattiecas, ja Komisija saskaņā ar LESD pievienotā Protokola Nr. 5 par Eiropas Investīciju bankas statūtiem 19. pantā paredzēto procedūru sniedz nelabvēlīgu atzinumu. Visus turpmākos noteikumus, ko piemēro Eiropas Investīciju bankai, nosaka attiecīgajos Ārējās darbības garantijas nolīgumos.

7. EIB ir tiesīga īstenot aktivitātes saskaņā ar citiem investīciju logiem, kas izveidoti saskaņā ar 35. panta 8. punktu.

8. Ievērojot šo regulu, tostarp tās mērķus un principus, attiecīgos plānošanas dokumentus un attiecīgā gadījumā *IPA III* regulu, Komisija un EIB slēdz īpašus Ārējās darbības garantijas nolīgumus par 1. un 2. punktā minētajiem īpašajiem investīciju logiem.

37. pants

Citu līdzekļu devēju iemaksas Ārējās darbības garantijā

1. Ārējās darbības garantijā iemaksas var veikt dalībvalstis, trešās valstis un citas trešās personas.

Atkāpjoties no Finanšu regulas 218. panta 2. punkta otrās daļas, Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu līgumslēdzējas puses var nodrošināt iemaksas vai nu garantiju vai skaidras naudas veidā.

Trešās valstis, kas nav Līguma par Eiropas Ekonomikas zonas līgumslēdzējas puses, un citas trešās personas nodrošina iemaksas skaidras naudas veidā un saskaņā ar EFIA+ stratēģiskās padomes atzinumu un Komisijas apstiprinājumu.

Dalībvalstis var pieprasīt, lai to veiktās iemaksas tiktu piešķirtas darbību uzsākšanai konkrētos reģionos, valstīs, nozarēs vai esošajos investīciju logos. Komisija nekavējoties informē Eiropas Parlamentu un Padomi par apstiprinātajām iemaksām.

2. Iemaksas garantijas veidā nepārsniedz 50 % no šīs regulas 31. panta 4. punktā minētās summas.

Dalībvalstu un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu līgumslēdzēju pušu iemaksas garantijas veidā var pieprasīt garantijas izmantošanas maksājumiem tikai pēc tam, kad garantijas izmantošanas maksājumiem ir izmantots finansējums no Savienības vispārējā budžeta, kas palielināts ar citām skaidras naudas iemaksām.

Jebkuru iemaksu var izmantot, lai segtu garantijas pieprasījumus neatkarīgi no piešķiršanas.

Iemaksu nolīgumu noslēdz Komisija Savienības vārdā un iemaksu veicējs, un tajā jo īpaši iekļauj noteikumus attiecībā uz maksājuma nosacījumiem.

38. pants

Ārējās darbības garantijas nolīgumu īstenošana

1. Komisija Savienības vārdā noslēdz Ārējās darbības garantijas nolīgumus ar atbalsttiesīgajiem partneriem, kuri izraudzīti saskaņā ar 35. pantu. Minētos nolīgumus var slēgt ar divu vai vairāku atbalsttiesīgo partneru konsorciju. Saskaņā ar Finanšu regulas 219. panta 1. punktu budžeta garantijas ir neatsaucamas, beznosacījumu un tiek nodrošinātas pēc pieprasījuma attiecībā uz Ārējās darbības garantijas segto operāciju veidiem. Komisija, noslēdzot Ārējās darbības garantijas nolīgumus, pienācīgi ņem vērā padomju un tehniskās grupas riska novērtēšanai ieteikumus un norādījumus.

2. Starp Komisiju un izraudzīto atbalsttiesīgo partneri vai atbalsttiesīgajiem partneriem par katru investīciju logu noslēdz vienu vai vairākus Ārējās darbības garantijas nolīgumus. Turklāt, lai apmierinātu konkrētas vajadzības, Ārējās darbības garantiju var piešķirt atsevišķām finansēšanas vai investīciju operācijām.

Eiropas Parlamentam un Padomei ziņo par visu Ārējās darbības garantijas nolīgumu parakstīšanu. Pēc to pieprasījuma minētos nolīgumus dara pieejamus Eiropas Parlamentam un Padomei, ievērojot konfidenciālas informācijas un sensitīvas komercinformācijas aizsardzību.

3. Ārējās darbības garantijas nolīgumos jo īpaši iekļauj:

a) sīki izstrādātus noteikumus par segumu, prasībām, attiecināmību, atbalsttiesīgiem partneriem un procedūrām;

b) sīki izstrādātus noteikumus par Ārējās darbības garantijas nodrošināšanu, tostarp tās noteikumus par segumu un tās noteikto portfeļu un konkrētu instrumentu veidu projektu segumu, kā arī projektu un projekta portfeļu riska analīzi, tostarp nozares, reģionālā un valsts līmenī;

c) atsauci uz Instrumenta mērķiem un nolūku, vajadzību novērtējumu un norādi par gaidāmajiem rezultātiem, ņemot vērā korporatīvās sociālās atbildības un atbildīgas darījumdarbības veicināšanu, tostarp, jo īpaši ievērojot 35. panta 2. punkta f) apakšpunktā minētās starptautiski saskaņotās pamatnostādnes, principus un konvencijas attiecībā uz investīcijām;

d) Ārējās darbības garantijas atlīdzību, kas atspoguļo riska līmeni, un iespēju atlīdzību daļēji subsidēt, lai sniegtu izdevīgākus noteikumus pienācīgi pamatotos gadījumos; un jo īpaši valstis, ko skar nestabilitāte vai konflikts, vismazāk attīstītās valstis un lielu parādu apgrūtinātas nabadzīgās valstis;

e) prasības par Ārējās darbības garantijas izmantošanu, tostarp maksāšanas nosacījumus, piemēram, konkrētus laika grafikus, procentus par maksājumu summām, izdevumus un piedziņas izmaksas, kā arī iespējamos nepieciešamos likviditātes mehānismus;

f) prasījumu procedūras, tostarp, bet ne tikai, izraisītājnotikumus un nogaidīšanas periodus un procedūras attiecībā uz prasījumu piedziņu;

g) uzraudzības, ziņošanas, pārredzamības un izvērtēšanas pienākumus;

h) skaidras un pieejamas sūdzību procedūras trešām personām, ko varētu ietekmēt Ārējās darbības garantijas atbalstītu projektu īstenošana.

4. Atbalsttiesīgais partneris apstiprina finansēšanas un investīciju operācijas saskaņā ar saviem noteikumiem un procedūrām un atbilstīgi Ārējās darbības garantijas nolīguma noteikumiem.

5. Ar Ārējās darbības garantiju var segt:

a) attiecībā uz parādu instrumentiem – pamatsummu un visus procentus, kā arī summas, kas maksājamas izraudzītajam atbalsttiesīgajam partnerim, bet nav saņemtas saskaņā ar finansēšanas operāciju noteikumiem pēc tam, kad ir noticis saistību neizpildes gadījums;

b) attiecībā uz pamatkapitāla ieguldījumiem – investētās summas un ar tām saistītās finansēšanas izmaksas;

c) attiecībā uz citām finansēšanas un investīciju operācijām, kas minētas 35. panta 2. punktā, – izmantotās summas un ar tām saistītās finansēšanas izmaksas;

d) visus attiecīgos izdevumus un piedziņas izmaksas attiecībā uz saistību neizpildes gadījumu, ja vien tās nav atskaitītas no piedziņas ieņēmumiem.

6. Lai Komisija varētu veikt uzskaiti un ziņot par riskiem, uz kuriem attiecas Ārējās darbības garantija, un saskaņā ar Finanšu regulas 209. panta 4. punktu atbalsttiesīgie partneri, ar kuriem ir noslēgts Ārējās darbības garantijas nolīgums, katru gadu sniedz Komisijai un Revīzijas palātai finanšu pārskatus par šīs regulas piemērošanas jomā ietilpstošām finansēšanas un investīciju operācijām, kuras pārbaudījis neatkarīgs ārējais revidents, cita starpā ietverot informāciju par:

a) atbalsttiesīgo partneru finansēšanas un investīciju operāciju riska novērtējumu, tostarp informāciju par Savienības saistībām, kas aprēķinātas, ievērojot Finanšu regulas 80. pantā minētos grāmatvedības noteikumus un Starptautiskos publiskā sektora grāmatvedības standartus;

b) neizpildītās finanšu saistības, kas Savienībai rodas no EFIA+ operācijām, kuras tika nodrošinātas atbalsttiesīgajiem partneriem, un no to finansēšanas un investīciju operācijām, sadalījumā pa atsevišķām operācijām.

7. Atbalsttiesīgie partneri pēc pieprasījuma sniedz Komisijai visu papildu informāciju, kas nepieciešama, lai Komisija izpildītu no šīs regulas izrietošās saistības, jo īpaši attiecībā uz 35. pantā izklāstītajiem atlases kritērijiem, tostarp cilvēktiesību un sociālo, darba un vides standartu ievērošanu.

8. Komisija EFIA+ stratēģiskajai padomei, reģionālajām operatīvās darbības padomēm, Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz gada pārskatu par finanšu instrumentiem, budžeta garantijām, tostarp par tām, ko īstenojusi EIB, un par finansiālo palīdzību saskaņā ar Finanšu regulas 41. panta 4. un 5. punktu un 241. un 250. pantu. Minētajā nolūkā atbalsttiesīgie partneri katru gadu sniedz nepieciešamo informāciju, lai Komisija varētu izpildīt minētos ziņošanas pienākumus.

39. pants

Sūdzību un tiesiskās aizsardzības mehānisms un Savienības finanšu interešu aizsardzība

1. Ņemot vērā to, ka partnervalstīs trešām personām, tostarp kopienām un indivīdiem, kurus skar EFIA+ garantijas un Ārējās darbības garantijas atbalstītie projekti, var rasties sūdzības, Komisija un Savienības delegācijas savās tīmekļa vietnēs publicē tiešas atsauces uz sūdzību iesniegšanas mehānismiem, kas ir noteikti attiecīgajiem partneriem, kuri ir noslēguši nolīgumus ar Komisiju. Komisija arī nodrošina iespēju tieši saņemt sūdzības, kas saistītas ar sūdzību izskatīšanu, ko veic atbalsttiesīgi partneri. Minēto informāciju Komisija ņem vērā saistībā ar turpmāku sadarbību ar minētajiem partneriem.

2. Personas un tiesību subjekti, kas īsteno finanšu instrumentus un budžeta garantijas, ievēro piemērojamos Savienības tiesību aktus un principus un saskaņotos starptautiskos un Savienības standartus, kā noteikts Finanšu regulas 155. panta 2. un 3. punktā. Komisija novērtē, vai minēto personu un tiesību subjektu sistēmas, noteikumi un procedūras nodrošina Savienības finanšu interešu aizsardzību līdzvērtīgi tam, kā paredzēts, Komisijai izpildot Savienības budžetu, pienācīgi ievērojot proporcionalitātes principu un ņemot vērā attiecīgās darbības būtību un nosacījumus, ar kādiem šī darbība tiek īstenota.

40. pants

Kapitāla līdzdalība attīstības finanšu iestādēs

Šīs regulas 6. panta 2. punkta a) apakšpunktā minēto finansējumu ģeogrāfiskajām programmām var izmantot, lai veiktu iemaksas Eiropas un citu attīstības finansēšanas iestāžu kapitāla dotācijās.

V NODAĻA

Uzraudzība, ziņošana un izvērtēšana

41. pants

Uzraudzība un ziņošana

1. Rādītāji, ko izmanto, lai ziņotu par Instrumenta progresu virzībā uz 3. panta 2. punktā noteikto konkrēto mērķu sasniegšanu, ir izklāstīti VI pielikumā. Minētos rādītājus saskaņā ar IAM rādītājiem kopā ar datiem, kas iegūti no izvērtējumiem un citiem pieejamiem ziņojumiem par rezultātiem, izmanto par pamatu tam, lai novērtētu, cik lielā mērā ir sasniegti minētie konkrētie mērķi.

2. Komisija pastāvīgi uzrauga savas darbības un vismaz reizi gadā pārskata progresu, kas panākts virzībā uz šajā regulā noteikto mērķu, kā arī gaidāmo rezultātu sasniegšanu, aptverot izlaidi un iznākumus.

Progresu attiecībā uz gaidāmajiem rezultātiem uzrauga pārredzami un savlaicīgi, pamatojoties uz attiecīgiem un izmērāmiem kvalitatīviem un kvantitatīviem datiem, tostarp, bet ne tikai, uz datiem, kuri izklāstīti VI pielikumā. Rādītājus pēc iespējas iedala pēc dzimuma, vecuma un citiem attiecīgajiem faktoriem.

3. Kopīgas rezultātu sistēmas, kas ir iekļautas un saskaņotas kopīgajos plānošanas dokumentos, kuri atbilst 14. panta 4. punktā izklāstītajiem kritērijiem, kur iespējams, nodrošina pamatu Savienības un tās dalībvalstu veiktajai kopīgajai uzraudzībai pār to kolektīvā atbalsta sniegšanu partnervalstij.

Darbības rezultātu ziņošanas sistēma nodrošina, ka programmas īstenošanas un Instrumenta rezultātu uzraudzībai vajadzīgie dati tiek savākti efektīvi, lietderīgi un laikus. Šim nolūkam Savienības līdzekļu saņēmējiem uzliek samērīgas ziņošanas prasības.

4. Komisija izvērtē Instrumenta īstenošanā panākto progresu. Sākot ar 2022. gadu Komisija laikus, katru gadu līdz 30. novembrim iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei gada pārskatu par progresu virzībā uz Instrumenta mērķu sasniegšanu, izmantojot rādītājus, tostarp, bet ne tikai, tos, kuri izklāstīti VI pielikumā, informējot par notiekošajām aktivitātēm, gūtajiem rezultātiem un regulas efektivitāti. Minēto pārskatu iesniedz arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai.

5. Gada pārskatā iekļauj:

a) informāciju saistībā ar iepriekšējo gadu par finansētajiem pasākumiem;

b) uzraudzības un izvērtēšanas rezultātus;

c) informāciju par attiecīgo partneru iesaisti un sadarbības līmeni – sadalījumā pa tiesību subjektu veidiem, kā minēts Finanšu regulas 62. pantā attiecībā uz tiešo un netiešo pārvaldību;

d) informāciju par budžeta saistībām, tostarp līgumu summām, un maksājumu apropriācijām – sadalījumā pa valstīm, reģioniem un sadarbības jomām;

e) kvalitatīvu un kvantitatīvu informāciju, tostarp par pasākumiem, kas veikti, ievērojot 9. pantu, par to, kā tiek izmantota rezerve jaunām problēmām un prioritātēm, kas minēta 17. pantā, un kā tiek lietoti līdzekļi, kas paredzēti 20. pantā minētajai stimulos balstītajai pieejai, ar kuru reaģē uz sniegumu svarīgākajās jomās.

Gada pārskatā novērtē Savienības finansējuma rezultātus, pēc iespējas plašākā mērā izmantojot konkrētus un izmērāmus rādītājus, lai atspoguļotu progresu virzībā uz Instrumenta mērķrādītāju un mērķu sasniegšanu, kā arī progresu, kas panākts attiecībā uz 8. panta 8. punktā minēto jautājumu iekļaušanu. Pārskatā arī norāda sadalījumu pa Savienības finansējuma veidiem, kā izklāstīts 27. pantā. Attīstības sadarbības gadījumā, ja tas iespējams un nepieciešams, pārskatā novērtē arī to, kā tiek ievēroti efektīvas attīstības principi, tostarp attiecībā uz inovatīviem finanšu instrumentiem.

6. Gada pārskatā, ko sagatavo 2021. gadā, iekļauj konsolidētu informāciju, kura iegūta no gada pārskatiem laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam attiecībā uz visu finansējumu, kas izriet no regulām, kas minētas šīs regulas 50. panta 2. punktā, tostarp attiecībā uz ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem un iemaksām trasta fondos, attiecībā uz garantijām un izdevumu sadalījumu pa valstīm, Savienības finansējuma veidiem, kā izklāstīts šīs regulas 27. pantā, subjektu veidiem, kā norādīts Finanšu regulas 62. pantā, attiecībā uz tiešo un netiešo pārvaldību, saistībām un maksājumiem. Minētais gada pārskats atspoguļo galvenās gūtās atziņas un turpmākos pasākumus pēc iepriekšējos gados veikto ārējo izvērtējumu ieteikumiem.

7. Komisija kā daļu no gada pārskata iesniedz sīki izstrādātu ziņojumu par finansēšanas un investīciju operācijām, uz kurām attiecas Ārējās darbības garantija, un par EFIA+ darbību, pārvaldību un faktisko ieguldījumu tā mērķu sasniegšanā. Tajā iekļauj šādus elementus:

a) novērtējumu par rezultātiem, kas palīdz sasniegt Instrumenta un attiecīgā gadījumā citu finansēšanas instrumentu nolūku un mērķus, kā noteikts 31. panta 7. punktā;

b) uz 31. panta 2. punktā un 35. panta 2. punktā paredzētajiem rādītājiem balstītu novērtējumu par papildināmību un pievienoto vērtību, privātā sektora, tostarp MVU, resursu mobilizāciju, atbalstīto privātā sektora subjektu veidiem, aplēsto un faktisko izlaidi un finansēšanas un investīciju operāciju, uz kurām attiecas EFIA+ garantija, rezultātiem un ietekmi apkopotā veidā, tostarp novērtējumu par ietekmi uz pienācīgas kvalitātes darbvietu radīšanu, nabadzības izskaušanu un to, kā tiek risināti konkrētie ar neatbilstīgas migrācijas sociālekonomiskajiem pamatcēloņiem un ar piespiedu pārvietošanas pamatcēloņiem saistītie jautājumi; novērtējumā iekļauj analīzi par riska pasākumiem un to ietekmi uz partneru finansiālo un ekonomisko stabilitāti, kā arī atbalstītajās operācijās ietvertā dzimumaspekta analīzi, pamatojoties uz pierādījumiem un datiem sadalījumā pa dzimumiem, valstīm un nozarēm, ja tas iespējams;

c) novērtējumu par to, kā operācijas, ko ar Ārējās darbības garantiju atbalsta saskaņā ar EFIA+, atbilst starptautiski apstiprinātajiem efektīvas attīstības principiem;

d) novērtējumu par to, kādu sviras efektu rada atbalstītās operācijas;

e) novērtējumu par sinerģiju un papildināmību starp operācijām, uz kurām attiecas Ārējās darbības garantija saskaņā ar EFIA+, tostarp 36. pantā minētajām operācijām un citiem Ārējo investīciju plāna pīlāriem, novērtējumā balstoties uz attiecīgajiem pieejamajiem ziņojumiem, īpašu uzmanību veltot progresam, kas panākts attiecībā uz labu pārvaldību, tostarp cīņā pret korupciju un nelikumīgām finanšu plūsmām, cilvēktiesību un tiesiskuma ievērošanā un politikas jomās, kurās ievērots dzimumu līdztiesības princips, kā arī uzņēmējdarbības, vietējās uzņēmējdarbības vides un vietējo finanšu tirgu veicināšanā;

f) garantiju atlīdzības un Finanšu regulas 155. panta 2. un 3. punkta īstenošanas novērtējumu.

8. Ikgadēju aplēsi par kopējiem izdevumiem attiecībā uz rīcību klimata politikas jomā, pārtuksnešošanos un bioloģisko daudzveidību veic, pamatojoties uz pieņemtajiem indikatīvās plānošanas dokumentiem. Saskaņā ar Instrumentu piešķirtajam finansējumam piemēro ikgadēju, uz ESAO metodiku, proti, "vides marķieri" un "Rio marķieri" balstītu izsekošanas sistēmu, neizslēdzot precīzāku metodiku izmantošanu, ja tās ir pieejamas, kura ir integrēta esošajā Savienības programmu darbības rezultātu pārvaldības metodikā, lai skaitliski izteiktu izdevumus, kas saistīti ar vides pārvaldību un aizsardzību, rīcību klimata politikas jomā, pārtuksnešošanos un bioloģisko daudzveidību, 23. pantā minēto rīcības plānu un pasākumu līmenī, un tos reģistrētu izvērtējumos un gada pārskatā.

Komisija dara pieejamu informāciju par attīstības sadarbību saskaņā ar tādiem atzītiem starptautiskiem standartiem kā SDO un ESAO standarti un izmantojot kopīgu standartu sistēmu, kas izstrādāta Starptautiskās palīdzības pārredzamības iniciatīvas ietvaros.

9. Lai nodrošinātu efektīvu novērtēšanu Instrumenta virzībai uz tā mērķu sasniegšanu, Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 44. pantu, lai grozītu VI pielikumu nolūkā pārskatīt vai papildināt rādītājus, ja tas tiek uzskatīts par vajadzīgu, un papildināt šo regulu ar noteikumiem par uzraudzības un izvērtēšanas sistēmas izveidi.

42. pants

Izvērtēšana

1. Komisija izvērtē savu darbību ietekmi un efektivitāti katrā intervences jomā un plānošanas efektivitāti, attiecīgā gadījumā izmantojot neatkarīgus ārējus izvērtējumus. Komisija pienācīgi ņem vērā Eiropas Parlamenta vai Padomes priekšlikumus par neatkarīgiem ārējiem izvērtējumiem. Attiecīgā gadījumā izvērtējumos izmanto ESAO Attīstības palīdzības komitejas labas prakses principus, lai pārliecinātos, vai ir sasniegti konkrētie mērķi, un formulētu ieteikumus turpmāko darbību uzlabošanas nolūkā.

Komisija paziņo Eiropas Parlamentam, Padomei un dalībvalstīm izvērtējumu konstatējumus un secinājumus, kas papildināti ar tās apsvērumiem un turpmākiem pasākumiem. Pēc dalībvalstu lūguma izvērtējumus var apspriest, ievērojot 45. panta 7. punktu. Rezultātus izmanto programmu un darbību izstrādē un resursu piešķiršanā. Minētos izvērtējumus un turpmākos pasākumus dara publiski pieejamus.

Saskaņā ar Instrumentu sniegtā Savienības finansējuma izvērtēšanas procesā Komisija pienācīgā apjomā iesaista visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp saņēmējus, pilsoniskās sabiedrības dalībniekus un vietējās iestādes, un attiecīgā gadījumā tā var mēģināt veikt kopīgus izvērtējumus ar dalībvalstīm un citiem partneriem, cieši iesaistot partnervalstis.

2. Komisija iesniedz Instrumenta vidusposma izvērtējumu līdz 2024. gada 31. decembrim. Izvērtējumā aptver laikposmu no 2021. gada 1. janvāra līdz dienai, kad izvērtēšana sākta. Vidusposma izvērtējumam vajadzības gadījumā pievieno tiesību aktu priekšlikumus, ar kuriem veic vajadzīgos grozījumus šajā regulā.

3. Komisija veic Instrumenta galīgo izvērtējumu nākamā finanšu perioda vidusposma pārskata ietvaros. Minētajā izvērtējumā analizē un novērtē Savienības ieguldījumu Instrumenta mērķu sasniegšanā, ņemot vērā rādītājus, ar kuriem mēra gūtos rezultātus, un visus konstatējumus un secinājumus par Instrumenta ietekmi.

4. Vidusposma izvērtējumā un galīgajā izvērtējumā novērtē Instrumenta lietderību, efektivitāti, ietekmi, ilgtspēju, pievienoto vērtību, vienkāršošanas iespējas, iekšējo un ārējo saskaņotību, tostarp papildināmību un sinerģijas, kā arī tās mērķu turpmāko nozīmību. Izvērtējumos apzina gūto pieredzi. Izvērtējumos novērtē Ārējās darbības garantijas maksimālo summu, kas noteikta 31. panta 4. punktā, un iekļauj informāciju par pievienoto vērtību, ko sniedz iepriekš atsevišķi pastāvējušo instrumentu iekļaušana vienā racionalizētā instrumentā.

Vidusposma un galīgajos izvērtējumos iekļauj arī konsolidētu informāciju no gada pārskatiem par visu finansējumu, uz ko attiecas šī regula, tostarp ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem un iemaksām trasta fondos, norādot izdevumu sadalījumu pa saņēmējvalstīm, Savienības finansējuma veidiem un dalībvalstu un attiecīgo partneru iesaisti, saistībām un maksājumiem, kā arī pa ģeogrāfiskajām programmām, tematiskajām programmām un ātrās reaģēšanas darbībām, tostarp to līdzekļu izmantošanu, kas mobilizēti no 6. pantā minētās rezerves jaunām problēmām un prioritātēm.

Vidusposma izvērtējumu un galīgo izvērtējumu sagatavo ar konkrētu mērķi uzlabot Savienības finansējumu. Tajos iekļauto informāciju izmanto, pieņemot lēmumus par saskaņā ar Instrumenta īstenoto darbību veidu atjaunošanu, grozīšanu vai apturēšanu.

5. Saskaņā ar Finanšu regulā paredzētajiem konkrētajiem ziņošanas noteikumiem Komisija līdz 2024. gada 31. decembrim un pēc tam ik pēc trim gadiem, pamatojoties uz ārēju izvērtējumu, izvērtē Ārējās darbības garantijas izmantošanu un darbību, jo īpaši tās ieguldījumu vispārējo mērķu sasniegšanā, rezultātu gūšanā un papildināmībā. Komisija iesniedz minēto izvērtējuma ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei. Minētajam izvērtējuma ziņojumam pievieno Revīzijas palātas atzinumu. Izvērtējuma ziņojumu un Revīzijas palātas atzinumu dara publiski pieejamu.

III SADAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

43. pants

Ģeogrāfiskā tvēruma paplašināšana

1. Pienācīgi pamatotos gadījumos un ja īstenojamā darbība ir globāla, pārreģionāla vai reģionāla, Komisija, lai nodrošinātu Savienības finansējuma saskaņotību un efektivitāti vai lai veicinātu reģionālu vai pārreģionālu sadarbību, var nolemt attiecīgajās daudzgadu indikatīvajās programmās vai attiecīgajos rīcības plānos vai pasākumos paplašināt darbību tvērumu, iekļaujot arī zemes un teritorijas, uz kurām, ievērojot 4. pantu, šī regula neattiecas.

2. Komisija var iekļaut konkrētu finanšu piešķīrumu, lai palīdzētu partnervalstīm un reģioniem stiprināt sadarbību ar kaimiņos esošajiem Savienības tālākajiem reģioniem un ar aizjūras zemēm un teritorijām. Minētajā nolūkā – attiecīgos gadījumos un pamatojoties uz savstarpīgumu un proporcionalitāti attiecībā uz finansējuma līmeni saskaņā ar Lēmumu par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi, vai *Interreg* regulu, vai abiem – Instruments var sniegt ieguldījumu darbībās, kuras īsteno partnervalsts vai partnerreģions, vai jebkurš cits tiesību subjekts saskaņā ar šo regulu, zeme, teritorija vai jebkurš cits tiesību subjekts saskaņā ar Lēmumu par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi, vai Savienības tālākais reģions kopīgu darbības programmu ietvaros vai starpreģionālas sadarbības programmās vai pasākumos, kas izveidoti un īstenoti saskaņā ar *Interreg* regulu.

44. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.

2. Pilnvaras pieņemt 4. panta 6. un 7. punktā, 6. panta 5. punktā, 31. panta 4. un 5. punktā, 35. panta 10. punktā un 41. panta 9. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz šīs regulas darbības laiku.

3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 4. panta 6. un 7. punktā, 6. panta 5. punktā, 31. panta 4. un 5. punktā, 35. panta 10. punktā un 41. panta 9. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.

5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.

6. Saskaņā ar 4. panta 6. un 7. punktu, 6. panta 5. punktu, 31. panta 4. un 5. punktu, 35. panta 10. punktu un 41. panta 9. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

45. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē. Komiteja var sanākt dažādos formātos, kas atbild par konkrētajām sadarbības un intervenču jomām, piemēram, par ģeogrāfisko programmu, tematisko programmu un ātrās reaģēšanas jomu.

2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

3. Ja komitejas atzinums ir jāsaņem rakstiskā procedūrā, minēto procedūru izbeidz bez rezultāta, ja atzinuma sniegšanai noteiktajā termiņā tā nolemj komitejas priekšsēdētājs vai ja to lūdz vienkāršs komitejas locekļu vairākums.

4. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 8. pantu saistībā ar tās 5. pantu.

5. Pieņemtais lēmums ir spēkā pieņemtā vai grozītā dokumenta, rīcības programmas vai pasākuma piemērošanas laikā.

6. EIB novērotājs piedalās komitejas darbā, kad tiek izskatīti ar EIB saistīti jautājumi.

7. Dalībvalstis var lūgt izskatīt jebkuru citu jautājumu, kas attiecas uz Instrumenta īstenošanu, jo īpaši saistībā ar daudzgadu plānošanas dokumentiem, tostarp vidusposma vai *ad hoc* pārskatiem un izvērtējumiem.

46. pants

Informācija, komunikācija un redzamība

1. Savienības finansējuma saņēmēji atzīst minēto līdzekļu izcelsmi un nodrošina Savienības finansējuma redzamību, jo īpaši, kad tie komunikācijas materiālos, kas saistīti ar darbībām, kuras tiek atbalstītas saskaņā ar Instrumentu, popularizē vai paziņo darbības un to rezultātus, pamanāmā veidā uzsverot no Savienības saņemto atbalstu, un sniedzot dažādām auditorijām, tostarp plašsaziņas līdzekļiem un sabiedrībai, mērķorientētu informāciju, kas ir konsekventa, efektīva un samērīga.

Šajā sakarībā nolīgumos, kas noslēgti ar Savienības finansējuma saņēmējiem, iekļauj attiecīgus pienākumus.

2. Komisija rīko informācijas un komunikācijas pasākumus saistībā ar Instrumentu, saistībā ar darbībām, ko veic saskaņā ar Instrumentu, un saistībā ar iegūtajiem rezultātiem. Instrumentam piešķirtie finanšu resursi veicina arī korporatīvo komunikāciju un ziņošanu par Savienības politiskajām prioritātēm, ciktāl šīs prioritātes saistītas ar Instrumenta mērķiem.

3. Instruments atbalsta stratēģisko komunikāciju un publisko diplomātiju, tostarp cīņu pret dezinformāciju, nolūkā vēstīt par Savienības vērtībām, kā arī par Savienības darbību pievienoto vērtību un ar tām panāktajiem rezultātiem.

4. Komisija dara publiski pieejamu informāciju par darbībām, kuras finansē saskaņā ar šo Instrumentu, kā minēts Finanšu regulas 38. pantā, tostarp, attiecīgā gadījumā – izmantojot visaptverošu vienotu tīmekļa vietni.

5. Tīmekļa vietnē, kas minēta 4. punktā, ietver arī informāciju par finansēšanas un investīciju operācijām un visu Ārējās darbības garantijas nolīgumu būtiskos elementus, tostarp informāciju par atbalsttiesīgo partneru juridisko identitāti, paredzamajiem attīstības ieguvumiem un sūdzību procedūrām saskaņā ar 38. panta 3. punkta h) apakšpunktu, ņemot vērā konfidenciālas informācijas un sensitīvas komercinformācijas aizsardzību.

6. Saskaņā ar atbalsttiesīgo EFIA+ partneru pārredzamības politiku un Savienības noteikumiem par datu aizsardzību un par piekļuvi dokumentiem un informācijai atbilstīgie EFIA+ partneri savās tīmekļa vietnēs proaktīvi un sistemātiski dara publiski pieejamu informāciju par visām finansēšanas un investīciju operācijām, uz kurām attiecas Ārējās darbības garantija, jo īpaši saistībā ar veidu, kādā minētās operācijas sekmē šajā regulā izklāstīto mērķu un prasību izpildi. Ja iespējams, šādu informāciju iedala projektu līmenī. Šādas informācijas sniegšanā vienmēr tiek ņemta vērā konfidenciālas informācijas un sensitīvas komercinformācijas aizsardzība. Atbalsttiesīgie EFIA+ partneri Savienības atbalstu arī publisko visā informācijā, ko tie publicē par finansēšanas un investīciju operācijām, uz kurām saskaņā ar šo regulu attiecas Ārējās darbības garantija.

47. pants

Atkāpe no redzamības prasībām

Ja drošības problēmu vai politiskas sensitivitātes dēļ var būt vēlams vai nepieciešams dažās valstīs vai apgabalos vai konkrētos laikposmos ierobežot komunikācijas un redzamības aktivitātes, tad mērķauditoriju un redzamības rīkus, produktus un kanālus, kas izmantojami kādas konkrētas darbības popularizēšanā, nosaka katrā gadījumā atsevišķi, apspriežoties un vienojoties ar Savienību. Gadījumos, kad, reaģējot uz pēkšņu krīzi, ir nepieciešama ātra intervence, nav nepieciešams nekavējoties izstrādāt pilnīgu komunikācijas un redzamības plānu. Tomēr šādās situācijās Savienības atbalstu tik un tā pienācīgi norāda jau no paša sākuma.

48. pants

Eiropas Ārējās darbības dienesta klauzula

Šo regulu piemēro saskaņā ar Lēmumu 2010/427/ES, jo īpaši tā 9. pantu.

49. pants

Grozījumi Lēmumā Nr. 466/2014/ES

Lēmumu Nr. 466/2014/ES groza šādi:

1) lēmuma 1. panta 5. punktu aizstāj ar šādu:

"5. Ar ES garantiju sedz EIB finansēšanas darījumus, kas parakstīti laikposmā no 2014. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 31. decembrim.";

2) lēmuma 20. panta otro daļu aizstāj ar šādu:

"Līdz 2022. gada 31. decembrim Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz ziņojumu par šā lēmuma piemērošanu.";

3) lēmuma I pielikuma D punkta pēdējās trīs daļas aizstāj ar šādu tekstu:

"Nepārsniedzot noteikto kopējo maksimālo apjomu, EIB vadības struktūras pēc apspriešanās ar Komisiju var nolemt summas pārdalīt reģionu ietvaros un starp reģioniem.".

50. pants

Atcelšana un pārejas noteikumi

1. Neskarot šīs regulas 31. panta 8. punktu, Regulu (EK, Euratom) Nr. 480/2009 un Regulu (ES) 2017/1601 atceļ no 2021. gada 1.augusta, un Lēmumu Nr. 466/2014/ES atceļ no 2022. gada 1. janvāra. Ar Instrumentam paredzēto finansējumu nodrošina arī budžeta garantijas, kas atļautas ar Regulu (ES) 2017/1601, un garantijas un finansiālo palīdzību, kas atļautas ar pamataktiem un kuru nodrošināšanu reglamentē Regula (EK, Euratom) Nr. 480/2009. Saņēmējiem, kas uzskaitīti *IPA III* regulas attiecīgajā pielikumā, šādu garantiju un finansiālās palīdzības nodrošinājumu finansē no minētās regulas.

2. No Instrumentam paredzētā finansējuma var segt arī izdevumus par tehnisko un administratīvo palīdzību, kas ir vajadzīgi, lai nodrošinātu pāreju starp šo regulu un pasākumiem, kuri pieņemti saskaņā ar Regulām (EK, Euratom) Nr. 480/2009, (ES) Nr. 230/2014, (ES) Nr. 232/2014, (ES) Nr. 233/2014, (ES) Nr. 234/2014, (ES) Nr. 235/2014, Nr. 236/2014, (Euratom) Nr. 237/2014, (ES) 2017/1601 un Lēmumu Nr. 466/2014/ES.

3. No Instrumentam paredzētā finansējuma var segt izdevumus, kas saistīti ar jebkuras turpmākas saistītas regulas sagatavošanu.

4. Lai varētu pārvaldīt darbības, kuras līdz 2027. gada 31. decembrim nebūs pabeigtas, 24. panta 1. punktā paredzēto izdevumu segšanai budžetā vajadzības gadījumā var iekļaut apropriācijas arī pēc 2027. gada.

51. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā dienā, kad to publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2021. gada 1. janvāra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Strasbūrā, 2021. gada 9. jūnijā

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētājs	*priekšsēdētājs*
D.M. SASSOLI	F. ANDRÉ

I PIELIKUMS

KAIMIŅREĢIONA VALSTU UN TERITORIJU SARAKSTS

Alžīrija

Armēnija

Azerbaidžāna

Baltkrievija

Ēģipte

Gruzija

Izraēla

Jordānija

Libāna

Lībija

Moldovas Republika

Maroka

Okupētā palestīniešu teritorija

Sīrija

Tunisija

Ukraina

Savienības atbalstu, kas paredzēts šim reģionam, var izmantot arī, lai sniegtu iespēju Krievijas Federācijai piedalīties pārrobežu sadarbības programmās un citās svarīgās daudzvalstu indikatīvajās programmās, tostarp 13. panta 6. punktā un 21. pantā minētajās programmās.

II PIELIKUMS

ĢEOGRĀFISKO PROGRAMMU SADARBĪBAS JOMAS

Visiem ģeogrāfiskajiem reģioniem

CILVĒKI

1. Laba pārvaldība, demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesības, tostarp dzimumu līdztiesība

a) Stiprināt un veicināt demokrātiju un iekļaujošu demokrātisko procesu, tiesiskumu, cīņu pret korupciju, pārvaldību un uzraudzību, tostarp pārredzamus, iekļaujošus un uzticamus vēlēšanu procesus, kā arī pārredzamas, pārskatatbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos, tajā skaitā likumdošanas struktūras, neatkarīgas tiesu iestādes, stiprināt jēgpilnu politisko līdzdalību un pārstāvību;

b) Stiprināt cilvēktiesību un pamatbrīvību veicināšanu, aizsardzību un īstenošanu atbilstīgi starptautiskajām cilvēktiesībām, tostarp Vispārējai cilvēktiesību deklarācijai; atbalstīt un aizsargāt cilvēktiesību aizstāvjus; atbalstīt un uzraudzīt sūdzību un kompensācijas mehānismus attiecībā uz cilvēktiesību pārkāpumiem un aizskārumiem valstu un vietējā līmenī; sekmēt globālu un reģionālu instrumentu un satvaru īstenošanu, palielināt pilsoniskās sabiedrības spējas to īstenošanā un uzraudzībā;

c) Cīnīties pret visu veidu diskrimināciju un veicināt līdztiesības un nediskriminēšanas principu, jo īpaši dzimumu līdztiesību, sieviešu un meiteņu tiesības un viņu iespēju veicināšanu, bērnu, personu ar invaliditāti, pie minoritātēm piederošu personu, lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un interseksuāļu (LGBTI) tiesības un pirmiedzīvotāju tautu tiesības, kā izklāstīts Apvienoto Nāciju Organizācijas Deklarācijā par pamatiedzīvotāju tautu tiesībām (*UNDRIP*);

d) Atbalstīt un stiprināt plaukstošu pilsonisko sabiedrību un pavērt tai iespējas, kā arī neatkarīgiem, aktīviem un daudzveidīgiem tās uzdevumiem politiskās pārejas procesos, reformu procesos un demokrātiskā pārveidē un sekmēt atklātas un veicinošas iespējas pilsoniskajai sabiedrībai un pilsoņu iesaistei politiskajā dzīvē un rūpīgā lēmumu pieņemšanas procesa analīzē, kā arī vērsties pret demokrātiskās telpas sarukšanu; atbalstīt un veicināt ikviena līdzdalību politiskajos procesos un publiskajā dzīvē;

e) Uzlabot brīvu un neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu plurālismu, neatkarību un profesionalitāti, kā arī vairot medijpratību un cīnīties pret dezinformāciju; stiprināt digitālās tiesības, tostarp tiesības piekļūt informācijai; stiprināt tiesības uz privātumu un datu aizsardzību;

f) Veidot valstu, sabiedrību, kopienu un indivīdu noturību pret politisku, ekonomisku, vides, pārtikas, demogrāfisku un sociālu spiedienu un satricinājumiem, dabas un cilvēka izraisītām katastrofām un veselības krīzēm, tostarp pandēmijām;

g) Stiprināt demokrātisku un iekļaujošu publisko institūciju attīstību starptautiskā, valsts un zemākā līmenī, tostarp vietējo iestāžu attīstību; stiprināt spēju ievērot dzimumu līdztiesības principu budžeta plānošanā; kā arī neatkarīgu, efektīvu, produktīvu un atbildīgu tiesu sistēmu, tiesiskuma veicināšanu, starptautisko justīciju, pārskatatbildību un izmaksu ziņā pieejamu tiesu iestāžu pieejamību ikvienam;

h) Atbalstīt valsts pārvaldes reformu procesus valsts un zemākā līmenī, tostarp, izmantojot uz iedzīvotājiem vērstas e-pārvaldes sistēmas un citus digitālus risinājumus spēcīgu, pārskatatbildīgu un pārredzamu valsts pārvaldes un pakalpojumu nodrošināšanas sistēmu veidošanā, stiprināt tiesisko regulējumu un institucionālo struktūru, valstu statistikas sistēmas un spējas, tostarp attiecībā uz datu dalīšanu pēc ienākumiem, dzimuma, vecuma un citiem faktoriem, labu publisko finanšu pārvaldību, tostarp ārējo revīziju, un sekmēt cīņu pret korupciju, nodokļu apiešanu, nodokļu nemaksāšanu un agresīvu nodokļu plānošanu;

i) Atbalstīt valsts valdību un vietējās pašpārvaldes iestādes un administrācijas vajadzīgās infrastruktūras izveidē, ar kuru visiem var nodrošināt precīzu civilstāvokļa reģistrēšanu (no dzimšanas līdz nāvei) un oficiālu atzīšanu, kā arī vajadzības gadījumā dokumentu dublikātu publicēšanu, ar mērķi nodrošināt, lai visiem iedzīvotājiem būtu oficiāls statuss un lai tie spētu izmantot savas pamattiesības;

j) Veicināt iekļaujošu, līdzsvarotu un integrētu teritoriālo, lauku un pilsētvides politiku un attīstību, stiprinot publiskās institūcijas un struktūras valsts un zemākā līmenī, atbalstot vietējo iestāžu spēju veidošanu un izmantojot viņu zināšanas, lai veicinātu teritoriālu pieeju vietējai attīstībai, tostarp efektīvus decentralizācijas, fiskālās decentralizācijas un valsts pārstrukturēšanas procesus;

k) Palielināt publisko institūciju un valstij piederošo uzņēmumu pārredzamību un pārskatatbildību valsts un zemākā līmenī un visiem uzlabot piekļuvi informācijai par sabiedrības dzīves jautājumiem, stiprināt publisko iepirkumu, tostarp veicināt vides, sociālās un ekonomiskās ilgtspējas kritēriju un mērķrādītāju izstrādi, un publisko finanšu pārvaldību reģionālā, valsts un vietējā līmenī, atbalstīt e-pārvaldes sistēmu izstrādi un izvēršanu un stiprināt pakalpojumu sniegšanu;

l) Atbalstīt ilgtspējīgu, pārskatatbildīgu, uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītu un pārredzamu dabas resursu sektoru pārvaldību un ar tiem saistītos ieņēmumus, kā arī reformas, lai nodrošinātu godīgu, taisnīgu, efektīvu un ilgtspējīgu nodokļu politiku.

2. Nabadzības izskaušana, cīņa pret nevienlīdzību un diskrimināciju un cilvēces attīstības veicināšana

a) Izskaust nabadzību visās tās dimensijās, tostarp ar sabiedriskajiem pakalpojumiem veselības, uztura, izglītības un sociālās aizsardzības jomā, cīnīties pret diskrimināciju un nevienlīdzību, kā arī nevienu neatstāt novārtā;

b) Atbalstīt ilgtspējīgu lauksaimniecību, mežsaimniecību un zivsaimniecību, lai palielinātu pārtikas nodrošinājumu, radītu ekonomiskas iespējas un darbvietas;

c) Pastiprināt centienus pieņemt politiku un piemērotas investīcijas, ar ko veicina, aizsargā un īsteno sieviešu un meiteņu, jauniešu un bērnu, un personu ar invaliditāti tiesības, atvieglo viņu iesaistīšanos un jēgpilnu līdzdalību sociālajā, pilsoniskajā un ekonomiskajā dzīvē un nodrošina viņu pilnvērtīgu ieguldījumu iekļaujošā izaugsmē un ilgtspējīgā attīstībā;

d) Veicināt sieviešu un meiteņu tiesību ievērošanu, aizsardzību un īstenošanu un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu viņām, ieskaitot ekonomiskās, darba un sociālās tiesības, zemes tiesības, kā arī 8. panta 4. punktā minētās tiesības, izskaust visu veidu seksuālu un ar dzimumu saistītu vardarbību, tostarp tādu kaitējošu praksi kā agrīnas, piespiedu un bērnu laulības un sieviešu ģenitāliju kropļošana;

e) Pievērsties jautājumam, kā globālā demogrāfiskā dinamika un demogrāfiskās izmaiņas ir saistītas ar ilgtspējīgu attīstību visās attiecīgajās dimensijās, tostarp dzimumu līdztiesības, veselības, sociālās aizsardzības, sociālās kohēzijas, izglītības un nodarbinātības jomā;

f) Pievērst īpašu uzmanību personām, kas atrodas nelabvēlīgā situācijā, kas ir neaizsargātas un marginalizētas, tostarp bērniem un jauniešiem, vecākiem cilvēkiem, personām ar invaliditāti, LGBTI personām un personām, kas pieder pie minoritātēm, un pirmiedzīvotāju tautām, bēgļiem, iekšzemē pārvietotām personām, personām, kuras skar bruņoti konflikti, un bezvalstniekiem;

g) Veicināt integrētu pieeju kopienu atbalstam, jo īpaši vismarginalizētāko, neaizsargātāko, visnabadzīgāko un visgrūtāk sasniedzamo personu atbalstam, tostarp, uzlabojot vispārēju piekļuvi pamatvajadzībām un pamatpakalpojumiem, tostarp veselības, izglītības un sociālās aizsardzības jomās;

h) Atbalstīt drošu un stimulējošu vidi bērniem, kas ir būtisks elements, lai veicinātu veselīgu jauno paaudzi, kas spēj pilnībā realizēt savu potenciālu. Tas nozīmē arī veicināt pāreju no institucionālas bērnu aprūpes uz kopienā balstītu aprūpi. Tas nozīmē arī sniegt bērniem, īpaši vismarginalizētākajiem, labāko dzīves iesākumu, ieguldot pirmsskolas vecuma bērnu attīstībā un nodrošinot, lai bērniem, kurus skar nabadzība vai nevienlīdzība, būtu pieejami tādi pamatpakalpojumi kā veselība, uzturs, izglītība un sociālā aizsardzība;

i) Atbalstīt vispārēju piekļuvi pietiekamai, izmaksu ziņā pieejamai, nekaitīgai un uzturvielām bagātai pārtikai un veselīgam uzturam, jo īpaši personām visneaizsargātākajās situācijās, cita starpā bērniem vecumā līdz pieciem gadiem, gan meitenēm, gan zēniem pusaudžu vecumā un sievietēm, īpaši grūtniecības un zīdīšanas laikā, kā arī stiprināt noturību pārtikas un uztura ziņā un aprūpes nepārtrauktību, jo īpaši valstīs, kuras saskaras ar ilgstošām vai atkārtotām krīzēm; novērst aizkavētu augšanu, nīkuļošanu un citas nepilnvērtīga uztura formas; veicināt daudznozaru pieejas lauksaimniecībai, kurās ņemti vērā ar uzturu saistīti aspekti;

j) Atbalstīt vispārēju piekļuvi drošai un pietiekamai dzeramā ūdens sanitārijai, higiēnai, kā arī ilgtspējīgai un integrētai ūdens resursu apsaimniekošanai, jo īpaši vietējā līmenī;

k) Panākt vispārēju veselības apdrošināšanu, visiem indivīdiem un kopienām nodrošinot taisnīgu piekļuvi kvalitatīviem un izmaksu ziņā pieejamiem veselības pakalpojumiem, tostarp seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem saistībā ar Pekinas Rīcības platformas un Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību rīcības programmas īstenošanu un to pārskatīšanas konferenču iznākumiem, atbalstot tādu iekļaujošu, spēcīgu, kvalitatīvu un noturīgu veselības sistēmu izveidi, kurām var piekļūt ikviens, un uzlabojot agrīnās brīdināšanas, riska samazināšanas, pārvaldības un atveseļošanās spēju; papildināt rīcību, izmantojot Savienības pētniecības un inovācijas pamatprogrammu, lai pievērstos globāliem draudiem veselībai, izstrādātu drošas, efektīvas un izmaksu ziņā pieejamas vakcīnas, zāles un ārstēšanas paņēmienus ar nabadzību saistītām un novārtā atstātām slimībām un lai uzlabotu reaģēšanu uz veselības problēmām, tostarp pārnēsājamām slimībām, mikrobu rezistenci un slimībām un epidēmijām, kas ir radušās no jauna;

l) Atbalstīt vispārēju un taisnīgu sociālo aizsardzību un stiprināt sociālās drošības tīklus, atbalsta tīklus un sistēmas, lai garantētu pamatienākumus, novērstu nonākšanu galējā nabadzībā un veidotu noturību;

m) Veicināt iekļaujošu, ilgtspējīgu pilsētattīstību, lai pievērstos nevienlīdzībai pilsētvidē, galvenokārt koncentrējoties uz personām, kam visvairāk ir vajadzīga palīdzība;

n) Atbalstīt vietējās iestādes, tostarp, decentralizējot sadarbību, veidojot spējas un mobilizējot resursus, lai uzlabotu IAM lokalizēšanu pilsētās un lauku teritorijās, uzlabojot pamatpakalpojumu sniegšanu un to reaģētspēju, un vienlīdzīgu piekļuvi pārtikas un uztura nodrošinājumam, pieejamiem, pienācīgas kvalitātes un izmaksu ziņā pieejamiem mājokļiem, un dzīves kvalitāti, jo īpaši tiem, kas dzīvo neoficiālās apmetnēs un graustu rajonos, stiprināt un veicināt pieejamu līdzdalību un sūdzību mehānismus, jo īpaši nelabvēlīgākā situācijā esošām un atstumtām personām un grupām;

o) Veicināt starptautiski saskaņotu mērķu sasniegšanu izglītības jomā, īpašu uzmanību pievēršot bezmaksas izglītības sistēmu stiprināšanai, to panākot ar iekļaujošu un taisnīgu formālo, ikdienējo un neformālo izglītību un veicinot mūžizglītības iespējas visiem un visos līmeņos, jo īpaši pirmsskolas un sākumskolas gados, tehnisko un profesionālo apmācību, tostarp ārkārtas situācijās un krīzes situācijās, un īpašu uzmanību pievēršot sievietēm un meitenēm; tostarp, īstenojot skolotāju apmācību un profesionālo attīstību un izmantojot digitālās tehnoloģijas, lai uzlabotu pedagoģisko mācīšanu un mācīšanos;

p) Atbalstīt spēju veidošanas darbības, mācību mobilitāti starp Savienību un partnervalstīm vai starp partnervalstīm pašām, kā arī sadarbības un politikas dialogu ar institūcijām, organizācijām, vietējām īstenošanas struktūrām un iestādēm no šīm valstīm;

q) Veicināt sadarbību zinātnes, tehnoloģiju un pētniecības jomā, jo īpaši, pievēršoties ar nabadzību saistītām izmaiņām un izmaiņām sabiedrībā, atvērto datu, lielo datu, mākslīgā intelekta un inovācijas jomā, vienlaikus novēršot intelektuālā darbaspēka emigrācijas parādību;

r) Pastiprināt koordināciju starp visiem attiecīgajiem dalībniekiem visos līmeņos, lai palīdzētu pārkārtoties no dabas vai cilvēka izraisītas ārkārtas situācijas uz attīstības posmu; uz kopīgas analīzes pamata nodrošināt saskaņotu sadarbības intervenču plānošanu un programmu izstrādi tā, lai tās būtu saskanīgas ar humāno palīdzību un attiecīgos gadījumos – miera veidošanas darbībām;

s) Atbalstīt domu, apziņas un reliģijas vai ticības brīvību, tostarp, izmantojot pasākumus ar mērķi izskaust visus naida veidus, neiecietību un diskrimināciju reliģiskās pārliecības vai ticības dēļ, un veicinot toleranci un cieņu pret reliģisko un kultūras daudzveidību sabiedrībās un starp tām;

t) Veicināt kultūru dialogu un kultūru daudzveidību visās tās formās, kā arī saglabāt un veicināt kultūras mantojumu un atraisīt radošo industriju potenciālu ilgtspējīgai, sociālai un ekonomiskai attīstībai;

u) Atbalstīt darbības un veicināt sadarbību sporta jomā, lai veicinātu pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm, jauniešiem, indivīdiem un kopienām, kā arī programmas 2030. gadam mērķu sasniegšanu veselības, izglītības un sociālās iekļaušanas jomā;

v) Veicināt ilgtermiņā piespiedu kārtā pārvietoto personu cieņu un noturību un viņu iekļaušanu uzņēmējvalstu un uzņēmējkopienu ekonomiskajā un sociālajā dzīvē, tostarp vietējā līmenī.

3. Migrācija, piespiedu pārvietošana un mobilitāte

a) Stiprināt divpusējas, reģionālas un starptautiskas partnerības migrācijas, piespiedu pārvietošanas un mobilitātes jomās, pamatojoties uz integrētu un līdzsvarotu pieeju, kas aptver visus migrācijas aspektus, tostarp palīdzību, ko sniedz, lai īstenotu Savienības divpusējos vai reģionālos nolīgumus, dialogus un vienošanās, tostarp tos, kuri attiecas uz atgriešanu un atpakaļuzņemšanu, likumīgiem migrācijas veidiem un mobilitātes partnerībām, pilnībā ievērojot starptautiskās tiesības un pienākumus cilvēktiesību jomā;

b) Atbalstīt migrantu, kas atgriežas, un viņu ģimeņu ilgtspējīgu reintegrāciju, kā arī drošu un cieņpilnu atgriešanu partnervalstu starpā, pilnībā ievērojot humanitāros pienākumus un pienākumus cilvēktiesību jomā saskaņā ar starptautiskajām un Savienības tiesībām;

c) Pievērsties neatbilstīgas migrācijas un piespiedu pārvietošanas pamatcēloņiem un mazināt tos;

d) Risināt neatbilstīgas migrācijas un piespiedu pārvietošanas jautājumus; samazināt ar migrāciju saistīto neaizsargātību, īpaši cilvēku tirdzniecības un cilvēku kontrabandas izraisīto, kā arī ietvert atbalsta pasākumus, lai aizsargātu personas, kas piedzīvojušas ekspluatāciju un ļaunprātīgu izmantošanu; un pastiprināt sadarbību integrētās robežu pārvaldības jautājumos saskaņā ar starptautiskajām un Savienības tiesībām, cilvēktiesību normām, humanitārajām tiesībām un datu aizsardzības standartiem;

e) Saistībā ar migrācijas pārvaldību stiprināt zinātniskās, tehniskās, cilvēkresursu un institucionālās spējas, tostarp apmācību cilvēktiesību jautājumos, atbalstīt partnervalstu procedūras, kas saistītas ar uzņemšanas, apstrādes, patvēruma un atgriešanas procedūrām; stiprināt pārrobežu sadarbību informācijas apmaiņas jomā, ievērojot datu aizsardzības standartus un pienākumus saistībā ar tiesībām uz privātumu, kā paredzēts starptautiskajās cilvēktiesībās; un atbalstīt to, ka tiek vākti un izmantoti precīzi un sadalīti dati, kas ir pamats uz pierādījumiem balstītai politikai, lai sekmētu sakārtotu, drošu, likumīgu un atbildīgu migrāciju un mobilitāti;

f) Atbalstīt efektīvu un uz cilvēktiesībām balstītu migrācijas politiku visos līmeņos, tostarp aizsardzības programmas;

g) Veicināt nosacījumus, kas sekmē attiecīgi likumīgu migrāciju un labi pārvaldītu mobilitāti, vienlaikus ievērojot dalībvalstu kompetences, un cilvēku savstarpējos kontaktus, arī izglītībā, pētniecībā un inovācijā, apmaiņā kultūras jomā un starpkultūru dialogā, tostarp, šādā nolūkā sniedzot precīzu un savlaicīgu informāciju, maksimāli palielinot likumīgas migrācijas ietekmi uz attīstību;

h) Uzlabot kopīgo izpratni par saikni starp migrāciju un attīstību, atzīstot, ka sakārtota, droša, likumīga un atbildīga migrācija un mobilitāte, miers, laba pārvaldība, stabilitāte, iekļaujoša izaugsme un ilgtspējīga attīstība ir savstarpēji cieši saistītas dimensijas, un censties panākt, lai šo dažādo dimensiju starpā veidotos sinerģijas;

i) Nodrošināt, lai tiktu aizsargātas, ievērotas un garantētas cilvēktiesības visiem migrantiem, bēgļiem, piespiedu kārtā pārvietotām personām un iekšzemē pārvietotām personām, tostarp tām, kas pārvietotas klimata pārmaiņu dēļ, īpašu uzmanību pievēršot neaizsargātām grupām;

j) Lai veicinātu pārvietoto personu cieņu, izturētspēju un patstāvību, atbalstīt uz attīstību orientētus risinājumus piespiedu kārtā pārvietotām personām, iekšzemē pārvietotām personām un to uzņēmējkopienām, tostarp, gādājot par šo personu sociālekonomisko iekļaušanu tā, lai tām tiktu nodrošināta piekļuve darba tirgum, pienācīgām darbvietām, izglītībai un pakalpojumiem;

k) Atbalstīt diasporas iesaisti izcelsmes valstīs nolūkā veicināt ilgtspējīgu attīstību, tostarp, iesaistot vietējās iestādes un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, ņemot vērā to potenciālu saistībā ar investīcijām, un atbalstot to solidaritātes un uzņēmējdarbības iniciatīvas;

l) Veicināt ātrāku, lētāku un drošāku pārvedumu pārsūtīšanu gan izcelsmes valstīs, gan saņēmējvalstīs, tādējādi izmantojot to attīstības potenciālu.

Sadarbību šajā jomā pārvaldīs saskaņā ar Savienības regulējumu migrācijas jomā, pilnībā ievērojot principu, kas paredz politikas saskaņotību attīstībai.

PLANĒTA

4. Vide un klimata pārmaiņas

a) Stiprināt zinātnes, tehnikas, cilvēku un iestāžu spējas attiecībā uz klimata un vides pārvaldību, integrāciju un uzraudzību; stiprināt reģionālo, valsts un vietējo klimata un vides pārvaldību un sekmēt piekļuvi publiskiem un privātiem katastrofu riska mazināšanas, ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un klimata finansējuma avotiem, kā arī apdrošināšanai;

b) Atbalstīt pielāgošanos klimata pārmaiņām, pievēršot sevišķu uzmanību īpaši neaizsargātām valstīm un iedzīvotājiem; palīdzēt partneriem to centienos pildīt savas saistības attiecībā uz klimata pārmaiņām un ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, tostarp vietējā līmenī, saskaņā ar Parīzes nolīgumu un Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai. Minētie centieni nozīmē arī īstenot nacionāli noteikto devumu un mazināt un pielāgot rīcības plānus, tostarp sinerģiju starp pielāgošanos un mazināšanu, to panākot ar globālām iniciatīvām, piemēram, nacionāli noteikto devumu partnerību, kā arī ar partneru saistībām saskaņā ar citiem daudzpusējiem vides nolīgumiem, piemēram, ANO Konvenciju par bioloģisko daudzveidību un ANO Konvenciju par cīņu pret pārtuksnešošanos;

c) Attīstīt un/vai stiprināt ilgtspējīgu zaļo un zilo izaugsmi un aprites ekonomiku visās ekonomikas nozarēs;

d) Veicināt piekļuvi ilgtspējīgai enerģijai jaunattīstības valstīs; stiprināt sadarbību ilgtspējīgas no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas jomā, pilnībā ievērojot visaugstākos starptautiskos standartus, tostarp, novērtējot gan valsts, gan pārrobežu drošumu un ietekmi uz vidi. Veicināt un palielināt sadarbību energoefektivitātes jomā un enerģijas ražošanā un atjaunojamo energoresursu izmantošanā; veicināt piekļuvi uzticamiem, drošiem, izmaksu ziņā pieejamiem un ilgtspējīgiem energopakalpojumiem; atbalstīt jo īpaši maza mēroga, minitīkla un ārpustīkla risinājumus ar augstu vides un attīstības vērtību un vietējus un decentralizētus risinājumus, kas nodrošina enerģijas pieejamību cilvēkiem, kuri dzīvo nabadzībā un attālās teritorijās;

e) Veidot spējas, kas ļauj valsts un vietējās attīstības stratēģijās integrēt vides ilgtspējas un klimata pārmaiņu mērķus un tiekties pēc zaļās izaugsmes, tostarp, atbalstot ilgtspējas kritēriju noteikšanu publiskajā iepirkumā;

f) Veicināt pakāpenisku videi kaitīga fosilā kurināmā subsīdiju atcelšanu, stabilus un pārredzamus enerģijas tirgus un viedo tīklu ieviešanu, un digitālo tehnoloģiju izmantošanu ilgtspējīgai enerģijas pārvaldībai;

g) Veicināt korporatīvo sociālo atbildību, pienācīgu rūpību piegādes ķēdēs un konsekventu piesardzīgas pieejas un principa "piesārņotājs maksā" piemērošanu;

h) Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi, tostarp agroekoloģiju un bioloģisko daudzveidību, kā arī uzlabot klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām un veicināt vides un sociālo noturību un veselīgas ekosistēmas;

i) Uzlabot vietējos, reģionālos, valsts un kontinentālos multimodālo pārvadājumu tīklus un pakalpojumus, lai stiprinātu papildu iespējas ilgtspējīgai, pret klimata pārmaiņām noturīgai ekonomikas attīstībai un darbvietu radīšanai, ņemot vērā mazemisiju un pret klimata pārmaiņām noturīgu attīstību. Stiprināt transporta jomas atvieglošanu un liberalizāciju, uzlabot ilgtspēju, ceļu satiksmes drošību un transporta jomas noturību;

j) Stiprināt vietējo iestāžu un kopienu un pirmiedzīvotāju tautu iesaisti pasākumos reaģēšanai uz klimata pārmaiņām, cīņā pret bioloģiskās daudzveidības zudumu un noziegumiem pret dzīvo dabu, ekosistēmu saglabāšanā un uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītā dabas resursu pārvaldībā, tostarp, uzlabojot zemes lietošanu un ūdens resursu apsaimniekošanu. Veicināt ilgtspējīgu pilsētattīstību un noturību urbanizētās teritorijās; stiprināt un veicināt līdzdalību un piekļuvi sūdzību un kompensāciju mehānismiem valsts un vietējā līmenī, jo īpaši pirmiedzīvotāju tautām, kā izklāstīts *UNDRIP*;

k) Veicināt izglītību ilgtspējīgai attīstībai, lai dotu cilvēkiem iespējas pārveidot sabiedrību un veidot ilgtspējīgu nākotni;

l) Veicināt dabas resursu saglabāšanu, ilgtspējīgu un uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītu to apsaimniekošanu un izmantošanu, un dabas resursu, veselīgu sauszemes un nesauszemes ekosistēmu atjaunošanu un apturēt bioloģiskās daudzveidības zudumu, aizsargāt dzīvo dabu, tostarp apkarot malumedniecību un nelikumīgu tirdzniecību ar savvaļas dzīvniekiem un augiem; pastiprināt apspriešanos un veicināt reģionālo pārrobežu sadarbību un nodrošināt pirmiedzīvotāju tautu brīvu, iepriekš norunātu piekrišanu un efektīvu līdzdalību, kā izklāstīts *UNDRIP*;

m) Veicināt integrētu, ilgtspējīgu, līdzdalīgu un uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītu ūdens resursu apsaimniekošanu un pārrobežu sadarbību ūdens resursu jomā saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, attiecīgā gadījumā iesaistot vietējās iestādes;

n) Veicināt oglekļa uzkrājumu saglabāšanu un palielināšanu, izmantojot ilgtspējīgu zemes izmantošanas pārvaldību, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību, un cīnīties pret vides degradāciju, pārtuksnešošanos un zemes un mežu degradāciju, un sausumu, attiecīgā gadījumā iesaistot vietējās iestādes;

o) Veicināt apmežošanu un dabisko mežu aizsardzību; samazināt atmežošanu un veicināt meža tiesību aktu ieviešanu, pārvaldību un tirdzniecību un apkarot nelikumīgu mežizstrādi, nelikumīgu kokmateriālu un koksnes izstrādājumu tirdzniecību;

Atbalstīt labāku pārvaldību un spēju veidošanu ilgtspējīgai dabas resursu pārvaldībai, šim nolūkam cita starpā izmantojot par valsts līmeni zemāka līmeņa pārvaldību; atbalstīt sarunas par brīvprātīgajiem partnerības nolīgumiem un atbalstīt to īstenošanu;

p) Atbalstīt okeānu pārvaldību, tostarp piekrastes un visu jūras teritoriju veidu, tostarp ekosistēmu, aizsardzību, atjaunošanu un saglabāšanu, cīņu pret jūras piedrazojumu, cīņu pret nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju un aizsargāt jūras bioloģisko daudzveidību saskaņā ar ANO Jūras tiesību konvenciju;

q) Stiprināt reģionālu katastrofu riska samazināšanu, sagatavotību un noturību, tostarp, veicot investīcijas un veicinot kopienā balstītu un uz cilvēkiem vērstu pieeju, sinerģijā ar pielāgošanās klimata pārmaiņām politiku un darbībām;

r) Veicināt resursu izmantošanas efektivitāti un ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, jo īpaši visā piegādes ķēdē, virzoties uz pārkārtošanos uz aprites ekonomiku, tostarp, mazinot dabas resursu izmantošanu konfliktu finansēšanā un palīdzot ieinteresētajām personām ievērot attiecīgās iniciatīvas; cīnīties pret piesārņojumu, mazināt gaisu piesārņojošas vielas, jo īpaši melno oglekli, un veicināt pareizu ķimikāliju un atkritumu apsaimniekošanu;

s) Atbalstīt centienus uzlabot ilgtspējīgu ekonomikas dažādošanu, konkurētspēju, vietējo pievienoto vērtību piegādes ķēdēs un ilgtspējīgu tirdzniecību, privātā sektora attīstību, kurā īpaša uzmanību tiek pievērsta mazemisiju un klimatnoturīgai ilgtspējīgai izaugsmei, MVU un kooperatīviem, izmantojot ieguvumus attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību, ko rada spēkā esošie tirdzniecības nolīgumi ar Savienību;

t) Veicināt starptautiskos nolīgumos paredzēto saistību izpildi attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu;

u) Palielināt klimata politikas aspektu un vides mērķu integrāciju un iekļaušanu, atbalstot metodoloģisko un pētniecisko darbu;

v) Pievērsties klimata pārmaiņu globālajām un pārreģionālajām sekām, kam var būt destabilizējoša ietekme uz attīstību, mieru un drošību.

LABKLĀJĪBA

5. Iekļaujoša un ilgtspējīga ekonomikas izaugsme un pienācīgas kvalitātes nodarbinātība

a) Atbalstīt uzņēmējdarbību, tostarp ar mikrofinansēšanu, pienācīgas kvalitātes nodarbinātību un nodarbināmību, šim nolūkam attīstot prasmes un kompetences, izglītību un arodmācības, uzlabojot pilnīgu starptautisko darba standartu piemērošanu un iekļaujot sociālo dialogu un cīņu pret bērnu darbu, darba apstākļus veselīgā vidē, dzimumu līdztiesību, iztikai pietiekamu atalgojumu un radot iespējas jo īpaši jauniešiem, kā arī sievietēm;

b) Atbalstīt valsts un vietējas attīstības trajektorijas, kas maksimāli palielina pozitīvus sociālos iznākumus un ietekmi, samazina konkrētu grupu atstumtības un marginalizācijas risku, veicināt taisnīgu, efektīvu un ilgtspējīgu nodokļu sistēmu un pārdalošas publiskās politikas nostādnes, un ilgtspējīgu sociālās aizsardzības sistēmu un sociālās apdrošināšanas shēmu ieviešanu un stiprināšanu; atbalstīt valsts un starptautiska līmeņa centienus apkarot nodokļu nemaksāšanu un nodokļu oāzes;

c) Uzlabot uzņēmējdarbības vidi un investīciju klimatu vietējā un valsts līmenī, radīt veicinošu regulatīvo vidi ekonomikas attīstībai un uzņēmumu, jo īpaši MVU, tostarp jaunuzņēmumu, kā arī kooperatīvu, sociālo uzņēmumu un uzņēmēju sieviešu, atbalstam viņu uzņēmējdarbības paplašināšanā un darbvietu radīšanā, atbalstīt solidaritātes ekonomikas attīstību un uzlabot atbildīgu uzņēmējdarbību un privātā sektora pārskatatbildību;

d) Veicināt korporatīvo pārskatatbildību un kompensēšanas mehānismus attiecībā uz cilvēktiesību pārkāpumiem, kas ir saistīti ar privātā sektora aktivitātēm; atbalstīt vietēja, reģionāla un globāla līmeņa centienus nodrošināt uzņēmumu atbilstību cilvēktiesību standartiem un regulatīviem pasākumiem, tostarp saistībā ar obligātu pienācīgas rūpības ievērošanu, un to atbilstību starptautiskām saistībām uzņēmējdarbības un cilvēktiesību jomā;

e) Stiprināt sociālo un vides ilgtspējību, iekļautību, korporatīvo sociālo atbildību un atbildīgu uzņēmējdarbību un ievērot un veicināt cilvēktiesību standartus un principus visā vērtības ķēdē, atbalstīt kopīgu vērtības pievienošanu un taisnīgus tirdzniecības nosacījumus;

f) Palielināt publisko izdevumu atbilstību, efektivitāti un ilgtspēju, tostarp, veicinot ilgtspējīgu publisko iepirkumu; un veicināt stratēģiskāku publisko finanšu izmantošanu, tostarp, izmantojot finansējuma apvienošanas instrumentus, lai piesaistītu papildu publiskās un privātās investīcijas;

g) Stiprināt pilsētu potenciālu kļūt par ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes un inovācijas centriem;

h) Veicināt iekšējo ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, veidojot ciešāku saikni starp pilsētu un lauku teritorijām un sekmējot gan radošo industriju, gan ilgtspējīgas tūrisma nozares attīstību kā sviru ilgtspējīgai attīstībai;

i) Veicināt un dažādot ilgtspējīgas un iekļaujošas lauksaimniecības un pārtikas vērtības ķēdes, veicināt pārtikas nodrošinājumu un ekonomikas dažādošanu, pievienotās vērtības radīšanu, reģionālo integrāciju, konkurētspēju un godīgu tirdzniecību un stiprināt ilgtspējīgas, mazemisiju un klimatnoturīgas inovācijas;

j) Koncentrēties uz ekoloģiski efektīvu lauksaimniecības intensifikāciju attiecībā uz mazajiem lauksaimniekiem, jo īpaši sievietēm, šim nolūkam nodrošinot atbalstu efektīvām un ilgtspējīgām valsts politikas nostādnēm, stratēģijām un tiesiskajam regulējumam un taisnīgai un ilgtspējīgai piekļuvei resursiem, tostarp zemei un zemes tiesībām, ūdenim, citiem lauksaimniecībā izmantojamiem resursiem un (mikro) kredītiem, un šo resursu pārvaldībai;

k) Atbalstīt plašāku pilsoniskās sabiedrības (arī reģionālā līmenī), jo īpaši lauksaimnieku organizāciju, līdzdalību politikas veidošanā un pētniecības programmās un stiprināt to iesaistīšanos valdības programmu īstenošanā un izvērtēšanā;

l) Atbalstīt un veicināt ilgtspējīgu zvejniecības pārvaldību un ilgtspējīgu akvakultūru;

m) Sekmēt vispārēju piekļuvi izmaksu ziņā pieejamai, uzticamai un ilgtspējīgai enerģijai, veicināt mazemisiju, klimatnoturīgu, resursu ziņā efektīvu un uz apriti balstītu ekonomiku atbilstīgi Parīzes nolīguma un programmas 2030. gadam mērķiem;

n) Veicināt viedo, ilgtspējīgu, iekļaujošu un drošu mobilitāti, kā arī uzlabot transporta savienojamību ar Savienību;

o) Veicināt pieejamu, izmaksu ziņā pieejamu, iekļaujošu, uzticamu un drošu digitālo savienojamību un stiprināt digitālo ekonomiku; veicināt digitālo pratību un prasmes; sekmēt digitālo uzņēmējdarbību un darbvietu radīšanu; veicināt digitālo tehnoloģiju izmantošanu, lai stimulētu ilgtspējīgu attīstību; pievērsties kiberdrošībai, datu privātumam un citiem ar digitalizāciju saistītiem regulatīviem jautājumiem;

p) Attīstīt un stiprināt tirgus un sektorus tā, lai tiktu veicināta iekļaujoša, ilgtspējīga un klimatnoturīga izaugsme un godīga tirdzniecība, kā arī mazināta neaizsargātu grupu sociālekonomiskā marginalizācija;

q) Atbalstīt reģionālās integrācijas programmu un optimālu tirdzniecības politiku iekļaujošas un ilgtspējīgas attīstības atbalstam, stiprināt valstu tirdzniecības spējas un atbalstīt Savienības un tās partneru savstarpējo tirdzniecības nolīgumu, tostarp holistisku un asimetrisku nolīgumu ar jaunattīstības valstu partneriem, konsolidāciju un īstenošanu, ievērojot cilvēktiesību standartus; veicināt un stiprināt multilaterālismu, ilgtspējīgu ekonomisko sadarbību, kā arī pasākumus, kas vērsti uz Pasaules Tirdzniecības organizācijas noteikumu popularizēšanu un stiprināšanu;

r) Veicināt sadarbību zinātnes, tehnoloģiju un pētniecības, digitalizācijas, atvērto datu, lielo datu un mākslīgā intelekta un inovācijas jomā, tostarp zinātnes diplomātijas attīstību;

s) Veicināt kultūru dialogu un kultūru daudzveidību visās tās formās, attīstīt vietējo amatniecību, kā arī laikmetīgo mākslu un kultūras izpausmes, saglabāt un popularizēt kultūras mantojumu, atraisīt radošo industriju potenciālu attiecībā uz ilgtspējīgu, sociālu un ekonomisku attīstību un garantēt, kā arī stiprināt pirmiedzīvotāju tautu tiesības, kā izklāstīts *UNDRIP*, un vietējās kopienas un to efektīvu līdzdalību un iespēju radīšanu tām;

t) Nodrošināt pilnvērtīgas iespējas sievietēm uzņemties lielāku lomu ekonomikā un lēmumu pieņemšanā, tostarp vietējā līmenī;

u) Uzlabot ikvienas personas piekļuvi pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai veselīgā vidē un veidot iekļaujošākus un labi funkcionējošus darba tirgus un nodarbinātības politiku, kas vērsta uz pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, cilvēktiesību un darba tiesību ievērošanu, tostarp iztikas minimumu visiem, jo īpaši sievietēm un jauniešiem;

v) Veicināt taisnīgu, ilgtspējīgu, neizkropļotu, uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītu un nekorumpētu piekļuvi ieguves nozarēm, vienlaikus ievērojot cilvēktiesības; palielināt pārredzamību, pienācīgu rūpību un investoru atbildību, vienlaikus sekmējot privātā sektora pārskatatbildību; piemērot pasākumus saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/821 ([1]).

MIERS

6. Miers, stabilitāte un konfliktu novēršana

a) Veicināt mieru, konfliktu novēršanu un līdz ar to arī stabilitāti, veidojot valstu, zemāka līmeņa pārvaldības, sabiedrības, kopienu un indivīdu noturību pret politisku, ekonomisku, vides, ar pārtiku saistītu, demogrāfisku, drošības un sabiedrisku spiedienu un satricinājumiem, tostarp, vēršoties pret hibrīddraudiem un atbalstot noturības novērtējumus, kā mērķis ir apzināt vietējās spējas sabiedrībā, kuras tiem ļauj izturēt šādu spiedienu un satricinājumus, pielāgoties tiem un ātri no tiem atgūties; pievērsties politiskajai un ekonomiskajai atstumtībai un citiem ilglaicīgiem strukturālajiem konfliktu, nedrošības un nestabilitātes cēloņiem un pamatcēloņiem;

b) Atbalstīt nevardarbības kultūru, tostarp, atbalstot formālu, ikdienēju un neformālu izglītību miera jomā;

c) Atbalstīt konfliktu novēršanu, agrīno brīdināšanu un miera veidošanu, izmantojot starpniecību un dialogu, krīžu pārvarēšanu, stabilizāciju un pēckonfliktu atjaunošanu, tostarp, pastiprinot sieviešu lomu visos šajos posmos; veicināt, sekmēt un veidot spējas, kas ir saistītas ar uzticības veicināšanu, starpniecību, dialogu un izlīgumu, labām kaimiņattiecībām citiem pasākumiem, kas sekmē konfliktu novēršanu un noregulēšanu, īpašu uzmanību pievēršot jauniem spriedzes gadījumiem starp kopienām, kā arī samierināšanas pasākumiem starp sabiedrības daļām un ilgstošu konfliktu un krīžu gadījumā;

d) Atbalstīt bruņotos konfliktos cietušo rehabilitāciju un reintegrāciju, atbalstīt bijušo kaujinieku un viņu ģimeņu atbruņošanos, demobilizāciju un reintegrāciju sabiedrībā un pievērsties sociālajām bruņoto spēku pārstrukturēšanas sekām, tostarp specifiskām sieviešu vajadzībām;

e) Uzlabot sistemātisku sieviešu un jauniešu līdzdalību, tostarp lēmumu pieņemšanā un īstenošanā, miera sarunās, izlīguma procesos, konfliktu novēršanā un miera veidošanā un viņu iekļaušanā, jēgpilnu civilo un politisko līdzdalību un sociālo atzīšanu atbilstīgi ANO DPR 1325 (2000), jo īpaši nestabilās konflikta un pēckonflikta situācijās un valstīs, arī tādēļ, lai vērstos pret nesamērīgu bruņota konflikta ietekmi uz šīm personām un labāk ņemtu vērā viņu īpašās vajadzības konflikta laikā;

f) Novērst visu veidu seksuālo un ar dzimumu saistītu vardarbību, tostarp seksuālas vardarbības izmantošanu par kara ieroci;

g) Atbalstīt uz dzimumu līdztiesības izpratni un kontekstuālu konflikta izpratni balstītu drošības sektora reformu, kura garantē Savienības pamatvērtību un labas pārvaldības principu ievērošanu, sekmēšanu un īstenošanu, un kura pakāpeniski nodrošina indivīdiem, pilsoniskajai sabiedrībai un valstij efektīvākas, demokrātiskākas un atbildīgākas drošības spējas un instrumentus ilgtspējīgai attīstībai un mieram;

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/821 (2017. gada 17. maijs), ar ko paredz piegādes ķēdes pienācīgas pārbaudes pienākumus Savienības importētājiem, kuri importē konfliktu skartu un augsta riska teritoriju izcelsmes alvu, tantalu un volframu, to rūdas un zeltu (OV L 130, 19.5.2017., 1. lpp.).

h) Atbalstīt militāro dalībnieku spēju veidošanu attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā, saskaņā ar 9. pantu;

i) Atbalstīt reģionālās un starptautiskās atbruņošanās iniciatīvas un ieroču eksporta kontroles režīmus un mehānismus;

j) Atbalstīt vietējās, valsts, reģionālās un starptautiskās iniciatīvas, kas sekmē drošību, stabilitāti un mieru, tostarp atbruņošanās iniciatīvas un ieroču eksporta kontroles režīmus un mehānismus, atmīnēšanu un pretmīnu rīcību, kā arī sasaistīt šīs dažādās iniciatīvas un vērsties pret kājnieku mīnu, nesprāgušas munīcijas un sprādzienbīstamo kara palieku sociālekonomisko ietekmi uz civiliedzīvotājiem, tostarp, ņemot vērā sieviešu vajadzības;

k) Novērst un apkarot radikalizāciju, kas noved pie vardarbīga ekstrēmisma un terorisma, kā arī pasargāt indivīdus no šāda apdraudējuma, tostarp, izmantojot konkrētajam kontekstam atbilstošas un uz kontekstuālu konflikta izpratni un dzimumu līdztiesības izpratni balstītas darbības;

l) Atbalstīt vietēja, valsts, reģionāla un starptautiska līmeņa *ad hoc* tiesas, patiesības un izlīguma komisijas un mehānismus;

m) Cīnīties pret jebkāda veida vardarbību, korupciju, organizēto noziedzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu;

n) Veicināt pārrobežu sadarbību ilgtspējīgā, uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītā un līdzdalīgā dabas resursu pārvaldībā saskaņā ar starptautiskajām un Savienības tiesībām un ievērojot un veicinot skarto indivīdu un grupu, tostarp pirmiedzīvotāju tautu, kā izklāstīts *UNDRIP*, un vietējo kopienu, cilvēktiesības;

o) Sadarboties ar trešām valstīm kodolenerģijas izmantošanā miermīlīgiem mērķiem veselības, lauksaimniecības un pārtikas nekaitīguma jomās, nodrošinot pilnīgu atbilstību augstākajiem starptautiskajiem standartiem; kā arī atbalstīt sociālas darbības, ar ko vēršas pret sekām, ar kurām saskaras iedzīvotāji valstīs, kas pakļautas jebkādu radioloģisku avāriju riskam, un kuru mērķis ir uzlabot dzīves apstākļus; veicināt zināšanu pārvaldību, mācības un izglītību ar kodolmateriāliem saistītās jomās. Attiecīgos gadījumos šīs aktivitātes ir saskaņotas ar Eiropas Starptautiskās kodoldrošuma sadarbības instrumenta aktivitātēm;

p) Uzlabot jūras satiksmes drošību un drošumu, lai radītu apstākļus tam, ka okeāni nav bīstami, ir droši, tīri un tiek ilgtspējīgi pārvaldīti;

q) Atbalstīt spēju veidošanu kiberdrošības, noturīgu digitālo tīklu, datu aizsardzības un privātuma jomā atbilstīgi cilvēktiesību standartiem un principiem.

PARTNERĪBA

7. Partnerība

a) Uzlabot valstu pašatbildību, partnerību un konstruktīvu dialogu, tostarp ar pilsonisko sabiedrību, lai veicinātu lielāku attīstības sadarbības efektivitāti visās tās dimensijās (īpaši ņemot vērā vismazāk attīstīto valstu un konfliktu un nestabilitātes skarto valstu specifiskās problēmas, kā arī konkrētas pārejas posma problēmas valstīs ar vidējiem ienākumiem un attīstītākajās jaunattīstības valstīs), īstenot tiesībās balstītu pieeju attīstības sadarbībai, kura aptver visas cilvēktiesības un nodrošina, ka neviens netiek atstāts novārtā;

b) Padziļināt politisko, ekonomisko, sociālo, vides un kultūras dialogu starp Savienību un trešām valstīm un reģionālajām un starptautiskajām organizācijām un atbalstīt divpusējo un starptautisko saistību īstenošanu;

c) Veicināt ciešāku visu dalībnieku iekļautību un sadarbību attīstības sadarbības un ārējās darbības politikas īstenošanā, censties dalīties gūtajās atziņās, maksimāli izvērst spējas, pievienoto vērtību, izcilību un pieredzi, tādējādi stiprinot kopīgos mērķus, vērtības un intereses un centienus labāk sastrādāties;

d) Veicināt labas kaimiņattiecības, reģionālo integrāciju, labāku savienojamību, sadarbību un iekļaujošu un konstruktīvu dialogu, cita starpā arī pastiprinātu reģionālo sadarbību saistībā ar ES stratēģiju par Eiropas un Āzijas savienojamību, ES stratēģiju Vidusāzijai, ES un Āfrikas partnerību, Melnās jūras reģionālo sadarbību, sadarbību Arktikas jautājumos un Ziemeļu dimensiju;

e) Atbalstīt un palielināt partnervalstu un reģionu sadarbību ar Savienības kaimiņos esošajiem tālākajiem reģioniem un ar aizjūras zemēm un teritorijām;

f) Veicināt labvēlīgu vidi pilsoniskās sabiedrības organizācijām un fondiem, palielinot jēgpilnu, pastāvīgu un strukturētu to līdzdalību iekšzemes un starptautiskajā politikā un spēju pildīt savas funkcijas kā neatkarīgiem attīstības un pārvaldības dalībniekiem; un stiprināt daudzpusējās ieinteresēto personu pieejas un jaunus partnerības veidus ar pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem, tostarp sieviešu tiesību organizācijām; atbalstīt demokrātiju un paplašināt pilsonisko telpu; veicināt reālu un strukturētu dialogu ar Savienību un efektīvu valsts ceļvežu izmantošanu un īstenošanu Savienības sadarbībai ar pilsonisko sabiedrību;

g) Sadarboties ar vietējām iestādēm un atbalstīt to politikas veidošanas un lēmumu pieņemšanas funkciju, lai veicinātu vietējo attīstību, arī uzņēmējdarbības vidi, un labāku pārvaldību, kā arī tos, kas piedalās attīstības un pārvaldības procesos; veicināt labvēlīgu regulatīvo un institucionālo satvaru, kas vietējām iestādēm ļautu īstenot savas pilnvaras, palielinot to jēgpilnu, pastāvīgu un strukturētu dalību iekšzemes un starptautiskajā politikā; un stiprināt daudzpusējās ieinteresēto personu pieejas un pieejas, kuras iesaista vairākus pārvaldības līmeņus, un jaunus paņēmienus partnerību veidošanā ar vietējām iestādēm;

h) Efektīvāk sadarboties ar iedzīvotājiem, tostarp cilvēktiesību aizstāvjiem, trešās valstīs, tostarp, pilnībā izmantojot ekonomikas, kultūras un publisko diplomātiju;

i) Iesaistīt industrializētās un attīstītākās jaunattīstības valstis programmas 2030. gadam īstenošanā, jautājumos saistībā ar globāliem sabiedriskiem labumiem un problēmām, tostarp dienvidu-dienvidu un trīspusējās sadarbības jomā;

j) Veicināt reģionālo integrāciju un sadarbību uz rezultātiem orientētā veidā, atbalstot reģionālo integrāciju un dialogu;

k) Veidot partnerības ar privāto sektoru darbvietu radīšanai un iztikas uzlabošanai partnervalstīs.

III PIELIKUMS

TEMATISKO PROGRAMMU INTERVENCES JOMAS

1. INTERVENCES JOMAS ATTIECĪBĀ UZ CILVĒKTIESĪBĀM UN DEMOKRĀTIJU

Savienība palīdz sekmēt pamatvērtības, proti, demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesību universālumu, nedalāmību un savstarpējo atkarību, cilvēka cieņas neaizskaramību, nediskriminācijas, vienlīdzības un solidaritātes principus un ANO Statūtu un starptautisko cilvēktiesību principu ievērošanu, galvenokārt šādās jomās:

1. Nodrošināt ikvienai personai cilvēktiesības un pamatbrīvības, palīdzēt veidot tādas sabiedrības, kurās valda līdzdalība, tolerance, nediskriminācija, cilvēka cieņa, vienlīdzība, sociālais taisnīgums, starptautiskais taisnīgums un pārskatatbildība. Tas ietver divus pamatvirzienus:

   a) uzraudzīt, veicināt un stiprināt visu cilvēktiesību respektēšanu un ievērošanu neatkarīgi no tā, vai tās ir pilsoniskās un politiskās, vai arī ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības.

      Tas cita starpā aptver šādas darbības: atcelt nāvessodu, veicināt cīņu pret piespiedu pazušanu, novērst un izskaust spīdzināšanu, sliktu izturēšanos un citus nežēlīgus, necilvēcīgus un degradējošus sodus vai izturēšanos, veicināt vārda, pulcēšanās un biedrošanās brīvību, domas, apziņas un reliģiskās pārliecības vai ticības brīvību; veicināt un aizsargāt dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu tiesību nodrošināšanu sievietēm un meitenēm visās dzīves jomās, tostarp izglītībā, veselībā un jomās un tiesībās, kas minētas 8. panta 4. punktā, darba un privātās dzīves līdzsvara jomā, politiskās lēmumu pieņemšanas jomā, un atbalstīt pasākumus nolūkā izskaust visu veidu vardarbību pret sievietēm un meitenēm; veicināt un aizsargāt bērnu, sieviešu, jauniešu, LGBTI personu tiesības, tostarp pasākumus, kuru mērķis ir dekriminalizēt homoseksualitāti, tādu personu tiesības, kas pieder pie nacionālām vai etniskām, reliģiskām un lingvistiskām minoritātēm, pirmiedzīvotāju tautām, kā norādīts *UNDRIP*, un personu ar invaliditāti tiesības, un cīnīties pret rasismu, ksenofobiju un diskrimināciju jebkādu iemeslu dēļ. noteiktajā darbības jomā Savienības palīdzība jo īpaši tiek vērsta uz cilvēktiesību jautājumiem, kas konteksta ziņā ir vissensitīvākie, reaģē uz sarūkošajām pilsoniskās sabiedrības iespējām, kura aktīvi veicina un aizsargā cilvēktiesības, kā arī vēršas pret citām jaunām un sarežģītām problēmām;

   b) aizsargāt cilvēktiesību aizstāvjus un nodrošināt viņiem iespējas visā pasaulē, jo īpaši valstīs, kur cilvēktiesību un pamatbrīvību neievērošana ir īpaši izteikta un sistemātiska, tostarp tur, kur ir ieviesti ierobežojoši pasākumi viņu rīcības iegrožošanai un kur viņu rīcība ir kritiski svarīga, lai stiprinātu institucionālo un tiesisko cilvēktiesību regulējumu. Cilvēktiesību aizstāvjiem un pilsoniskajai sabiedrībai, jo īpaši vietējiem cilvēktiesību aizstāvjiem un pilsoniskajai sabiedrībai, sniedz ārkārtas, vidēja termiņa un ilgtermiņa palīdzību, kā arī ilgtspējīgus pasākumus, tostarp, izmantojot speciālu mehānismu cilvēktiesību aizstāvju aizsardzībai, lai viņi varētu netraucēti veikt savu darbu.

2. Attīstīt, atbalstīt, konsolidēt un aizsargāt demokrātiju, pievērsties visiem demokrātiskas pārvaldības aspektiem, tostarp stiprināt politisko plurālismu, pārstāvību un pārskatatbildību, stiprināt demokrātiju visos līmeņos, uzlabot pilsoņu un pilsoniskās sabiedrības līdzdalību, atbalstīt ticamus, iekļaujošus un pārredzamus vēlēšanu procesus, kā arī atbalstīt pilsoņu spēju uzraudzīt demokrātiskās un vēlēšanu sistēmas, sniedzot atbalstu iekšzemes pilsoņu vēlēšanu novērošanas organizācijām un to reģionālajiem tīkliem. Demokrātija tiek stiprināta, uzturot galvenos demokrātisko sistēmu pīlārus, demokrātiskās normas un principus, brīvus, neatkarīgus un plurālistiskus plašsaziņas līdzekļus gan tiešsaistē, gan bezsaistē, interneta brīvību, cīņu pret cenzūru, pārskatatbildīgas un iekļaujošas institūcijas, tostarp parlamentus un politiskās partijas, un cīņu pret korupciju. Ar Savienības palīdzību tiek atbalstīta pilsoniskās sabiedrības rīcība tiesiskuma stiprināšanā, tiesu varas un likumdošanas iestāžu neatkarības veicināšanā, juridisko un institucionālo reformu un to īstenošanas atbalstīšanā un izvērtēšanā, demokrātiskās un vēlēšanu sistēmas uzraudzīšanā un izmaksu ziņā pieejamas justīcijas pieejamības veicināšanā ikvienam, tostarp efektīviem un pieejamiem sūdzību un kompensēšanas mehānismiem valsts un vietējā līmenī.

   Vēlēšanu novērošana ir pilnībā iesaistāma plašākā demokrātisko procesu atbalstā. Šajā kontekstā ES veiktā vēlēšanu novērošana arī turpmāk būs galvenais komponents programmā, kā arī ES vēlēšanu novērošanas misiju ieteikumu izpildes pārbaudē.

   Pirmā un otrā intervences joma palīdz stiprināt sadarbību un partnerību ar pilsonisko sabiedrību, kas darbojas cilvēktiesību un demokrātijas jomā, tostarp sensitīvās situācijās, un palīdz veicināt jaunas reģionālas un starpreģionālas sinerģijas, izmantojot zināšanu apmaiņu, tostarp paraugprakses apmaiņu, un tīklu veidošanu vietējā pilsoniskajā sabiedrībā un starp pilsonisko sabiedrību un citām attiecīgajām cilvēktiesību struktūrām un mehānismiem nolūkā uzlabot to spējas, tostarp to noturību, un izstrādāt pārliecinošu vēstījumu par cilvēktiesībām un demokrātiju ar pastiprinošu efektu.

3. Veicināt efektīvu multilaterālismu un stratēģisku partnerību, palīdzēt nostiprināt starptautisko, reģionālo un valsts instrumentu un mehānismu spējas cilvēktiesību, demokrātijas un tiesiskuma veicināšanā un aizsargāšanā. Tiek stiprinātas stratēģiskas partnerības, īpašu uzmanību pievēršot Augstā cilvēktiesību komisāra birojam, Starptautiskajai Krimināltiesai un citiem attiecīgajiem starptautiskajiem, reģionālajiem un valsts cilvēktiesību mehānismiem. Turklāt programma veicina izglītību un pētniecību cilvēktiesību un demokrātijas jomā, tostarp, izmantojot Globālo cilvēktiesību tīklu.

2. INTERVENCES JOMAS ATTIECĪBĀ UZ PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS ORGANIZĀCIJĀM

1. Iekļaujoša, līdzdalīga, ar iespējām nodrošināta un neatkarīga pilsoniskā sabiedrība un demokrātiskā telpa partnervalstīs

a) Radīt veicinošu un pieejamu vidi pilsoņu līdzdalībai un pilsoniskās sabiedrības rīcībai, tostarp ar fondu starpniecību, atbalstot aktīvu pilsoniskās sabiedrības līdzdalību politikas dialogos un dialoga platformu konsolidācijā nevalstiskiem dalībniekiem;

b) Atbalstīt un veidot pilsoniskās sabiedrības organizāciju un fondu spējas patstāvīgi darboties gan attīstības, gan labas pārvaldības jomā;

c) Veidot pilsoniskās sabiedrības organizāciju spējas saistībā ar atbalstu, ko tās sniedz neaizsargātām un marginalizētām grupām, nodrošinot sociālos pamatpakalpojumus, piemēram, veselības jomā – tostarp uzturu, izglītību, sociālo aizsardzību un piekļuvi drošam ūdenim, sanitārijai un higiēnai;

d) Atbalstīt sieviešu organizācijas un citas attiecīgas organizācijas, kas darbojas dzimumu līdztiesības jomā, kā arī sievietes cilvēktiesību aizstāves un nodrošināt tām pilnvērtīgas iespējas, lai tās varētu strādāt un būt aizsargātas pret draudiem un vardarbību;

e) Palielināt partnervalstu pilsoniskās sabiedrības tīklu, platformu un aliansu spējas;

f) Dot iespēju pilsoniskajai sabiedrībai veikt savu darbu, cita starpā veidojot spējas, īstenojot pilsoniskās sabiedrības organizāciju koordināciju un institucionālo stiprināšanu, ņemot vērā, cik svarīgi to darbībām ir veicinoši apstākļi un piekļuve finansējumam, tostarp, lai veidotu attiecības savās organizācijās un starp dažādu veidu ieinteresētajām personām. Veicināt dialogu starp pilsoniskās sabiedrības organizācijām un valdībām par publisko politiku.

2. Iekļaujošs un atklāts dialogs ar pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem un starp tiem

a) Veicināt iekļaujošus daudzpusējā ieinteresēto personu dialoga forumus, tostarp mijiedarbību un koordināciju starp pilsoņiem, pilsonisko sabiedrību, vietējām iestādēm, dalībvalstīm, partnervalstīm, privāto sektoru un citām galvenajām attīstības jomā ieinteresētajām personām;

b) Radīt iespēju sadarbībai un zināšanu un pieredzes apmaiņai starp pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem un ar tiem gan iekšzemē, gan starptautiski;

c) Veicināt pilsoniskās sabiedrības organizāciju sadarbību un partnerības ar starptautiskām starpvaldību organizācijām, tostarp spēju veidošanu, kuras mērķis ir veicināt un uzraudzīt starptautisko un reģionālo instrumentu īstenošanu, tostarp to instrumentu īstenošanu, kuri attiecas uz cilvēktiesībām, justīciju, tiesiskumu un demokrātiju;

d) Nodrošināt reālu un pastāvīgu strukturētu dialogu un partnerattiecības ar Savienību.

3. Eiropas pilsoņu informētība, sapratne, zināšanas par attīstības jautājumiem un iesaiste tajos

a) Dot cilvēkiem iespēju palielināt savu iesaisti attīstības jautājumos un attiecībā uz IAM, tostarp, palielinot sabiedrības informētību, veicinot formālu, ikdienēju un neformālu izglītību attiecībā uz attīstību, jo īpaši jauniešu vidū, un veicinot zināšanu apmaiņu starp attiecīgajiem dalībniekiem, koncentrējoties uz Savienības dalībvalstīm, kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm;

b) Mobilizēt sabiedrības atbalstu Savienībā, kandidātvalstīs un potenciālajās kandidātvalstīs ilgtspējīgām un iekļaujošām attīstības stratēģijām partnervalstīs, tostarp nabadzības mazināšanai.

3. INTERVENCES JOMAS ATTIECĪBĀ UZ MIERU, STABILITĀTI UN KONFLIKTU NOVĒRŠANU

1. Palīdzība konfliktu novēršanai, miera veidošanai un gatavībai krīzēm

Savienība sniedz tehnisku un finansiālu palīdzību, kas aptver atbalstu uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītiem pasākumiem, kuru mērķis ir veidot un stiprināt partneru spējas analizēt riskus, novērst konfliktus, veidot mieru un pievērsties pirmskrīzes un pēckrīzes vajadzībām ciešā koordinācijā ar ANO un citām starptautiskām, reģionālām un apakšreģionālām organizācijām un valsts, pilsoniskās sabiedrības un vietējo iestāžu dalībniekiem attiecībā uz viņu centieniem galvenokārt turpmāk minētajās jomās, tostarp, pievēršot īpašu uzmanību dzimumu līdztiesībai, nodrošinot sieviešu un jauniešu efektīvu līdzdalību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu viņiem:

a) agrīna brīdināšana un uz kontekstuālu konflikta izpratni balstīta risku analīze politikas veidošanā un politikas īstenošanā;

b) uzticības veicināšanas, starpniecības, dialoga un izlīguma pasākumu veicināšana un attiecīgu spēju veidošana, tostarp kopienu līmenī, īpašu uzmanību pievēršot jauniem spriedzes gadījumiem starp kopienām, sevišķi nolūkā novērst genocīdu un noziegumus pret cilvēci;

c) konfliktu novēršana;

d) spēju stiprināšana dalībai civilās stabilizācijas, miera uzturēšanas un miera veidošanas misijās un izvietošanai tajās;

e) pēckonfliktu atjaunošanas un pēckatastrofu atjaunošanas uzlabošana tā, lai tas attiektos uz politisko un drošības situāciju;

f) stabilizācijas, indivīdu drošības un cilvēka drošības atjaunošanas pasākumu atbalstīšana, tostarp pretmīnu pasākumu, atmīnēšanas un pārejas tiesiskuma atbilstīgi attiecīgajiem daudzpusējiem nolīgumiem atbalstīšana;

g) miera veidošanas un valsts veidošanas darbību atbalstīšana, attiecīgos gadījumos iesaistot pilsoniskās sabiedrības organizācijas, valstis un starptautiskās organizācijas, kā arī valsts un sabiedrības attiecību stiprināšana;

h) palīdzības sniegšana, lai plašāk izvērstu dažādu līmeņu strukturālo dialogu par miera veidošanas jautājumiem starp pilsonisko sabiedrību un partnervalstīm un ar Savienību;

i) reaģēšana uz krīzēm un sagatavotība;

j) dabas resursu izmantošanas konfliktu finansēšanas nolūkos ierobežošana un ieinteresēto personu atbilstības atbalstīšana tādām iniciatīvām kā Kimberli procesa sertifikācijas sistēma un arī tiesību aktiem, piemēram, Regulai (ES) 2017/821, jo īpaši attiecībā uz efektīvas iekšējās kontroles īstenošanu pār dabas resursu ražošanu un tirdzniecību;

k) militāro dalībnieku spēju veidošana attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā, saskaņā ar 9. pantu;

l) tādu darbību atbalstīšana, ar ko veicina dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm, jo īpaši īstenojot ANO DPR 1325 (2000) un 2250 (2015), kā arī sieviešu un jauniešu līdzdalību un pārstāvību formālos un neformālos miera procesos;

m) nevardarbības kultūras atbalstīšana, tostarp, atbalstot formālu, ikdienēju un neformālu izglītību miera jomā;

n) atbalsta sniegšana darbībām, kas stiprina valstu, sabiedrību, kopienu un fizisku personu noturību, tostarp noturības novērtējumiem, kuru mērķis ir noteikt sabiedrības iekšējās spējas, kuras tai ļauj izturēt spiedienu un satricinājumus, pielāgoties tiem un ātri no tiem atgūties;

o) atbalsta sniegšana starptautiskai krimināltiesai un *ad hoc* valstu tiesām, patiesības un izlīguma komisijām, pārejas tiesiskumam un citiem mehānismiem, kas paredzēti juridiskai cilvēktiesību prasījumu noregulēšanai un īpašumtiesību aizstāvēšanai un iztiesāšanai;

p) atbalsta sniegšana pasākumiem, ar kuriem apkaro šaujamieroču, kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgu izmantošanu un piekļuvi tiem;

q) atbalsta sniegšana zinātības nodošanai, informācijas un paraugprakses apmaiņai, riska vai draudu novērtējumiem, pētniecībai un analīzei, agrīnās brīdināšanas sistēmām, apmācībai un pakalpojumu sniegšanai;

2. Palīdzība pasākumiem, ar ko vēršas pret globāliem un pārreģionāliem, kā arī jauniem draudiem

Savienība sniedz tehnisku un finansiālu palīdzību, lai atbalstītu partneru centienus un Savienības darbības attiecībā uz globāliem un pārreģionāliem draudiem un jauniem draudiem galvenokārt šādās jomās:

a) draudi sabiedriskajai kārtībai, kā arī personu drošībai un drošumam, tostarp terorisms, radikalizācija, kas noved pie vardarbīga ekstrēmisma, organizētā noziedzība, kibernoziedzība, hibrīddraudi, kontrabanda, nelikumīga tirdzniecība un tranzīts; konkrēti – stiprināt cīņā pret terorismu, organizēto noziedzību, tostarp kibernoziedzību, iesaistīto tiesībaizsardzības, tiesu un civilo iestāžu spējas.

b) draudi sabiedriskām vietām, kritiskajai infrastruktūrai, tostarp starptautiskajam transportam, ieskaitot pasažieru un kravu pārvadājumus, darbības enerģētikā un enerģijas sadali, kiberdrošību;

c) draudi sabiedrības veselībai, tostarp pēkšņas epidēmijas ar iespējamu transnacionālu ietekmi;

d) draudi vides stabilitātei, draudi jūras satiksmes drošībai, draudi, kas var destabilizēt mieru un drošību un ko rada klimata pārmaiņu sekas;

e) tādu tīšu, nejaušu vai dabiskas izcelsmes risku mazināšana, kas ir saistīti ar ķīmiskiem, bioloģiskiem, radioloģiskiem materiāliem un kodolmateriāliem vai vielām, un tādu risku mazināšana, kas apdraud attiecīgās iekārtas vai ražotnes, vai sprādzienbīstamo kara vai konfliktu palieku mazināšana, jo īpaši šādās jomās:

   i) atbalstīt un veicināt civilas pētniecības aktivitātes kā alternatīvu ar aizsardzību saistītiem pētījumiem;

   ii) uzlabot drošības praksi saistībā ar civiliem objektiem, kur tiek uzglabāti vai saistībā ar civilām pētniecības programmām tiek apstrādāti jutīgi ķīmiskie, bioloģiskie, radioloģiskie materiāli un aktīvās vielas un kodolmateriāli vai aktīvās kodolvielas;

   iii) saistībā ar Savienības sadarbības politiku un tās mērķiem – atbalstīt civilās infrastruktūras izveidi un attiecīgus civilos pētījumus, kas nepieciešami tādu ar ieročiem saistītu objektu un ražotņu demontāžai, sanācijai vai pārveidošanai, par kuriem paziņots, ka tie vairs nav aizsardzības programmas daļa;

   iv) stiprināt to kompetento civilo iestāžu spējas, kas ir iesaistītas efektīvas kontroles izveidē un piemērošanā attiecībā uz nelikumīgu tirdzniecību ar ķīmiskiem, bioloģiskiem, radioloģiskiem materiāliem un aktīvajām vielām un kodolmateriāliem vai aktīvajām kodolvielām (tostarp to ražošanas vai piegādes iekārtām);

   v) izstrādāt tiesisko regulējumu un veidot institucionālās spējas, lai ieviestu un piemērotu efektīvu eksporta kontroli, jo īpaši attiecībā uz divējāda lietojuma precēm, tostarp reģionālas sadarbības pasākumus un pasākumus Ieroču tirdzniecības līguma noteikumu īstenošanai un tā ievērošanas veicināšanai;

   vi) attīstīt efektīvu civilo sagatavotību katastrofām, plānošanu ārkārtas situācijām un reaģēšanu uz tām un spēju veikt sakopšanas pasākumus.

   Attiecīgos gadījumos šīs aktivitātes ir saskaņotas ar Eiropas Starptautiskās kodoldrošuma sadarbības instrumenta aktivitātēm;

f) militāro dalībnieku spēju veidošana attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā, saskaņā ar 9. pantu.

Prioritāti piešķir pārreģionālai sadarbībai, kurā ir iesaistītas divas vai vairākas trešās valstis, kas ir skaidri parādījušas politisko gribu pievērsties minētajiem draudiem.

Pasākumi ir īpaši vērsti uz labu pārvaldību un atbilst starptautiskajām tiesībām. Sadarboties cīņā pret terorismu var arī ar atsevišķām valstīm, reģioniem vai starptautiskām, reģionālām un apakšreģionālām organizācijām.

Attiecībā uz palīdzību iestādēm, kas ir iesaistītas cīņā pret terorismu, prioritāti piešķir atbalsta pasākumiem terorisma apkarošanas tiesību aktu izstrādei un stiprināšanai, finanšu, muitas un imigrācijas tiesību aktu īstenošanai un praksei, tādu tiesībaizsardzības procedūru izstrādei, kas ir saskaņotas ar visaugstākajiem starptautiskajiem standartiem un kas atbilst starptautiskajām tiesībām, demokrātiskas kontroles un institucionālās uzraudzības mehānismu nostiprināšanai un vardarbīga radikālisma novēršanai.

Attiecībā uz palīdzību saistībā ar narkotiku problēmu pienācīgu uzmanību velta starptautiskajai sadarbībai, kas vērsta uz paraugprakses veicināšanu saistībā ar pieprasījuma, ražošanas un nodarītā kaitējuma samazināšanu.

4. INTERVENCES JOMAS ATTIECĪBĀ UZ GLOBĀLĀM PROBLĒMĀM

A. CILVĒKI

1. Veselība

a) Izstrādāt tos būtiskos efektīvas un visaptverošas veselības sistēmas elementus, tostarp attiecībā uz pārnēsājamām slimībām, kuriem vislabāk ir pievērsties globālā līmenī, lai garantētu taisnīgu, izmaksu ziņā pieejamu, iekļaujošu un vispārēju piekļuvi veselības pakalpojumiem, tostarp pakalpojumiem, kas minēti 8. panta 4. punktā;

b) Veicināt, nodrošināt un paplašināt būtiskos pakalpojumus un psiholoģiskā atbalsta pakalpojumus vardarbības upuriem, jo īpaši no izvarošanas cietušām sievietēm un bērniem;

c) Stiprināt tādas globālas iniciatīvas, kuras ir svarīgs veicinošs faktors vispārējai veselības apdrošināšanai, – šim nolūkam uzņemoties līderību pasaulē attiecībā uz pieeju "veselība visās politikas jomās", nodrošinot nepārtrauktu aprūpi, tostarp veselības veicināšanu no profilakses līdz aprūpei pēc ārstniecības;

d) Pievērsties globālajai veselības drošībai un mikrobu rezistencei, veicot pētījumus pārnēsājamo slimību jomā, tostarp pētījumus par nabadzības izraisītām un novārtā atstātām slimībām un vakcīnnovēršamām slimībām un to kontroli, apkarot viltotas zāles, pārvērst zināšanas nekaitīgos, pieejamos un izmaksu ziņā pieejamos produktos (tostarp ģenēriskajās zālēs) un diagnostikā un attiecīgās veselības tehnoloģijās, un politikai, ar ko vēršas pret nemitīgi mainīgo slimību slogu (nepārnēsājamas slimības, visi nepilnvērtīga uztura veidi un vides riska faktori) un ietekmē pasaules tirgus, lai uzlabotu piekļuvi izmaksu ziņā pieejamām būtiskajām veselības precēm un veselības pakalpojumiem, tostarp 8. panta 4. punktā minētajiem;

e) Atbalstīt globālas iniciatīvas drošu, efektīvu un cenas ziņā pieejamu vakcīnu izstrādei.

2. Izglītība

a) Veicināt starptautiski saskaņotu izglītības mērķu sasniegšanu, īstenojot kopīgus globālus centienus, kas vērsti uz pieejamu, iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un apmācību, tostarp skolotāju izglītību un apmācību, visos līmeņos un visiem vecumiem, arī ārkārtas un krīzes situācijās un īpašu prioritāti piešķirot bezmaksas izglītības sistēmu stiprināšanai;

b) Stiprināt zināšanas, prasmes un vērtības, izmantojot partnerības un alianses, tostarp atbalstu izglītības datiem un analīzei, pētniecībai un inovācijai, zināšanu apmaiņai un izglītības tīkliem, ar mērķi panākt aktīvu pilsoniskumu un produktīvu, izglītotu, demokrātisku, iekļaujošu un noturīgu sabiedrību;

c) Atbalstīt globālu rīcību, kuras mērķis ir samazināt visas diskriminācijas un nevienlīdzības dimensijas, piemēram, nevienlīdzību starp meitenēm/sievietēm un zēniem/vīriešiem un starp dažādām sabiedrības grupām, lai nodrošinātu, ka ikvienam ir vienlīdzīgas iespējas piedalīties ekonomiskajā, politiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē;

d) Atbalstīt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību nestabilā vidē;

e) Atbalstīt darbības un veicināt sadarbību sporta jomā, lai sekmētu pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un jauniešiem, indivīdiem un kopienām.

3. Dzimumu līdztiesība un iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm

a) Apņemties veicināt dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm visās jomās; tostarp palīdzēt veidot veicinošāku ekonomisko, politisko un sociālo vidi meiteņu un sieviešu tiesību īstenošanai, kura tām ļautu pilnībā piedalīties sabiedrībā, baudīt vienlīdzīgas iespējas kļūt par līderēm sociālajā, ekonomiskajā, politiskajā un pilsoniskajā dzīvē un kura būtu attīstības virzītājspēks;

b) Vadīt un atbalstīt globālus centienus, partnerības un alianses sieviešu un meiteņu tiesību jomā, kā izklāstīts ANO Konvencijā par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu un tās fakultatīvajā protokolā, lai izskaustu visu veidu diskrimināciju pret sievietēm un meitenēm, tostarp atstumtību, no kuras sievietes cieš dažādās savas privātās un sabiedriskās dzīves jomās, piemēram, darba tirgū un piekļuvē sociālajiem un veselības pakalpojumiem;

c) Vadīt un atbalstīt globālus centienus, partnerības un alianses sieviešu tiesību jomā, lai izskaustu visu veidu vardarbību, kaitējošu praksi, kas vērsta pret sievietēm un meitenēm, tostarp fizisku, psiholoģisku, seksuālu un ar dzimumu saistītu vardarbību, sieviešu ģenitāliju kropļošanu, kā arī piespiedu, agrīnu un bērnu laulību, un ekonomisku, politisku un citu veidu vardarbību un diskrimināciju, tostarp krīzes situācijās, kā arī atstumtību, no kuras sievietes cieš dažādās savas privātās un sabiedriskās dzīves jomās;

d) Pievērsties dzimumu nevienlīdzības pamatcēloņiem, tā atbalstot konfliktu novēršanu un miera veidošanu; veicināt pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm, tostarp ņemot vērā viņu kā attīstības dalībnieču un miera veicinātāju lomu;

e) Veicināt visu sieviešu un meiteņu tiesību aizsardzību un īstenošanu, tostarp 8. panta 4. punktā minēto tiesību aizsardzību un īstenošanu;

f) Veicināt sieviešu un meiteņu tiesību aizsardzību un īstenošanu, tostarp ekonomisko, politisko, darba un sociālo tiesību un 8. panta 4. punktā minēto tiesību aizsardzību un īstenošanu.

4. Bērni un jaunieši

a) Veicināt to, lai bērniem un jauniešiem, tostarp vismarginalizētākajiem, būtu vispārēja piekļuve visiem sociālajiem un veselības pakalpojumiem, koncentrējoties uz veselību, uzturu, izglītību, sociālo aizsardzību un pirmsskolas vecuma attīstību, tostarp ar speciāli jauniešiem piemērotiem pakalpojumiem;

b) Veicināt jaunas iniciatīvas, ar ko veido spēcīgākas bērnu aizsardzības sistēmas trešās valstīs, bērniem nodrošinot vislabāko dzīves iesākumu un aizsardzību no vardarbības, ļaunprātīgas izmantošanas un nevērības visās jomās, tostarp, veicinot pāreju no institucionālas bērnu aprūpes uz kopienā balstītu aprūpi;

c) Veicināt pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu bērniem un jauniešiem, paverot iespējas viņu aktīvai un jēgpilnai līdzdalībai jautājumos, kas viņus skar, jo īpaši politiskajā dzīvē un miera procesā un starpniecības centienos, šim nolūkam atbalstot kultūru dialoga iniciatīvas starp jauniešu organizācijām un novēršot marginalizāciju un atstumtību;

d) Pastiprināt palīdzību jauniešiem, lai atbalstītu viņus attiecīgo prasmju apguvē un piekļuvē pienācīgai un kvalitatīvai nodarbinātībai ar izglītības, profesionālās un tehniskās apmācības starpniecību, kā arī ar digitālajām tehnoloģijām;

e) Veicināt pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu jauniešiem un atbildīgu pilsoniskumu, paverot iespējas viņu aktīvai un jēgpilnai līdzdalībai politiskajā dzīvē un miera procesā un starpniecības centienos, šim nolūkam atbalstot kultūru dialoga iniciatīvas starp jauniešu organizācijām un novēršot marginalizāciju un atstumtību;

f) Radīt veicinošu vidi, kas sniedz jaunas un inovatīvas iespējas jauniešu pilsoniskajai iesaistei, jauniešu uzņēmējdarbībai un jauniešu nodarbinātībai.

5. Migrācija, piespiedu pārvietošana un mobilitāte

a) Nodrošināt, lai Savienība pastāvīgi būtu vadošā loma globālās migrācijas un piespiedu pārvietošanas pārvaldības darba kārtības veidošanā visās tās dimensijās, jo īpaši, lai veicinātu sakārtotu, drošu, likumīgu un atbildīgu migrāciju saskaņā ar cilvēktiesībām un starptautiskajām bēgļu tiesībām un starptautiskajām humanitārajām tiesībām;

b) Vadīt un atbalstīt globālus un starpreģionālus politikas dialogus, tostarp par dienvidu-dienvidu migrāciju, un apmaiņu un sadarbību migrācijas un piespiedu pārvietošanas jomā;

c) Atbalstīt starptautisko un Savienības saistību īstenošanu attiecībā uz migrāciju un piespiedu pārvietošanu, tostarp ANO līmenī;

d) Uzlabot globālo faktu bāzi, tostarp par migrācijas un attīstības saikni, un uzsākt izmēģinājuma darbības, kuru mērķis ir izstrādāt inovatīvas operatīvās pieejas migrācijas un piespiedu pārvietošanas jomā;

e) Veicināt stratēģiskas partnerības ar attiecīgām starptautiskām organizācijām, lai atbalstītu starptautisko sadarbību un migrācijas pārvaldību saskaņā ar starptautiskajām cilvēktiesībām un starptautiskajām bēgļu tiesībām.

Sadarbību šajā jomā pārvaldīs saskaņā ar Savienības regulējumu migrācijas jomā, pilnībā ievērojot principu, kas paredz politikas saskaņotību attīstībai.

6. Pienācīgas kvalitātes nodarbinātība, sociālā aizsardzība, nevienlīdzība un iekļaušana

a) Veidot globālo programmu un atbalstīt iniciatīvas, kas veltītas tam, lai saskaņā ar Eiropas vērtībām integrētu spēcīgu pīlāru taisnīguma un sociālā taisnīguma jomā;

b) Sniegt ieguldījumu globālajā programmā saistībā ar pienācīgas kvalitātes nodarbinātību ikvienam veselīgā vidē, pamatojoties uz galvenajiem SDO darba standartiem, tostarp saistībā ar sociālo dialogu, iztikas minimumam atbilstošu atalgojumu un cīņu pret bērnu darbu, korporatīvo sociālo atbildību, jo īpaši, panākot, lai globālās vērtības ķēdes kļūtu ilgtspējīgas un atbildīgas, un uzlabot zināšanas par efektīvu nodarbinātības politiku, kurā ir ievērots dzimumu līdztiesības princips un kura reaģē uz darba tirgus vajadzībām un veicina sociālekonomisku iekļaušanu, tostarp profesionālo izglītību un apmācību un mūžizglītību;

c) Atbalstīt globālas iniciatīvas attiecībā uz uzņēmējdarbību un cilvēktiesībām, tostarp korporatīvo pārskatatbildību par tiesību pārkāpumiem un piekļuvi tiesiskās aizsardzības līdzekļiem;

d) Atbalstīt globālas iniciatīvas par vispārēju sociālo aizsardzību, kas atbilst efektivitātes, ilgtspējības un taisnīguma principiem; tostarp – atbalsts nevienlīdzības problēmas risināšanai, lai uzlabotu dzimumu līdztiesību un sociālo kohēziju, jo īpaši, izveidojot un stiprinot ilgtspējīgas sociālās aizsardzības sistēmas, sociālās apdrošināšanas shēmas;

e) Turpināt globālu pētniecību un izstrādi, izmantojot sociālo inovāciju, kas uzlabo sociālo iekļaušanu un pievēršas sabiedrības visneaizsargātāko grupu tiesībām un konkrētajām to vajadzībām;

f) Veicināt un atbalstīt centienus padarīt sociālo, politisko un ekonomisko dzīvi iekļaujošāku un pievērsties konfliktu sociālekonomiskajiem virzītājspēkiem.

7. Kultūra

a) Veicināt kultūras daudzveidības, kultūru un reliģiju dialoga iniciatīvas, kuru mērķis ir miermīlīgas attiecības starp kopienām;

b) Atbalstīt kultūru kā ilgtspējīgas sociālās un ekonomiskās attīstības virzītājspēku un pastiprināt sadarbību kultūras mantojuma jomā un tā saglabāšanu;

c) Attīstīt vietējo amatniecību kā līdzekli vietējā kultūras mantojuma saglabāšanai un ilgtspējīgas attīstības veicināšanai;

d) Stiprināt sadarbību kultūras mantojuma aizsardzībai, saglabāšanai un uzlabošanai, tostarp īpaši neaizsargāta kultūras mantojuma saglabāšanai, sevišķi saistībā ar minoritātēm un izolētām kopienām un pirmiedzīvotāju tautām, kā izklāstīts *UNDRIP*;

e) Atbalstīt nolīgumus par kultūras priekšmetu atgriešanu to izcelsmes valstīs;

f) Atbalstīt sadarbību kultūras jomā, tostarp, īstenojot apmaiņas, partnerības un citas iniciatīvas un atzīstot autoru, mākslinieku un kultūras un radošo operatoru profesionalitāti;

g) Atbalstīt sporta organizāciju sadarbību un partnerības.

B. PLANĒTA

1. Veselīgas vides nodrošināšana un cīņa pret klimata pārmaiņām

a) Stiprināt pasaules klimata un vides pārvaldību, Parīzes nolīguma, Konvencijas par bioloģisko daudzveidību, ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņā un ANO Konvencijas par cīņu pret pārtuksnešošanos, un citu daudzpusēju vides nolīgumu īstenošanu;

b) Sniegt ieguldījumu Savienības vides un klimata pārmaiņu politikas ārējā dimensijā;

c) Integrēt vides, ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas, klimata pārmaiņu, katastrofu riska samazināšanas un sagatavotības mērķus politikā, plānos un investīcijās, tostarp, uzlabojot zināšanas un informāciju;

d) Īstenot starptautiskas un Savienības iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām un to seku mazināšanu, un klimatnoturīgu mazemisiju attīstību, tostarp, īstenojot nacionāli noteikto devumu un ilgtermiņa mazemisiju un klimatnoturīgas stratēģijas, veicināt katastrofu riska mazināšanu, pievērsties vides degradācijai un apturēt bioloģiskās daudzveidības zudumu, veicināt zemes un jūras ekosistēmu un atjaunojamo dabas resursu, tostarp zemes, ūdens, okeānu, zivsaimniecības un mežu, saglabāšanu, ilgtspējīgu izmantošanu un pārvaldību, veicināt apmežošanu un dabīgo mežu aizsardzību, risināt atmežošanas, pārtuksnešošanās, zemes degradācijas, nelikumīgu mežizstrādes un savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības problēmu, cīnīties ar piesārņojumu, tostarp jūras piedrazojumu, un nodrošināt veselīgu vidi, risināt ar klimatu un vidi saistītas problēmas, tostarp dabas katastrofu izraisītas pārvietošanas problēmu, veicināt resursu izmantošanas efektivitāti, ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, integrētu ūdens resursu apsaimniekošanu un pareizu ķimikāliju un atkritumu apsaimniekošanu un atbalstīt pārkārtošanos uz mazemisiju, klimatnoturīgu, zaļu un aprites ekonomiku, kā arī veicināt korporatīvo atbildību un atbildīgu uzņēmējdarbību;

e) Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi, tostarp agroekoloģiju, lai aizsargātu ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību un uzlabotu vides un sociālo klimatnoturību, īpašu uzsvaru liekot uz atbalstu mazajiem lauksaimniekiem, darba ņēmējiem un amatniekiem;

f) Īstenot starptautiskas un Savienības iniciatīvas, lai novērstu bioloģiskās daudzveidības zudumu, veicināt zemes un jūras ekosistēmas un ar tām saistītās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ilgtspējīgu izmantošanu un pārvaldību;

g) Veicināt pakāpenisku videi kaitīgu fosilā kurināmā subsīdiju izbeigšanu, iedrošināt enerģētikas uzņēmumus pieņemt tādus tarifus, kas atspoguļo izmaksas, un pētīt izmaksu ziņā efektīvākas un klimatam labvēlīgas sociālās aizsardzības alternatīvas.

2. Ilgtspējīga enerģētika

a) Atbalstīt globālos centienus, saistības, partnerības un alianses, tostarp pāreju uz ilgtspējīgu enerģētikas pārkārtošanu;

b) Veicināt partnervalstu un vietējo kopienu energoapgādes drošību, tostarp, dažādojot avotus un maršrutus, ņemot vērā cenu svārstīguma problēmas, emisiju samazināšanas iespējas, uzlabot tirgus un sekmēt enerģijas – jo īpaši elektroenerģijas – tīklu starpsavienojumus un tirdzniecību;

c) Mudināt partnervalstu valdības izmantot enerģētikas nozares politiku un tirgus reformas, lai izveidotu labvēlīgu vidi iekļaujošai izaugsmei un investīcijām, kas palielina ikvienas personas piekļuvi energopakalpojumiem, kas ir klimatam labvēlīgi, cenu ziņā pieejami, mūsdienīgi, uzticami un ilgtspējīgi, kā prioritāti nosakot atjaunojamo enerģiju un energoefektivitāti;

d) Izpētīt, noteikt un globāli integrēt un atbalstīt finansiāli ilgtspējīgus uzņēmējdarbības modeļus ar mērogojamības un pārņemamības potenciālu, kas nodrošina inovatīvas un digitālas tehnoloģijas, šim nolūkam izmantojot inovatīvus pētījumus, kas garantē lielāku efektivitāti, jo īpaši attiecībā uz decentralizētām pieejām, ar kurām nodrošina piekļuvi enerģijai ar atjaunojamo energoresursu starpniecību, tostarp teritorijās, kur vietējā tirgus jauda ir ierobežota.

C. LABKLĀJĪBA

1. Ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme, pienācīgas kvalitātes nodarbinātība un privātā sektora iesaiste

a) Veicināt ilgtspējīgas privātās investīcijas, izmantojot novatoriskus finansēšanas mehānismus un riska dalīšanu;

b) Uzlabot uzņēmējdarbības un investīciju vidi, attīstīt sociāli un ekoloģiski atbildīgu vietējo privāto sektoru, atbalstīt pastiprinātu publiskā un privātā sektora dialogu un veidot vietējo MVU un jaunuzņēmumu, kā arī kooperatīvu un sociālo uzņēmumu konkurences un noturības spējas un to integrāciju vietējā, reģionālajā un globālajā ekonomikā;

c) Veicināt finansiālo iekļaušanu, sekmējot piekļuvi tādiem finanšu pakalpojumiem kā mikrokredīti un uzkrājumi, mikroapdrošināšana un maksājumu pārskaitījumi un to, lai šos pakalpojumus efektīvi izmantotu MVU un mājsaimniecības, jo īpaši nelabvēlīgākā situācijā esošas un neaizsargātas grupas;

d) Atbalstīt Savienības tirdzniecības politikas un tirdzniecības nolīgumu īstenošanu atbilstīgi ilgtspējīgas attīstības principiem; stiprināt partnervalstu tirdzniecības spējas un uzlabot piekļuvi partnervalstu tirgiem un veicināt godīgu tirdzniecību, atbildīgas un pārskatatbildīgas investīcijas un uzņēmējdarbības iespējas Savienības uzņēmumiem, vienlaikus likvidējot šķēršļus tirgus pieejamībai un investīcijām, kā arī tiecoties atvieglot piekļuvi klimatam labvēlīgām tehnoloģijām, vienlaikus piegādes ķēdēs nodrošinot pēc iespējas lielāku vērtības dalīšanu un pienācīgu rūpību attiecībā uz cilvēktiesībām, ņemot vērā politikas saskaņotību attīstībai;

e) Veicināt efektīvu politikas pasākumu kopumu, ar ko atbalsta ekonomikas dažādošanu, pievienotās vērtības radīšanu un reģionālo integrāciju un ilgtspējīgu zaļo un zilo ekonomiku;

f) Veicināt piekļuvi digitālajām tehnoloģijām, tostarp veicināt piekļuvi finansēm un finansiālo integrāciju, kā arī e-komerciju;

g) Veicināt ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu un inovatīvas tehnoloģijas un praksi attiecībā uz mazemisiju, resursu ziņā efektīvu un aprites ekonomiku;

h) Stiprināt sociālo un vides ilgtspēju, korporatīvo sociālo atbildību un atbildīgu uzņēmējdarbību visā vērtību ķēdē;

i) Apkarot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, korupciju, nelikumīgas finanšu plūsmas, kā arī nodokļu nemaksāšanu un apiešanu. Veicināt progresīvu nodokļu uzlikšanu, pretkorupcijas pasākumus un pārdalošu publisko izdevumu politiku;

j) Veicināt iekļaujošu izaugsmi, tostarp, veicinot un atbalstot sieviešu un jauniešu līdzdalību un proaktīvi apzinot konkrētu grupu ekonomisko marginalizāciju un pievēršoties tai.

2. Pārtikas un uztura nodrošinājums

a) Atbalstīt un ietekmēt starptautiskas stratēģijas, organizācijas, mehānismus un dalībniekus, kas izvērš nozīmīgus globālās politikas jautājumus un satvarus, kas saistīti ar ilgtspējīgu pārtikas un uztura nodrošinājumu, samazināt globālās uztura jomas arhitektonikas sadrumstalotību un sekmējot pārskatatbildību saistībā ar starptautiskajām saistībām pārtikas nodrošinājuma, uztura un ilgtspējīgas lauksaimniecības jomā;

b) Uzlabot globālos sabiedriskos labumus, kuru nolūks ir novērst badu un nepilnvērtīgu uzturu; nodrošināt taisnīgu piekļuvi pārtikai, tostarp, palīdzot risināt problēmu, kas saistīta ar nepietiekamu finansējumu uzturam, tostarp, izmantojot tādus rīkus kā Pasaules tīkls pārtikas krīžu jomā, lai uzlabotu spēju adekvāti reaģēt uz pārtikas krīzēm un uztura jomu;

c) Koordinēti un paātrināti uzlabot starpnozaru centienus stiprināt spējas daudzveidīgas vietējās un reģionālās pārtikas ražošanai, gādāt par uztura un pārtikas nodrošinājumu un piekļuvi dzeramajam ūdenim un palielināt visneaizsargātāko personu noturību, jo īpaši valstīs, kas saskaras ar ilgstošām vai atkārtotām krīzēm;

d) Globāli atkal apliecināt, cik centrāla nozīme ir ilgtspējīgai lauksaimniecībai, kā arī zvejniecībai un akvakultūrai, tostarp mazajiem lauksaimniekiem, lopkopjiem un ganību lopkopībām, lai uzlabotu pārtikas nodrošinājumu, izskaustu nabadzību, radītu darbvietas, panāktu taisnīgu un ilgtspējīgu piekļuvi resursiem, tostarp zemei un zemes tiesībām, ūdenim, publiski pieejamām sēklām un citiem lauksaimniecībā izmantojamiem resursiem un (mikro)kreditēšanai, un to apsaimniekošanu, pielāgotos klimata pārmaiņām un tās mazinātu, panāktu noturību un veselīgas ekosistēmas;

e) Nodrošināt inovācijas, izmantojot starptautiskus pētījumus, un nostiprināt globālas un speciālas zināšanas, veicināt un nostiprināt vietējas un autonomas pielāgošanās stratēģijas, jo īpaši saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanai, agrobioloģisko daudzveidību, globālām un iekļaujošām vērtības ķēdēm, godīgu tirdzniecību, pārtikas nekaitīgumu, atbildīgām investīcijām, zemes pārvaldību un dabas resursu lietošanu.

D. PARTNERĪBAS

1. Vietējo iestāžu kā attīstības rīcībspēka lomas stiprināšana

   a) Palielināt Eiropas un partnervalstu vietējo iestāžu un to tīklu un aliansu institucionālās un darbības spējas strādāt attīstības labā un kā partneriem piedalīties politikas veidošanā, lai sekmētu tādas politikas un nolīgumu izstrādi, īstenošanu un uzraudzību, kuru centrā ir vietējo kopienu intereses; panākt, lai tām būtu lielāka loma informētības palielināšanā par decentralizācijas reformu, vietējo un urbāno attīstību; nodrošināt saturīgu un pastāvīgu strukturētu politikas dialogu attīstības jomā un veicināt demokrātisku pārvaldību, jo īpaši, izmantojot teritoriālo pieeju vietējai attīstībai, tai skaitā decentralizācijas procesus, līdzdalību un pārskatatbildību;

   b) Palielināt mijiedarbību ar Eiropas pilsoņiem saistībā ar Izglītības un izpratnes veicināšanu attīstības jomā (tostarp zināšanu apmaiņu un iesaisti), jo īpaši saistībā ar IAM, tostarp Savienībā un asociētajās teritorijās, kā arī kandidātvalstīs un potenciālajās kandidātvalstīs.

2. Veicināt iekļaujošu sabiedrību un daudzpusējās ieinteresēto personu iniciatīvas, labu ekonomikas pārvaldību, tostarp taisnīgu un iekļaujošu iekšzemes ieņēmumu mobilizāciju, jo īpaši saistībā ar starptautisko sadarbību nodokļu jomā, īstenojot pasākumus pret nodokļu nemaksāšanu un apiešanu, pārredzamu publisko finanšu pārvaldību un efektīvus un iekļaujošus publiskos izdevumus atbilstīgi pienākumiem cilvēktiesību jomā un labas pārvaldības principiem.

3. Atbalstīt partnerības un efektivitātes principu īstenošanā panāktā progresa novērtēšanu un dokumentēšanu.

IV PIELIKUMS

INTERVENCES JOMAS ATTIECĪBĀ UZ ĀTRĀS REAĢĒŠANAS DARBĪBĀM

1. Darbības, kas veicina mieru, stabilitāti un konfliktu novēršanu steidzamības, briestošas krīzes, krīzes un pēckrīzes situācijās, tostarp tādās, ko var būt izraisījušas migrācijas plūsmas un piespiedu pārvietošana

Ātrās reaģēšanas darbības, kas minētas 4. panta 4. punkta a) apakšpunktā, ir paredzētas efektīvai, produktīvai, integrētai un uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītai Savienības atbildes reakcijai uz šādām ārkārtas un neparedzētām situācijām:

a) steidzamības situācija, krīze, nestabilitāte, hibrīddraudi, briestoša krīze vai dabas katastrofas, ja tās ietekmē stabilitāti, mieru un drošību;

b) situācija, kas var apdraudēt mieru, demokrātiju, sabiedrisko kārtību, cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzību vai indivīdu drošību un drošumu, jo īpaši attiecībā indivīdiem, kuri ir pakļauti seksuālai un ar dzimumu saistītai vardarbībai nestabilitātes situācijās;

c) situācija, kas draud izvērsties bruņotā konfliktā vai būtiski destabilizēt attiecīgo trešo valsti vai valstis.

Minētās ātrās reaģēšanas darbības var būt šādas:

a) sniedzot tehnisku un loģistikas palīdzību, atbalstīt starptautisku, reģionālu un vietējo organizāciju un valsts un pilsoniskās sabiedrības dalībnieku centienus veicināt uzticības veidošanu, starpniecību, dialogu un izlīgumu, pārejas tiesiskumu, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un jauniešiem, jo īpaši attiecībā uz spriedzi starp kopienām un ilgstošiem konfliktiem;

b) atbalstīt to ANO DPR īstenošanu, kas attiecas uz sievietēm, jauniešiem, mieru un drošību;

c) atbalstīt tādas pagaidu pārvaldes izveidi un darbību, kas deleģēta saskaņā ar starptautiskajām tiesībām;

d) atbalstīt demokrātisku un plurālistisku valsts institūciju izveidi, tostarp pasākumus, ar ko palielina sieviešu lomu šādās institūcijās, efektīvu civilo pārvaldi un drošības sistēmas civilo pārraudzību, kā arī pasākumus to tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu spēju stiprināšanai, kuras ir iesaistītas cīņā pret terorismu, organizēto noziedzību un visu veidu nelegālo tirdzniecību;

e) atbalstīt starptautiskās krimināltiesas un *ad hoc* valstu tiesas, patiesības un izlīguma komisijas, pārejas tiesiskumu un citus mehānismus juridiskai cilvēktiesību prasījumu noregulēšanai un īpašumtiesību aizstāvēšanai un iztiesāšanai;

f) valstij saskaroties ar ievērojamu spiedienu, palīdzēt valstij stiprināt spēju ātri izveidot, uzturēt vai atjaunot savas pamatfunkcijas un sociālo un politisko pamatkohēziju;

g) atbalstīt pasākumus, kas vajadzīgi, lai sāktu svarīgas infrastruktūras, mājokļu, sabiedrisko celtņu un ekonomisko aktīvu un būtisko ražošanas jaudu rehabilitāciju un atjaunošanu, kā arī citus pasākumus saimnieciskās darbības atsākšanai, nodarbinātības radīšanai un tādu minimālo apstākļu nodrošināšanai, kas ir nepieciešami ilgtspējīgai sociālajai attīstībai;

h) atbalstīt civilus pasākumus, kas saistīti ar bijušo kaujinieku un viņu ģimeņu demobilizāciju un reintegrāciju pilsoniskajā sabiedrībā, un, ja nepieciešams, viņu repatriāciju, kā arī pasākumus, kas paredzēti, lai pievērstos bērnu kareivju un sieviešu kareivju stāvoklim;

i) atbalstīt pasākumus, ar kuriem mazina bruņoto spēku pārstrukturēšanas sociālās sekas;

j) atbalstīt pasākumus, ar kuriem Savienības sadarbības politikas un tās mērķu ietvaros pievēršas sociālekonomiskajai ietekmei, ko uz civiliedzīvotājiem atstāj kājnieku mīnas, nesprāgusi munīcija vai sprādzienbīstamās kara paliekas. Starp aktivitātēm, ko finansē saskaņā ar Instrumentu, var būt arī izglītošana par riskiem, mīnu atklāšana un atmīnēšana un – saistībā ar minēto – attiecīgo krājumu iznīcināšana;

k) atbalstīt pasākumus, ar kuriem Savienības sadarbības politikas un tās mērķu ietvaros apkaro šaujamieroču, kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgu izmantošanu un piekļuvi tiem;

l) atbalstīt pasākumus, ar kuriem nodrošina, ka tiek pienācīgi ievērotas krīzes vai konfliktu situācijā nonākušu sieviešu un bērnu konkrētās vajadzības, tostarp novēršot ar dzimumu saistītas vardarbības risku;

m) atbalstīt bruņotu konfliktu upuru rehabilitāciju un reintegrāciju, tostarp pasākumus, ar ko pievēršas sieviešu un bērnu konkrētajām vajadzībām;

n) atbalstīt pasākumus, ar ko veicina un aizsargā cilvēktiesību, pamatbrīvību, demokrātijas un tiesiskuma, kā arī attiecīgo starptautisko instrumentu ievērošanu;

o) atbalstīt sociālekonomiskus pasākumus, ar ko sekmē taisnīgu piekļuvi dabas resursiem un pārredzamu to pārvaldību krīzes un briestošas krīzes situācijā, tostarp miera veidošanas procesā;

p) atbalstīt pasākumus, ar ko risina jautājumu par pēkšņas iedzīvotāju pārvietošanās iespējamo ietekmi, kas ir būtiska saistībā ar politisko un drošības situāciju, tostarp pasākumus, ar kuriem reaģē uz uzņēmējkopienu vajadzībām;

q) atbalstīt pasākumus, ar ko veicina pilsoniskās sabiedrības attīstību un organizāciju un tās līdzdalību politiskajā procesā, tostarp pasākumus sieviešu lomas palielināšanai šādos procesos un pasākumus neatkarīgu, plurālistisku un profesionālu plašsaziņas līdzekļu veicināšanai;

r) atbalstīt pasākumus, ar ko reaģē uz tādām dabas vai cilvēka izraisītām katastrofām, kuras apdraud stabilitāti, un sabiedrības veselības apdraudējuma gadījumos, kas saistīti ar pandēmijām, ja netiek sniegta Savienības humānā un civilās aizsardzības palīdzība vai to papildinot;

s) veidot militāro dalībnieku spējas attīstības un drošības atbalstam attīstības nolūkā, saskaņā ar 9. pantu.

2. Darbības, kas sekmē noturības stiprināšanu un veido saikni starp humāno palīdzību, attīstības darbībām un – attiecīgos gadījumos – miera veidošanu

Ātrās reaģēšanas darbības, kas minētas 4. panta 4. punkta b) apakšpunktā, ir paredzētas, lai efektīvi stiprinātu noturību un palielinātu koordināciju, saskaņotību un papildināmību starp humāno palīdzību, attīstības darbībām un – attiecīgos gadījumos – miera veidošanu, kam nevar ātri pievērsties, izmantojot ģeogrāfiskas un tematiskas programmas.

Minētās ātrās reaģēšanas darbības var būt šādas:

a) stiprināt noturību, pievērsties nestabilitātes faktoriem un potenciāliem konflikta virzītājspēkiem, atbalstot indivīdus, kopienas, institūcijas un valstis, lai tās labāk sagatavotos, izturētu, pielāgotos un spētu ātri atgūties no politiska, ekonomiska un sabiedrības spiediena un satricinājumiem, dabas vai cilvēka izraisītām katastrofām, konfliktiem, pandēmijām un globāliem draudiem, tostarp, apzinot un stiprinot to esošās spējas; valstij saskaroties ar ievērojamu spiedienu, stiprināt tās spēju ātri izveidot, uzturēt vai atjaunot savas pamatfunkcijas un sociālo un politisko pamatkohēziju, kā arī atbalstīt sabiedrību, kopienas un indivīdus centienos pārvaldīt iespējas un riskus miermīlīgā un uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītā veidā un veidot, uzturēt vai atjaunot iztikas līdzekļus un sociālos pakalpojumus gadījumos, kad valsts saskaras ar lielu spiedienu, – atbalstot attiecīgas starptautiskās un daudzpusējās iniciatīvas ar tādiem pašiem mērķiem;

b) mazināt īstermiņa nelabvēlīgo ietekmi, kas rodas ārēju satricinājumu rezultātā, kuri rada makroekonomisku nestabilitāti, un tiekties aizsargāt sociālekonomiskās reformas un prioritāros valsts izdevumus sociālekonomiskajai attīstībai un nabadzības mazināšanai;

c) veikt īstermiņa rehabilitāciju un atjaunošanu, lai dabas vai cilvēka izraisītās katastrofās, konfliktos un globālos apdraudējumos cietušie varētu gūt labumu no minimāliem sociālekonomiskajiem standartiem un pēc iespējas ātrāk radīt apstākļus attīstības atsākšanai, pamatojoties uz ilgtermiņa mērķiem, ko noteikušas attiecīgās valstis un reģioni un skartie iedzīvotāji; tas nozīmē arī pēc dabas vai cilvēka izraisītām katastrofām reaģēt uz steidzamām un tūlītējām vajadzībām, kas izriet no cilvēku pārvietošanas, un uz uzņēmējkopienu vajadzībām;

d) palīdzēt reģionam, valstij (valsts vai vietējā līmenī) vai attiecīgām starptautiskajām vai pilsoniskās sabiedrības organizācijām izveidot īstermiņa katastrofu novēršanas un sagatavotības mehānismus, tostarp mehānismus prognozēšanai un agrīnai brīdināšanai, lai samazinātu katastrofu sekas;

e) atbalstīt pasākumus, ar kuriem liek lietā integrētas pieejas, šim nolūkam jo īpaši, uzlabojot koordināciju un uz kontekstuālu konflikta izpratni balstītu pieeju piemērošanu, ko veic humanitārie, attīstības jomas un attiecīgos gadījumos – miera veidošanas – dalībnieki.

3. Darbības, kas vērstas uz Savienības ārpolitikas vajadzībām un prioritātēm

Ātrās reaģēšanas darbības, lai atbalstītu 4. panta 4. punkta c) apakšpunktā izklāstītos mērķus, atbalsta Savienības ārpolitiku politikas, ekonomikas un drošības jautājumos. Minētās darbības dod Savienībai iespēju rīkoties, ja ir steidzamas vai neatliekamas intereses ārpolitikas jomā vai radusies iespēja sasniegt savus mērķus, kuriem nepieciešama ātra reakcija un kurus ir grūti sasniegt ar citiem līdzekļiem.

Minētās ātrās reaģēšanas darbības var būt šādas:

a) atbalstīt Savienības divpusējās, reģionālās un starpreģionālās sadarbības stratēģijas, veicinot politikas dialogu un izstrādājot kolektīvas pieejas un pasākumus reaģēšanai uz globālām problēmām, piemēram, migrāciju un piespiedu pārvietošanu, klimata pārmaiņām un drošības problēmām, ietverot mediāciju;

b) atbalstīt Savienības tirdzniecības politiku un sarunu vešanu par tirdzniecības nolīgumiem, to īstenošanu un piemērošanu; un uzlabot piekļuvi partnervalstu tirgiem un veicināt tirdzniecību, investīcijas un uzņēmējdarbības iespējas Savienības uzņēmumiem, jo īpaši MVU, vienlaikus likvidējot šķēršļus tirgus pieejamībai un investīcijām un aizsargājot intelektuālā īpašuma tiesības, to panākot ar ekonomikas diplomātijas un uzņēmējdarbības un regulatīvās sadarbības palīdzību, pēc vajadzības pielāgojoties konkrētajai partnervalsts situācijai, ņemot vērā principu "politikas saskaņotība attīstībai", kā izklāstīts LESD 208. un 212. pantā, un starptautiskās saistības, kas minētas šīs regulas 3. panta 1. punktā;

c) palīdzēt īstenot Savienības iekšējās politikas starptautisko dimensiju, piemēram, cita starpā vides, klimata pārmaiņu, enerģētikas, zinātnes un izglītības jomā, un sadarboties okeānu apsaimniekošanā un pārvaldībā, kā arī atbalstīt regulējuma konverģenci;

d) veicināt vispārēju izpratni par Savienību, tās pamanāmību un nozīmi pasaules arēnā ar stratēģiskas saziņas, publiskās diplomātijas, tiešu personisku kontaktu, kultūras diplomātijas starpniecību un sadarbību izglītības un akadēmiskajos jautājumos, un kontaktu veidošanas aktivitātēm, ar ko popularizē Savienības vērtības un intereses.

Ar minētajām ātrās reaģēšanas darbībām realizē inovatīvu politiku vai iniciatīvas, kas atbilst pašreizējām vai jaunām īstermiņa un vidēja termiņa vajadzībām, iespējām un prioritātēm, tostarp iespējām ietekmēt turpmākās darbības saskaņā ar ģeogrāfiskām vai tematiskām programmām. Minētās darbības ir vērstas uz to, lai padziļinātu Savienības attiecības un dialogu un veidotu partnerības un alianses ar svarīgām stratēģiskas intereses valstīm, jo īpaši strauji augošas ekonomikas un vidēju ienākumu valstīm , kurām ir arvien lielāka nozīme pasaules norisēs, globālajā pārvaldībā, ārpolitikā, starptautiskajā ekonomikā un daudzpusējos forumos.

V PIELIKUMS

EFIA+ OPERĀCIJU PRIORITĀRĀS JOMAS, UZ KURĀM ATTIECAS ĀRĒJĀS DARBĪBAS GARANTIJA

EFIA+ operācijas, kas ir tiesīgas saņemt atbalstu, izmantojot Ārējās darbības garantiju, ir jo īpaši vērstas uz šādām prioritārajām jomām:

a) nodrošināt finansējumu un atbalstu privātā un kooperatīvā sektora attīstībai atbilstoši nosacījumiem, kas izklāstīti Finanšu regulas 209. panta 2. punktā, un saskaņā ar šīs regulas 31. panta 2. punkta nolūku, īpašu uzmanību pievēršot vietējiem uzņēmumiem un MVU, kā arī tam, lai tiktu veicināta pienācīgas kvalitātes darbvietu radīšana, pamatojoties uz SDO darba pamatstandartiem, un lai rosinātu Eiropas uzņēmumu ieguldījumu EFIA+ nolūka sasniegšanā;

b) novērst nepilnības, kas traucē privātajām investīcijām, – šim nolūkam nodrošinot finanšu instrumentus, kas var būt izteikti attiecīgo partnervalstu vietējās valūtās, tostarp pirmās kārtas zaudējuma garantijas portfeļiem, garantijas privātā sektora projektiem, piemēram, aizdevumu garantijas MVU un garantijas konkrētiem riskiem infrastruktūras projektiem, un citu riska kapitālu;

c) piesaistīt privātā sektora finansējumu, īpaši pievēršoties MVU, novēršot nepilnības un šķēršļus ieguldījumiem;

d) stiprināt sociālekonomiskās nozares un jomas un ar tām saistīto publisko un privāto infrastruktūru un ilgtspējīgu savienojamību, tostarp atjaunojamo energoresursu un ilgtspējīgu enerģiju, ūdens un atkritumu apsaimniekošanu, transportu, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, kā arī vidi, dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgu lauksaimniecību un zilo ekonomiku, ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu un ainavas atjaunošanu, sociālo infrastruktūru, veselību un cilvēkkapitālu, lai uzlabotu sociālekonomisko vidi;

e) dot ieguldījumu klimata politikā, vides aizsardzībā un pārvaldībā;

f) veicinot ilgtspējīgu attīstību, dot ieguldījumu konkrētu ar neatbilstīgas migrācijas sociālekonomiskajiem pamatcēloņiem un ar piespiedu pārvietošanas pamatcēloņiem saistītu jautājumu risināšanā un veicināt atgriezto migrantu ilgtspējīgu reintegrāciju izcelsmes valstīs, kā arī stiprināt tranzīta un uzņēmējkopienu izturētspēju, pienācīgi ņemot vērā tiesiskuma, labas pārvaldības un cilvēktiesību nostiprināšanu.

VI PIELIKUMS

GALVENO SNIEGUMA RĀDĪTĀJU SARAKSTS

Lai palīdzētu novērtēt Savienības ieguldījumu Instrumenta konkrēto mērķu sasniegšanā, saskaņā ar IAM izmanto turpmāk norādīto neizsmeļošo galveno snieguma rādītāju sarakstu:

1) tiesiskuma vērtējums attiecībā uz valstīm, kas saņem Savienības palīdzību,

2) to iedzīvotāju īpatsvars, kuru dzīves līmenis ir zem starptautiski noteiktā nabadzības sliekšņa, – sadalījumā pēc dzimuma, vecuma, nodarbinātības statusa un ģeogrāfiskās atrašanās vietas (pilsēta/lauki),

3) sieviešu reproduktīvā vecumā, pusaudžu meiteņu un par pieciem gadiem jaunāku bērnu skaits, kuri saņem atbalstu Savienības atbalstīto uztura programmu ietvaros,

4) tādu mazo lauksaimnieku skaits, kuri saņem atbalstu Savienības atbalstīto intervenču ietvaros ar mērķi palielināt viņu ilgtspējīgo ražošanu, piekļuvi tirgiem un/vai nodrošinājumu ar zemi,

5) tādu viengadīgu bērnu skaits, kuri, pateicoties Savienības atbalstam, ir pilnībā imunizēti,

6) tādu izglītojamo skaits, kuri ir iesaistīti izglītībā: a) pamatizglītības pirmajā posmā, b) pamatizglītības otrajā posmā; un tādu personu skaits, kuras ir guvušas labumu no Savienības atbalstītām profesionālās izglītības un apmācības / prasmju attīstības intervencēm iestādē vai darba vietā,

7) ar Savienības atbalstu novērstās siltumnīcefekta gāzu emisijas (kt $CO_{2\ ekv.}$),

8) ar Savienības atbalstu aizsargātā un/vai ilgtspējīgi apsaimniekotā jūras, sauszemes un saldūdens ekosistēmu teritorija,

9) sasniegtais investīciju sviras efekts un multiplikatora efekts,

10) to personu skaits, kas gūst tiešu labumu no Savienības atbalstītām intervencēm, kuru konkrētais mērķis ir atbalstīt civilu pēckonflikta posmu, miera veidošanu vai konflikta novēršanu,

11) to procesu skaits, kas saistīti ar partnervalstu praksi tirdzniecības, investīciju un uzņēmējdarbības jomā, vai kas veicina Savienības iekšpolitikas ārējo dimensiju vai Savienības intereses, kuras ir ietekmētas,

12) to personu skaits, kurām ar Savienības atbalstu ir piekļuve uzlabotam dzeramā ūdens avotam un/vai uzlabotai sanitārijai,

13) to migrantu, bēgļu un iekšzemē pārvietotu personu vai uzņēmējkopienās esošu cilvēku skaits, kurus aizsargā vai kuriem sniedz palīdzību, izmantojot Savienības atbalstu,

14) to valstu un pilsētu skaits, kurām ir klimata pārmaiņu un/vai katastrofu riska mazināšanas stratēģijas, kas a) ir izstrādātas vai b) tiek īstenotas ar Savienības atbalstu,

15) to MVU skaits, kuri ar Savienības atbalstu piemēro ilgtspējīga patēriņa un ražošanas praksi,

16) ar Savienības atbalstu uzstādītā atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanas jauda (MW),

17) tādas Savienības finansētas sadarbības īpatsvars, ar kuru veicina dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm,

18) tādu cilvēktiesību pārkāpumos cietušo personu skaits, kuras gūst tiešu labumu no Savienības finansētas palīdzības,

19) tādu Savienības finansētu iniciatīvu skaits, ar kurām tiek atbalstīta politisku, ekonomisku un sociālu reformu un kopīgu nolīgumu īstenošana partnervalstīs.

Visi rādītāji, kas attiecas uz indivīdiem, tiek pēc iespējas sadalīti pēc dzimuma, jo īpaši nolūkā uzraudzīt virzību uz dzimumu līdztiesību, un pēc vecuma.

Visus rādītājus pēc iespējas sadala pa Instrumenta ģeogrāfiskajiem apgabaliem.